

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/696,**28. aprill 2021,****millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 189 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Kosmosetehnoloogia, -andmed ja -teenused on saanud eurooplaste igapäevaelu lahutamatuks osaks ning mängivad paljude strateegiliste huvide kaitsmisel ülimalt olulist rolli. Liidu kosmosetööstus on maailmamastaabis juba üks konkurentsivõimelisemaid. Kuid uute osalejate esilekerkimine ja uue tehnoloogia areng on traditsioonilisi tööstusmudeleid põhjalikult muutmas. Seepärast on äärmiselt oluline, et liit säilitaks kosmosevaldkonnas rahvusvahelise juhtpositsiooni ja ulatusliku tegevusvabaduse, soodustaks liidus teaduse ja tehnika arengut ning toetaks kosmosesektori tööstusettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde), iduettevõtjate ja innovatiivsete ettevõtjate konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust.
- (2) Tuleks ära kasutada võimalusi, mida kosmos pakub liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku seisukohast, nagu on osutatud eelkõige Euroopa Liidu 2016. aasta juuni üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias, säilitades samal ajal liidu kosmoseprogrammi (edaspidi „kosmoseprogramm“) tsiviilotstarbelise olemuse ning austades liikmesriikide võimalikke põhiseaduslikke sätteid neutraalsuse või mitteühinemise kohta. Kosmosesektori arengut on traditsiooniliselt seostatud julgeolekuga. Paljudel juhtudel on kosmosesektoris kasutatavad seadmed, komponendid ja vahendid ning kosmoseandmed ja -teenused kahesuguse kasutusega. Liidu julgeoleku- ja kaitsepoliitika on aga kindlaks määratud ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames vastavalt Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) V jaotisele.
- (3) Liit on alates 1990. aastate lõpust töötanud välja oma kosmosealgatusi ja -programme: kõigepealt Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem (EGNOS) ning seejärel Galileo ja Copernicus, mis vastavad liidu kodanike vajadustele ja avaliku poliitika nõuetele. Tuleks tagada nende algatuste ja programmide järjepidevus ning täiustada nende osutatavaid teenuseid, et need vastaksid kasutajate uutele vajadustele, oleksid kooskõlas uue tehnoloogia arenguga ning digi- ja IKT-valdkonna muudatustega ning suudaksid arvesse võtta poliitilisi prioriteete, nagu kliimamuutused, sealhulgas polaaraladel toimuvate muutuste jälgimine, transport, julgeolek ja kaitse.
- (4) On vaja ära kasutada koostoimet transpordi-, kosmose- ja digisektori vahel, et soodustada uue tehnoloogia laiemat kasutust, näiteks eCall, digitaalne tahhograaf, liiklusjärelevalve ja -korraldus, autonoomne sõidukijuhtimine, mehitamata sõidukid ja droonid, ning vastata turvalise ja tõrgeteta ühenduvuse, asukoha töökindla määramise, mitmeliigilisuse ja koostalitlusvõime vajadusele. Koostoime ärakasutamine suurendaks transporditeenuste ja -tööstuse konkurentsivõimet.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seisukoht [(Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)] ja nõukogu 19. aprilli 2021. aasta esimese lugemise seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 28. aprilli 2021. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

- (5) Selleks et kosmoseprogrammi eeliseid kõikides liikmesriikides ja kõigi kodanike poolt maksimaalselt ära kasutada, on samuti oluline edendada pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutamist ja kasutuselevõttu ning toetada neil andmetel, teabel ja teenustel põhinevate kosmoseteenuste sektori rakenduste väljatöötamist. Sel eesmärgil võiksid liikmesriigid, komisjon ja vastutavad üksused korraldada eelkõige korrapäraselt teavituskampaaniaid kosmoseprogrammist saadava kasu kohta.
- (6) Tegutsemisvabaduse, sõltumatuse ja julgeoleku eesmärkide saavutamiseks on ülitähtis, et liidul oleks autonoomne juurdepääs kosmosele ja võimalus seda turvalisel viisil kasutada. Seepärast on ülimalt oluline, et liit toetaks autonoomset, töökindlat ja kulutõhusat juurdepääsu kosmosele, eelkõige elutähtsa taristu ja tehnoloogia, avaliku julgeoleku ning liidu ja liikmesriikide julgeoleku seisukohast. Seepärast peaks komisjonil olema võimalik koondada startimisteenused Euroopa tasandile nii oma vajaduste täitmiseks kui ka teiste üksuste, sealhulgas liikmesriikide taotlusel nende vajaduste täitmiseks, kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 189 lõikega 2. Konkurentsivõime säilitamiseks kiiresti areneval turul on samuti äärmiselt tähtis, et liidul oleks jätkuvalt juurdepääs tänapäevastele, tõhusatele ja paindlikkust võimaldavatele startimistaristu rajatistele ning võimalus kasutada asjakohaseid startimissüsteeme. Ilma et see piiraks liikmesriikide ja Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) võetavaid meetmeid, peaks seega olema võimalik toetada kosmoseprogrammi raames kosmose maaapealse taristu kohandusi, sealhulgas uusi arengusuundi, mida on vaja kosmoseprogrammi rakendamiseks, ja satelliitide stardiks vajamineva startimistaristu kohandusi, sealhulgas tehnoloogia arendamist, sealhulgas alternatiivseid tehnoloogiaid ja uuenduslikke süsteeme programmi komponentide rakendamiseks. Seda tegevust peaks rakendama kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽²⁾ (edaspidi „finantsmäärus“) ja selleks, et saavutada kosmoseprogrammi parem kulutõhusus. Kuna puudub sihtotstarbeline eelarve, ei tohiks kosmosele juurdepääsu toetavad meetmed mõjutada kosmoseprogrammi komponentide rakendamist.
- (7) Liidu kosmosetööstuse konkurentsivõime tugevdamiseks ja oma süsteemide kavandamise, ehitamise ja käitamise suutlikkuse suurendamiseks peaks liit toetama kogu kosmosetööstuse loomist, kasvu ja arendamist. Euroopa, piirkondlikul ja riiklikul tasandil tuleks toetada äri- ja innovatsioonisõbraliku mudeli sündi selliste algatustega nagu kosmosetööstuse koostöökeskkonnad, mis toovad kokku kosmose-, digi- jm sektorid ning kasutajad. Nende kosmosetööstuse koostöökeskkondade eesmärk peaks olema ettevõtluse ja oskuste arendamine, edendades samal ajal koostoiimet digitaalse innovatsiooni keskustega. Liit peaks edendama liidus asuvate kosmoseettevõtjate loomist ja laienemist, et aidata neil saavutada edu, sealhulgas toetades neid riskikapitali hankimisel, arvestades, et kosmosevaldkonna iduettevõtjatel puudub liidus asjakohane juurdepääs börsivälisele kapitalile, ja edendades nõudlust – seda tuntakse esimese lepingu põhimõtena.
- (8) Kosmose väärtusahel jaguneb enamasti kosmosetaristu sektoriks (*upstream*) ja kosmoseteenuste sektoriks (*downstream*). Kosmosetaristu sektor hõlmab tegevust, mis võimaldab luua toimiva kosmosesüsteemi, sealhulgas arendus-, tootmis- ja startimistegevus, ning sellise süsteemi toimimist. Kosmoseteenuste sektor hõlmab kosmosega seotud teenuste osutamist ja toodete pakkumist kasutajatele. Ka digiplatvormid kujutavad olulist kosmosesektori arengut toetavat elementi, võimaldades juurdepääsu andmetele ja toodetele ning tööriistakastidele, andmesalvestuse ja -töötuse seadmetele.
- (9) Kosmosevaldkonnas kasutab liit oma pädevust vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 4 lõikele 3. Komisjon peaks tagama kosmoseprogrammi raames toimuva tegevuse sidususe.
- (10) Kuigi paljudes liikmesriikides on traditsiooniliselt aktiivseid kosmosega seotud tööstusharusid, tuleb tunnistada vajadust arendada kosmosetööstust ja see välja kujundada neis liikmesriikides, kus on tekkimas uus suutlikkus, ning vajadust reageerida väljakutsele, mille esitab traditsioonilisele kosmosetööstusele nn uus kosmos (New Space). Tuleks edendada meetmeid, mille eesmärk on arendada kosmosetööstuse suutlikkust kogu liidus ja hõlbustada koostööd kõigis liikmesriikides tegutsevate kosmosetööstusettevõtete vahel.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- (11) Kosmoseprogrammi alusel võetavad meetmed peaksid põhinema riiklikul ja Euroopa suutlikkusel, mis on meetme rakendamise ajal olemas, ja sellest kasu saama.
- (12) Võttes arvesse kosmoseprogrammi ulatust ja potentsiaali aidata lahendada üleilmseid probleeme, on kosmosetegevusel tugev rahvusvaheline mõõde. Tihedas koostöös liikmesriikidega ja nende nõusolekul võiksid kosmoseprogrammi asjaomased asutused osaleda kosmoseprogrammiga seotud küsimustega seotud rahvusvahelises koostöös ja teha koostööd asjaomastes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) valdkondlikes organites. Kosmoseprogrammiga seotud küsimustes võiks komisjon liidu nimel ja oma pädevuse piires koordineerida tegevust rahvusvahelisel areenil, eelkõige selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide kosmoseprogrammiga seotud huve rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas seoses sageduste valdkonnaga, ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust selles valdkonnas. Eriti oluline on, et liit, keda esindab komisjon, teeks koostööd rahvusvahelise Cospas-Sarsati programmi organites.
- (13) Rahvusvaheline koostöö on ülimalt tähtis selleks, et edendada liidu rolli kosmosesektori üleilmse osalejana ning liidu tehnoloogiat ja tööstust, edendades õiglast konkurentsi rahvusvahelisel tasandil ja pidades silmas vajadust tagada osalejate õiguste ja kohustuste vastastikkus ning julgustada koostööd väljaõppe alal. Rahvusvaheline koostöö on komisjoni 26. oktoobri 2016. aasta teatistes esitatud ELi kosmosestrateegia keskne osa. Komisjon kasutab kosmoseprogrammi selleks, et anda algatuste kaudu oma panus rahvusvahelise tasandi pingutustesse ja nendest kasu saada, edendada Euroopa tehnoloogiat ja tööstust rahvusvahelisel areenil, näiteks kahepoolsed dialoogid, tööstusteemalised seminarid ja VKEd rahvusvahelistumise toetamine, ning hõlbustada pääsu rahvusvahelistele turgudele ja edendada õiglast konkurentsi, võimendades ka majandusdiplomaatia algatusi. Euroopa kosmosediplomaatia algatused peaksid olema täielikus kooskõlas liidus kehtivate poliitikasuundade, prioriteetide ja vahenditega ning neid täiendama, sellal kui liidul on täita oluline roll koos liikmesriikidega, et püsida rahvusvahelisel areenil esirinnas.
- (14) Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust, peaks komisjon koos liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga (edaspidi „kõrge esindaja“) ning tihedas koostöös liikmesriikidega edendada kosmoseprogrammi rakendamisel vastutustundlikku käitumist kosmoses, mis hõlmab kosmosejätmete koguste vähendamist. Komisjon peaks samuti uurima võimalusi, kuidas liit saaks heaks kiita asjaomastes ÜRO lepingutes ja konventsioonides sätestatud õigusi ja kohustusi, ning tegema vajaduse korral asjakohased ettepanekud.
- (15) Kosmoseprogramm jagab samalaadseid eesmärgi muude liidu programmidega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695 ⁽³⁾ loodud programmiga „Euroopa horisont“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523 ⁽⁴⁾ loodud programmiga „InvestEU“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/697 ⁽⁵⁾ loodud Euroopa Kaitsefondiga ning fondidega, mis on loodud määrusega, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahalise toetamise instrumendi suhtes kohaldatavad finantsreeglid (edaspidi „ühissätete määrus“). Seetõttu tuleks ette näha kumulatiivne rahastamine nendest programmidest, tingimusel et rahalised vahendid ei kata samu kuluartikleid, eelkõige liidu programmidest täiendava rahastuse kaasamise korra kaudu, kui eelarve täitmise viis seda võimaldab; rahastamine võib olla järjestikune, vahelduv või kombineeritud, kasutades sealhulgas ka meetmete ühist rahastamist, lubades võimaluse korral innovatsioonipartnerlusi ja segarahastamistoiminguid. Seepärast peaks komisjon kosmoseprogrammi rakendamise ajal edendama koostööd muude seonduvate liidu programmide ja rahastamisvahenditega, mis võimaldaksid võimaluse korral kasutada riskikapitali, innovatsioonipartnerlusi ning kumulatiivset või segarahastamist. Komisjon peaks samuti tagama koostoime ja sidususe kõnealuste programmide, eelkõige programmi „Euroopa horisont“ raames välja töötatud lahenduste ning kosmoseprogrammi raames välja töötatud lahenduste vahel.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ning kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisereeglid (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm InvestEU ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 149).

- (16) Vastavalt finantsmääruse artikli 191 lõikele 3 ei rahastata mingil juhul samu kulusid liidu eelarvest kaks korda.
- (17) Kosmoseprogrammi poliitikaeesmärke tuleks käsitada rahastamis- ja investeerimistoiminguteks rahastamiskõlblike valdkondadena samuti programmi „InvestEU“ rahastamisvahendite ja eelarvelise tagatise kaudu, eelkõige selle kestliku taristu ning teadusuuringute, innovatsiooni ja digitaliseerimise poliitikaharu raames. Rahalist toetust tuleks kasutada turutõrgete või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks proportsionaalsel viisil ning meetmed ei tohiks kattuda erasektorist tulevate vahenditega või neid välja tõrjuda ega moonutada konkurentsi siseturul. Meetmetel peaks olema selge Euroopa lisaväärtus.
- (18) Programmi „Euroopa horisont“ ja kosmoseprogrammi vaheline sidusus ja koostoime peaksid aitama edendada konkurentsivõimelist ja uuenduslikku Euroopa kosmosesektorit, kindlustada Euroopa autonoomsuse kosmose hõlvamisel ja kosmose kasutamisel ohutus ja turvalises keskkonnas ning tugevdama Euroopa rolli üleilmse osalejana. Programmi „Euroopa horisont“ läbimurdvaid lahendusi toetatakse kosmoseprogrammi poolt teadus- ja innovatsiooniringkondadele kättesaadavaks tehtavate andmete ja teenustega.
- (19) Selleks et kasutada täielikult ära kosmoseprogrammi sotsiaal-majanduslikku kasu, on väga oluline, et säilitataks tiptasemel süsteimid, et neid ajakohastataks vastavalt kasutajate muutuvatele vajadustele ning et uued arengusuunad ilmneksid kosmoseteenuste sektori rakenduste vallas. Liit peaks toetama teadusuuringute ja tehnoloogia arendamisega seotud tegevust või kosmoseprogrammi alusel loodud taristute arengut varastes etappides, samuti kosmoseprogrammi alusel loodud süsteemide rakenduste ja teenustega seotud teadus- ja arendustegevust, stimuleerides nii kosmosetaristu sektori kui ka kosmoseteenuste sektori majandustegevust. Asjakohane vahend selle teadus- ja innovatsioonitegevuse rahastamiseks on programm „Euroopa horisont“. Siiski tuleks käesoleva määruse alusel Galileo ja EGNOS komponendidele eraldatud eelarvest rahastada arendustegevuse väga spetsiifilist osa, mis puudutab põhielemente, nagu Galileo-põhine kiibistik ja vastuvõtjad, mis hõlbustavad rakenduste arendamist eri majandussektorites. Kõnealuse rahastamisega ei tohiks aga ohustada kosmoseprogrammi raames rajatud taristu kasutuselevõtmist ja kasutamist.
- (20) Selleks, et tagada Euroopa kosmosetööstuse konkurentsivõime tulevikus, tuleks kosmoseprogrammiga toetada tiptasemel oskuste arendamist kosmosega seotud valdkondades ning haridus- ja koolitustegevust, edendades võrdseid võimalusi, sealhulgas soolist võrdsuslikkust, et kasutada selles vallas täiel määral ära liidu kodanike potentsiaali.
- (21) Kosmoseprogrammi jaoks ette nähtud taristu jaoks võiks olla vajalik täiendav teadus- ja innovatsioonitegevus, mida võidakse toetada programmi „Euroopa horisont“ kaudu, püüdes saavutada sidususe ESA poolt selles valdkonnas tehtavaga. Koostoime programmiga „Euroopa horisont“ peaks tagama, et kosmosesektori teadus- ja innovatsiooni-vajadused määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevuse strateegilise kavandamise raames. Kosmoseprogrammiga vabalt kättesaadavaks tehtavaid kosmoseandmeid ja -teenuseid kasutatakse selleks, et töötada teadus- ja innovatsioonimeetmete, sealhulgas programmi „Euroopa horisont“ kaudu välja murrangulisi lahendusi liidu poliitiliste prioriteetide toetuseks. Programmi „Euroopa horisont“ raames toimuva strateegilise kavandamise käigus määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevus, mille puhul tuleks kasutada liidule kuuluvat taristut, nagu Galileo, EGNOS ja Copernicus. Teadusuuringute taristu, eelkõige *in situ*-seirevõrgustik, moodustaks olulise osa Copernicuse teenuseid võimaldavast *in situ*-seiretaristust.
- (22) On oluline, et kogu avalike hangete kaudu loodud või arendatud materiaalne ja immateriaalne vara, mida liit kosmoseprogrammi raames rahastab, kuuluks liidule. Selleks et tagada täielik kinnipidamine kõikidest omandiga seotud põhiõigustest, tuleks saavutada vajalikud kokkulepped praeguste omanikega. Selline liidu omandiõigus ei tohiks mõjutada liidu võimalust teha need varad kättesaadavaks kolmandatele isikutele või need võõrandada kooskõlas käesoleva määrusega, kui seda peetakse iga üksikjuhtumi kohta koostatava hinnangu põhjal asjakohaseks.
- (23) Kosmoseprogrammi osutatavate teenuste võimalikult laialdase kasutamise soodustamiseks oleks kasulik rõhutada, et andmeid, teavet ja teenuseid pakutakse ilma tagatiseta, ilma et see piiraks õiguslikult siduvatest sätetest tulenevaid kohustusi.

- (24) Komisjon peaks teatavate mitteregulatiivsete ülesannete täitmiseks saama küsida vajaduse korral ja vajalikus ulatuses tehnilist abi teatavalt välistelt osalejatelt. Muud kosmoseprogrammi avaliku juhtimisega tegelevad üksused peaksid saama neile käesoleva määrusega delegeeritud ülesannete täitmisel samuti sellist tehnilist abi kasutada.
- (25) Käesoleva määrusega kehtestatakse kosmoseprogrammi kogu kestuseks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava, ⁽⁶⁾ punkti 18 tähenduses.
- (26) Võttes arvesse, kui tähtis on võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas liidu kohustustega rakendada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kliimakokkulepe ⁽⁷⁾ ning saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, peaksid käesoleva määruse kohased meetmed aitama kaasa kliimameetmete integreerimisele ja üldise eesmärgi – tagada vähemalt 30 % liidu eelarvekulutustest kliimaeesmärkide toetamiseks – saavutamisele. Asjakohased meetmed tuleks määrata kindlaks kosmoseprogrammi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid tuleks hinnata uuesti asjaomaste hindamiste ja läbivaatamiste kontekstis. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon teevad koostööd tõhusa, läbipaistva ja tervikliku metoodika osas, mille kehtestab komisjon, et hinnata mitmeaastase finantsraamistiku kõigi programmide raames tehtavaid kulutusi bioloogilise mitmekesisuse eesmärkidele, võttes samal ajal arvesse kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide olemasolevat kattuvust.
- (27) Liit peaks olema kosmoseprogrammi komponentide loodud tulu saaja, et tema eelnevalt tehtud investeeringud saaksid osaliselt hüvitatud, ning kõnealust tulu tuleks kasutada kosmoseprogrammi eesmärkide saavutamise toetamiseks. Samal põhjusel peaks olema võimalik näha erasektori üksustega sõlmitud lepingutes ette tulude jagamise mehhanism.
- (28) Kosmoseprogrammi suhtes kohaldatakse finantsmäärust. Finantsmääruses on sätestatud liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta.
- (29) Kuna kosmoseprogrammi rahastab põhimõtteliselt liit, peaksid kosmoseprogrammist rahastatavaks tegevuseks kosmoseprogrammi raames sõlmitavad hankelepingud vastama liidu normidele. Sellega seoses peaks liit vastutama ka avalike hangetega seoses taotletavate eesmärkide kindlaksmääramise eest. Finantsmääruses on sätestatud, et komisjon saab eelhindamise tulemuste põhjal tugineda liidu vahendeid kasutavate isikute või üksuste süsteemidele ja menetlustele. Konkreetsed kohandused, mida on vaja teha nimetatud süsteemides ja menetlustes, samuti kehtivate lepingute pikendamise kord tuleks kindlaks määrata vastavas finantsraampartnerluse lepingus või rahalist toetust käsitlevas lepingus.
- (30) Kosmoseprogramm tugineb keerukale ja pidevalt muutuvale tehnoloogiale. Sellisest tehnoloogiast sõltumine toob kosmoseprogrammi raames tehtavate avalike hangetega seoses kaasa ebakindlust ja riske, eriti kuna hangete objektiks on pikaajalised kohustused seoses seadmete või teenustega. Seepärast on lisaks finantsmääruses sätestatud reeglitele vajalikud konkreetsed avalikke hankeid käsitlevad meetmed. Peaks olema võimalik sõlmida tingimuslike osadega lepinguid, teha lepingu täitmise käigus sellesse teatavatel tingimustel muudatusi või kehtestada allhangete alammäär, eelkõige selleks, et võimaldada VKEde ning iduettevõtjate osalemist. Kuna kosmoseprogrammi komponentide tehnoloogiline külg ei ole selgelt määratud, ei ole hangete hinda alati võimalik täpselt prognoosida ning seepärast peaks olema võimalik sõlmida lepinguid, milles ei kehtestata kindlat ja lõplikku hinda, kuid mis seevastu sisaldavad liidu finantshuve kaitsvaid klausleid.

⁽⁶⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

⁽⁷⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

- (31) Selleks et edendada üldsuse nõudlust ja innovatsiooni avalikus sektoris, peaks kosmoseprogrammiga edendama andmete, teabe ja teenuste kasutamist, et toetada tööstuse ja VKEde kohandatud lahenduste väljatöötamist piirkondlikul ja kohalikul tasandil kosmosega seotud innovatsioonipartnerluste kaudu, nagu on osutatud finantsmääruse I lisa punktis 7, mis võimaldab hõlmata kõiki etappe alates kohandatud koostalitlusvõimeliste kosmoselahenduste väljatöötamisest kuni kasutuselevõtuni ning hangeteni avalike teenuste jaoks.
- (32) Selleks et täita kosmoseprogrammi eesmärgid, on oluline, et oleks võimalik kasutada vajaduse korral kõikide liidu kosmosevaldkonnas tegutsevate avaliku ja erasektori üksuste pakutavat suutlikkust ning teha rahvusvahelisel tasandil koostööd kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega. Seepärast tuleks ette näha võimalus kasutada kõiki ELi toimimise lepinguga ja finantsmäärusega ette nähtud asjakohaseid vahendeid ja juhtimismeetodeid ning ühiseid hankemenetlusi.
- (33) Toetustega seoses on kogemused näidanud, et kasutuselevõtt ja levik turul ning üldine teavitustegevus on tulemuslikum, kui see on detsentraliseeritud ega toimu komisjoni juhtimisel ülalt alla. Vautšerid, mis on üks toetusesaaja poolt kolmandatele isikutele antava rahalise toetuse vorme, on osutunud uute turuletulijate ning VKEde osas üheks edukaimaks meetmeks. Siiski on nende kasutamist piiranud finantsmäärusega kindlaks määratud rahalise toetuse ülemmäär. Seda ülemmäära tuleks seepärast kosmoseprogrammi puhul suurendada, et pidada sammu kosmosesektori tururakenduste kasvava potentsiaaliga.
- (34) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisvormide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete eesmärgid ja anda tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrolliga seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Muu hulgas tuleks kaaluda kindlasummaliste maksete, ühtse määra alusel rahastamise ja ühikuhindade kasutamist, samuti kuludega sidumata makseid, nagu on osutatud finantsmääruse artikli 125 lõikes 1.
- (35) Vastavalt nõukogu otsusele 2013/755/EL⁽⁸⁾ peaksid ülemeremaadel ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused olema toetuskõlblikud, kui kosmoseprogrammi reeglitest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega asjaomane ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (36) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.
- (37) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁽⁹⁾ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,⁽¹⁰⁾ (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽¹¹⁾ ja (EL) 2017/1939⁽¹²⁾ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371,⁽¹³⁾ ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele

⁽⁸⁾ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽¹¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽¹²⁾ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikoja ja töhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (38) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid ning Euroopa naabruspoliitika riigid võivad vastavalt oma lepingutele osaleda kosmoseprogrammis, välja arvatud Galileo, EGNOS, riikliku satelliitside (GOVSATCOM) ning kosmose jälgimine ja seire (SST, *space surveillance and tracking*) alakomponendis. Kosmoseprogrammis, välja arvatud Galileo, EGNOS, GOVSATCOMi ja SST alakomponendis, võivad osaleda ka muud kolmandad riigid ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitava lepingu alusel. Galileos ja EGNOSes peaksid saama osaleda EFTA liikmed, kes on ühtlasi EMP⁽¹⁴⁾ liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele. Galileos ja EGNOSes võivad muud kolmandad riigid osaleda ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitava lepingu alusel. GOVSATCOM peaks olema avatud kõikidele kolmandatele riikidele üksnes ELi toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitava lepingu alusel.
- (39) Käesolevas määruses tuleks kehtestada erisäte, mille kohaselt kosmoseprogrammis osalevatel kolmandatel riikidel tuleb anda vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutav juurdepääs, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.
- (40) Rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, kelle peakorter ei asu liidus ja kes soovivad juurdepääsu SST teenustele, mis ei ole avalikult kättesaadavad, tuleks nõuda ELi toimimise lepingu artikli 218 kohase lepingu sõlmimist. Rahvusvahelisi organisatsioone, kelle peakorter on liidus ja kes on avalik-õiguslikud kosmoseaparaadi omanikud ja käitajad, tuleks käsitleda SST põhikasutajatena.
- (41) SST teenuste avalikult kättesaadav teave peaks tähendama igasugust teavet, mille osas on kasutajal mõistlik alus eeldada, et see on seaduslikult kättesaadav. Kokkupõrke vältimise, taassisenemise ja osadeks purunemisega seotud SST teenused põhinevad välisel avalikult kättesaadaval SST tabel, mis on kättesaadav pärast juurdepääsutaotluse esitamist. Sellest tulenevalt tuleks kokkupõrke vältimise, taassisenemise ja osadeks purunemisega seotud SST teenuseid käsitleda avalikult kättesaadavate teenustena ning need ei peaks vajama ELi toimimise lepingu artikli 218 kohase lepingu sõlmimist. Need peaksid olema kättesaadavad potentsiaalse kasutaja taotluse alusel.
- (42) Hästi toimiv kosmoseprogrammi avalik haldamine nõuab vastutuse ja ülesannete selgepiirilist jaotust osalevate üksuste vahel, et hoida ära tarbetuid kattumisi ning vähendada ülekulusid ja viivitusi. Kõik haldamises osalejad peaksid oma pädevusalas ja kooskõlas oma kohustustega toetama kosmoseprogrammi eesmärkide saavutamist.
- (43) Liikmesriigid on kosmosevaldkonnas juba kaua aega aktiivselt tegutsenud. Neil on olemas kosmosega seotud süsteemid, taristu, riiklikud ametid ja asutused. Seepärast saavad nad kosmoseprogrammi, eriti selle rakendamisse, märkimisväärselt panustada. Nad võiksid teha liiduga koostööd kosmoseprogrammi teenuste ja rakenduste edendamisel. Komisjonil võiks olla võimalik kasutada liikmesriikide käsutuses olevaid vahendeid, ta võiks saada neilt abi ja vastastikku kokku lepitud tingimustel delegerida neile kosmoseprogrammi rakendamisega seotud

⁽¹⁴⁾ ELT L 1, 3.1.1994, lk 3.

mitteregulatiivseid ülesandeid. Samuti peaksid asjaomased liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada oma territooriumile rajatud maapealsete jaamade kaitse. Lisaks peaksid liikmesriigid ja komisjon tegema koostööd omavahel ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ning reguleerivate asutustega, et tagada programmi jaoks vajalike sageduste kättesaadavus ja piisaval tasemel kaitse, et võimaldada pakutavatel teenustel põhinevate rakenduste täielik väljaarendamine ja rakendamine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele nr 243/2012/EL⁽¹⁵⁾.

- (44) Komisjoni kui liidu üldiste huvide edendaja ülesanne on kosmoseprogrammi rakendada, kanda selle eest üldist vastutust ning edendada selle kasutamist. Et kasutada optimaalselt eri sidusrühmade vahendeid ja pädevust, peaks komisjonil olema õigus delegeerida teatavaid ülesandeid põhjendatud asjaoludel teistele üksustele. Kuna komisjon kannab kosmoseprogrammi eest üldist vastutust, peaks ta kindlaks määrama süsteemide ja teenuste arendamiseks vajalikud peamised tehnilised ja tegevusnõuded. Komisjon peaks seda tegema pärast konsulteerimist liikmesriikide ekspertide, kasutajate ja muude asjaomaste sidusrühmadega. Märkides, et vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 4 lõikele 3 ei takista kosmose valdkonnas liidu pädevuse teostamine liikmesriikidel oma pädevuse teostamist, peaks komisjon lisaks tagama kosmoseprogrammi raames läbiviidavate tegevuste sidususe.
- (45) Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (edaspidi „kosmoseprogrammi amet“) asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 912/2010⁽¹⁶⁾ loodud Euroopa GNSSi agentuuri ja on selle õigusjärglane ning kosmoseprogrammi ameti eesmärk on kosmoseprogrammi edendada, eriti seoses turvalisuse akrediteerimisega ning turu arendamisega ja kosmoseteenuste sektori rakenduste arendamisega. Seepärast tuleks kosmoseprogrammi ametile määrata teatavad nende valdkondadega seotud ülesanded. Eelkõige seoses julgeolekuga ja võttes arvesse kosmoseprogrammi ameti kogemusi selles valdkonnas, peaks ta vastutama kõigi kosmosesektoris võetavate liidu meetmetega seotud turvalisuse akrediteerimise ülesannete eest. Tuginedes eelnevale saavutustele seoses Galileo ja EGNOSe kasutuselevõttuga ja levikuga turul, tuleks kosmoseprogrammi ametile delegeerida kasutuselevõttuga seotud tegevus, mis on seotud peale Galileo ja EGNOSe ka kosmoseprogrammi muude komponentide kasutuselevõttu puudutava tegevusega ning kõigi kosmoseprogrammi komponentide kosmoseteenuste sektori rakenduste arendamisega. See võimaldaks kosmoseprogrammi ametil saada kasu mastaabisäästust ning pakkuda võimalust selliste rakenduste väljatöötamiseks, mis põhinevad kosmoseprogrammi mitmel komponendil (integreeritud rakendused). Selline tegevus ei tohiks aga piirata teenuseid ega kasutuselevõttuga teotud tegevust, mille komisjon on delegeerinud Copernicuse volitatud üksustele. Kosmoseteenuste sektori rakenduste arendamise ülesande delegeerimine kosmoseprogrammi ametile ei tohiks takistada teisi volitatud üksusi kosmoseteenuste sektori rakendusi välja töötamast. Lisaks peaks kosmoseprogrammi amet täitma ülesandeid, mille komisjon määrab talle ühe või mitme rahalist toetust käsitleva lepinguga vastavalt finantsraampartnerluse lepingule, mis hõlmab muid kosmoseprogrammiga seotud konkreetseid ülesandeid. Kosmoseprogrammi ametile ülesannete delegeerimisel tuleks ette näha ka piisavad inim-, haldus- ja rahalised ressursid.
- (46) Teatavatel igakülselt põhjendatud asjaoludel võiks kosmoseprogrammi amet delegeerida konkreetsed ülesanded liikmesriikidele või liikmesriikide rühmale. Selline delegeerimine peaks piirduma tegevusega, mida kosmoseprogrammi amet ei suuda ise ellu viia, ning see ei tohiks piirata kosmoseprogrammi haldamist ega käesolevas määruses kindlaks määratud ülesannete jaotamist.
- (47) Galileo ja EGNOS on keerukad süsteemid, mis nõuavad intensiivset koordineerimist. Kuna need on kosmoseprogrammi komponendid, peaks koordineerimisega tegelema mõni liidu institutsioon või organ. Viimastel aastatel kogutud oskusteabele tuginedes on kosmoseprogrammi amet kõige asjakohasem organ kõigi nende süsteemide kasutamisega seotud operatiivülesannete (välja arvatud rahvusvahelise koostöö) kooskõlastamiseks. Seepärast tuleks kosmoseprogrammi ametile delegeerida EGNOSe ja Galileo kasutamise haldamine. See ei tähenda

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 912/2010, millega luuakse Euroopa GNSSi Agentuur, tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride loomise kohta ja muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 683/2008 (ELT L 276, 20.10.2010, lk 11).

aga, et kosmoseprogrammi amet peaks üksi täitma kõiki nende süsteemide kasutamisega seotud ülesandeid. Tugineda võiks teiste üksuste, eelkõige ESA oskusteabele. See peaks hõlmama süsteemide arendamise ning maapealse segmendi osade ja satelliitide projekteerimise ja arendamisega seotud tegevust, mis tuleks delegeerida ESA-le. Ülesannete jaotamisel muudele üksustele tuginetakse nende üksuste pädevusele ja vältida tuleks töö dubleerimist.

- (48) ESA on rahvusvaheline organisatsioon, kellel on kosmosevaldkonnas laialdane oskusteave ja kes on sõlminud Euroopa Ühendusega 2004. aastal raamkokkuleppe (edaspidi „2004. aasta raamkokkulepe“) ⁽¹⁷⁾. Seetõttu on ta kosmoseprogrammi rakendamisel tähtis partner, kellega tuleks luua asjakohased kontaktid. Sellega seoses ja kooskõlas finantsmäärusega peaks komisjon sõlmima ESA ja kosmoseprogrammi ametiga finantsraampartnerluse lepingu, mis reguleerib kõiki komisjoni, kosmoseprogrammi ameti ja ESA vahelisi finantssuhteid ning tagab nende järjepidevuse ja kooskõla 2004. aasta raamkokkuleppega, eriti selle artiklitega 2 ja 5. Kuna aga ESA ei ole liidu asutus ja tema suhtes ei kohaldata liidu õigust, on väga oluline, et ESA võtaks asjakohaseid meetmeid, et tagada liidu ja liikmesriikide huvide kaitse, ning järgiks eelarve ja talle delegeeritud ülesannete täitmisel komisjoni otsuseid. Leping peaks sisaldama ka kõiki liidu finantshuvide kaitsmiseks vajalikke klausleid.
- (49) Euroopa Liidu Satelliidikeskuse (SATCEN) toimimist Euroopa autonoomse suutlikkusena, mis asjakohaste kosmosevarade ja nendega seotud andmete kasutamise tulemusel võimaldab juurdepääsu teabele ja teenustele, tunnustati juba Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse 541/2014/EL ⁽¹⁸⁾ rakendamisel.
- (50) Et tagada kasutajate esindatus GOVSATCOMi juhtimises ja koondada kasutajate vajadused ja nõuded üle riikide ning tsiviil- ja sõjandusvaldkonna vaheliste piiride, võib asjaomastel liidu üksustel, kellel on kasutajatega tihedad sidemed, nagu Euroopa Kaitseagentuur, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex), Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Euroopa Kalanduskontrolli Amet, Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet, sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistus / tsiviilmissioonide plaanimise ja juhtimise teenistus ning hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus, olla konkreetsete kasutajarühmade üle koordineeriv roll. Koondtasandil peaks kosmoseprogrammi amet koordineerima tsiviilkasutajaskonnaga seotud aspekte ning ta võib jälgida operatiivkasutust, nõudlust, nõuetest kinnipidamist ning vajaduste ja nõuete muutumist.
- (51) Arvestades kosmosetegevuse tähtsust liidu majanduse ja liidu kodanike elu seisukohast ning süsteemide ja neil põhinevate rakenduste kahesuguse kasutusega olemust, peaks kosmoseprogrammi üks peamine prioriteet olema kõrgetasemelise julgeoleku saavutamine ja tagamine, eriti selleks, et kaitsta liidu ja liikmesriikide huve, sealhulgas seoses salastatud ja muu tundliku salastamata teabega.
- (52) Ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas, peaksid komisjon ja kõrge esindaja kumbki oma pädevusvaldkonna piires tagama kosmoseprogrammi turvalisuse kooskõlas käesoleva määrusega, ja kui see on asjakohane, nõukogu otsusega (ÜVJP) 2021/698 ⁽¹⁹⁾.
- (53) Võttes arvesse Euroopa välisteenistuse eksperditeadmisi ning korrapäraseid sidemeid kolmandate riikide ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, võib Euroopa välisteenistus kooskõlas nõukogu otsusega 2010/427/EL ⁽²⁰⁾ aidata komisjonil täita teatavaid kosmoseprogrammi julgeolekuga seotud ülesandeid välissuhete valdkonnas.

⁽¹⁷⁾ ELT L 261, 6.8.2004, lk 64.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta otsus nr 541/2014/EL, millega luuakse kosmose jälgimise ja seire toetusraamistik (ELT L 158, 27.5.2014, lk 227).

⁽¹⁹⁾ Nõukogu 30. aprilli 2021. aasta otsus (ÜVJP) 2021/698, mis käsitleb liidu julgeolekut mõjutada võivate liidu kosmoseprogrammi raames kasutusele võetavate, toimivate ja kasutatavate süsteemide ja teenuste turvalisust ning millega tunnustatakse kehtetuks otsus 2014/496/ÜVJP (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 178).

⁽²⁰⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (2010/427/EL) (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

- (54) Ilma et see piiraks liikmesriikide ainuvastutust oma riikliku julgeoleku valdkonnas, nagu on sätestatud ELi lepingu artikli 4 lõikes 2, ning liikmesriikide õigust kaitsta oma olulisi julgeolekuhuvisid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 346, tuleks kosmoseprogrammi sujuva rakendamise tagamiseks eraldi ette näha turvalisuse juhtimine. Juhtimine peaks põhinema kolmel aluspõhimõttel. Esiteks on väga oluline võtta võimalikult suures ulatuses arvesse liikmesriikide laiaulatuslikku ja ainulaadset kogemust julgeolekuküsimustes. Teiseks tuleks operatiivülesanded ja turvalisuse akrediteerimise ülesanded selgelt lahus hoida, et vältida huvide konflikte ja turvalisusnõuete kohaldamisel esinevaid puudujääke. Kolmandaks on kosmoseprogrammi kõikide või osade komponentide haldamise eest vastutaval üksusel parimad eeldused, et hallata talle delegeeritud ülesannetega seotud julgeolekut. Kosmoseprogrammi turvalisus põhineks Galileo, EGNOS ja Copernicuse rakendamisel saadud viimaste aastate kogemustel. Usaldusväärne turvalisuse juhtimine eeldab ka rollide asjakohast jaotust eri osalejate vahel. Ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas, peaks komisjon kui kosmoseprogrammi eest vastutaja kindlaks määrama üldised turvalisusnõuded, mida kohaldatakse kõikide kosmoseprogrammi komponentide suhtes.
- (55) Euroopa kosmosetaristu küberturvalisus nii maa peal kui ka kosmoses on äärmiselt oluline, et tagada süsteemide pidev toimimine ja teenuse järjepidevus. Seepärast tuleks turvalisusnõuete kehtestamisel igakülgselt arvesse võtta vajadust kaitsta süsteeme ja nende teenuseid küberrünakute vastu, kasutades selleks muu hulgas uut tehnoloogiat.
- (56) Komisjon peaks vajaduse korral riski- ja ohuanalüüsi põhjal kindlaks määrama turvaseire struktuuri. Turvaseire struktuur peaks vastama otsuse (ÜVJP) 2021/698 kohaldamisalas välja töötatud juhiste. Galileo puhul peaks selliseks struktuuriks olema Galileo turvaseirekeskus. Otsuse (ÜVJP) 2021/698 rakendamise puhul peaks turvalisuse akrediteerimise nõukogu roll olema piiratud sellega, et anda nõukogule ja/või kõrgele esindajale teavet, mis on seotud süsteemi turvalisuse akrediteerimisega.
- (57) Pidades silmas kosmoseprogrammi ainulaadsust ja keerukust ning selle seost julgeolekuga, tuleks turvalisuse akrediteerimisel järgida tunnustatud ja väljakujunenud põhimõtteid. Seepärast on vältimatu, et turvalisuse akrediteerimine toimuks liidu ja liikmesriikide poolt julgeoleku eest võetud ühise vastutuse alusel, millega seoses püütakse saavutada konsensus ja kaasatakse kõik isikud, keda julgeoleku küsimus puudutab, ning et kehtestatud oleks pideva riskide jälgimise kord. Samuti on väga oluline delegeerida turvalisuse tehniline akrediteerimine asjatundjatele, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise alal nõuetekohane kvalifikatsioon ja kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli.
- (58) ELi salastatud teavet töödeldakse vastavalt julgeolekureeglitele, mis on sätestatud nõukogu otsuses 2013/488/EL⁽²¹⁾ ja komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444⁽²²⁾. Vastavalt otsusele 2013/488/EL peavad liikmesriigid kohaldama selles sätestatud põhimõtteid ja miinimumstandardeid, et tagada samaväärse kaitsetaseme kohaldamine ELi salastatud teabe suhtes.
- (59) Et tagada turvaline teabevahetus, tuleks ette näha asjakohased kokkulepped, et tagada kosmoseprogrammi raames kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele edastatud ELi salastatud teabe kaitse.
- (60) Kosmoseprogrammi oluline eesmärk on tagada liidu julgeolek ja tugevdada tema strateegilist autonoomsust määrava tähtsusega tehnoloogiate ja väärtusahelate osas, säilitades samal ajal avatud majanduse, sealhulgas vaba ja õiglase kaubanduse, ning kasutades kosmose pakutavaid võimalusi liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku tagamiseks. Erijuhtudel tuleb selle eesmärgi täitmiseks kehtestada vajalikud rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimused, et

⁽²¹⁾ Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus 2013/488/EL ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

⁽²²⁾ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

tagada liidu toimivate süsteemide terviklikkuse, turvalisuse ja vastupidavuse kaitse. See ei tohiks kahjustada vajadust konkurentsivõime ja kulutõhususe järele. Kolmanda riigi või kolmanda riigi üksuse kontrolli all olevate õigussubjektide hindamisel peaks komisjon võtma arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/452 ⁽²³⁾ sätestatud põhimõtteid ja kriteeriume.

- (61) Kosmoseprogrammi raames võib ette tulla teavet, mis ei ole küll salastatud, kuid mida tuleb käsitleda vastavalt juba kehtivatele liidu õigusaktidele või liikmesriikide õigusnormidele, sealhulgas piirates selle levitamist.
- (62) Satelliitnavigatsiooni ning Maa seire süsteeme kasutatakse üha rohkemates olulistes majandussektorites, eriti transpordi-, telekommunikatsiooni-, põllumajandus- ja energiasektoris. Kosmoseprogrammis tuleks ära kasutada nende sektorite vahelist koostööd, võttes arvesse kasu, mida kosmosetehnoloogia kõnealustele sektoritele toob, toetada ühilduvate seadmete arendamist ning edendada asjakohaste standardite ja sertifikaatide väljatöötamist. Suureneb ka koostöö kosmosetegevuse ning liidu ja liikmesriikide julgeoleku ja kaitsega seotud tegevuse vahel. Täielik kontroll satelliitnavigatsiooni üle peaks seepärast tagama liidu tehnoloogilise sõltumatuse, sealhulgas pikas perspektiivis taristurajatiste komponentide puhul, ja strateegilise autonoomsuse.
- (63) Galileo eesmärk on rajada maailma esimene spetsiaalselt tsiviilotstarbeks ette nähtud satelliitnavigatsiooni ja -positsioneerimise taristu ning seda kasutada; seda taristut saaksid kasutada erinevad avaliku ja erasektori esindajad nii Euroopas kui ka mujal maailmas. Galileo toimib sõltumatult teistest olemasolevatest või potentsiaalselt loodavatest süsteemidest, aidates seeläbi muu hulgas kaasa liidu strateegilisele autonoomsusele. Galileo teine põlvkond tuleks järk-järgult kasutusele võtta enne aastat 2030, algselt vähendatud tegevussuutlikkusega.
- (64) EGNOS eesmärk on parandada olemasolevate üleilmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide, eelkõige Galileo edastatavate vaba juurdepääsuga signaalide kvaliteeti. EGNOS pakutavad teenused peaksid esmajärjekorras hõlmama liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuvaid territooriume, hõlmates sel eesmärgil 2026. aasta lõpuks Küprose, Assoorid, Kanaari saared ja Madeira. Lennunduse valdkonnas peaksid kõik need territooriumid saama kasutada EGNOS aeronavigatsiooniteenuseid kõigil EGNOS toetatud toimivustasemetel. EGNOS süsteemi teenuste geograafilist katvust võidakse rahvusvaheliste lepingute alusel laiendada muudesse maailma piirkondadesse, kui see on tehniliselt teostatav ja seotud inimelude ohutusega. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1139 ⁽²⁴⁾ kohaldamist ja aeronavigatsiooniks vajalikku Galileo teenuste kvaliteedi seiret, tuleks silmas pidada, et kuigi Galileo edastatavaid signaale on võimalik tulemuslikult kasutada õhusõidukite asukoha määramiseks kõigis lennu etappides, kasutades selleks vajalikku tugisüsteemi (sealhulgas kohalik, piirkondlik ja lennuki pardal olev avioonika), võivad üksnes piirkondlikud või kohalikud tugisüsteemid, nagu EGNOS Euroopas, toimida lennuliikluse korraldaja ja aeronavigatsiooniteenuste osutajana. EGNOS peaaegne teenust tuleks osutada kooskõlas kohaldatavate Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni standarditega (edaspidi „ICAO standardid“).
- (65) On ülimalt oluline tagada Galileo ja EGNOS jätkusuutlikkus ning pakutavate teenuste järjepidevus, kättesaadavus, täpsus, usaldusväärsus ja turvalisus. Muutuvas keskkonnas ja kiiresti areneva turu tingimustes tuleks jätkata nende arendamist ja valmistada ette uue põlvkonna süsteemid, sh sellega seotud kosmose- ja maapealse segmendi areng.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrus (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik (ELT L 79 I, 21.3.2019, lk 1).

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91 (ELT L 212, 22.8.2018, lk 1).

- (66) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määruses (EL) nr 1285/2013 ⁽²⁵⁾ kasutatud mõiste „äriteenus“ ei ole enam sobilik, pidades silmas kõnealuse teenuse arengut. Selle asemel eristatakse kaht eraldi teenust, mis on kindlaks määratud komisjoni rakendusotsuses (EL) 2017/224, ⁽²⁶⁾ nimelt täppisteenust ja autentimisteenust.
- (67) Et optimeerida osutatavate teenuste kasutamist, peaksid Galileo ja EGNOSse pakutavad teenused olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised nii omavahel (sealhulgas kasutaja tasandil) kui võimaluse korral ka teiste satelliitnavigatsioonisüsteemide ja tavapäraste raadionavigatsiooni vahenditega, kui ühilduvus ja koostalitlusvõime on ette nähtud rahvusvahelise lepinguga, ilma et see piiraks liidu strateegilise autonoomsuse eesmärgi järgimist.
- (68) Arvestades Galileo ja EGNOSse maapealse taristu tähtsust ja mõju nende julgeolekule, peaks maapealse taristu asukoha kindlaks määrama komisjon. Süsteemide maapealse taristu kasutuselevõtt peaks toimuma avatud ja läbipaistva protsessi alusel, millesse võib vajaduse korral kaasata kosmoseprogrammi ameti vastavalt tema pädevusvaldkonnale.
- (69) Selleks et Galileost ja EGNOSest saadavat sotsiaal-majanduslikku kasu täielikult ära kasutada, aidates samal ajal kaasa liidu strateegilisele sõltumatusel, eelkõige tundlikes sektorites ning ohutuse ja julgeoleku valdkonnas, tuleks EGNOSse ja Galileo pakutavate teenuste kasutamist muudes liidu poliitikavaldkondades edendada ka õiguslike vahenditega, kui see on õigustatud ja kasulik. Selliste teenuste kasutamise edendamine kõikides liikmesriikides on samuti protsessi oluline osa.
- (70) Kosmoseprogrammi komponendid peaksid stimuleerima digitehnoloogia rakendamist kosmosesüsteemides, andmete ja teenuste levitamisel ning kosmoseteenuste sektori arendustegevuses. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata komisjoni algatustele ja meetmetele, mis on esitatud 14. septembri 2016. aasta teatises „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“ ja 14. septembri 2016. aasta teatises „5G Euroopa jaoks: tegevuskava“.
- (71) Copernicus peaks tagama sõltumatu juurdepääsu keskkonnanalastele teadmistele ning Maa seire ja geoteabeteenuste seisukohast määrava tähtsusega tehnoloogiale, toetades seega liidu sõltumatuid otsuseid ja meetmeid muu hulgas sellistes valdkondades nagu keskkond, kliimamuutused, merekeskkond, merenduse, põllumajanduse ja maaelu areng, kultuuripärandi säilitamine, elanikkonnakaitse, maa ja taristu seire, julgeolek ja digimajandus.
- (72) Copernicus peaks tagama järjepidevuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 377/2014, ⁽²⁷⁾ millega loodi liidu Maa seire ja jälgimise programm (Copernicus), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 911/2010, ⁽²⁸⁾ millega loodi varasem Maa seire Euroopa programm (GMES) ja kehtestati selle esialgsete toimingute rakendusreeglid, osutatud tegevuse ja saavutustega, tuginema neile ja neid süvendama, võttes arvesse viimaseid teadusuuringute suundumusi, tehnoloogilisi edusamme ja uuendusi, mis mõjutavad Maa seire valdkonda, samuti suurandmete analüüsi ja tehisintellekti tehnoloogia arengut ning nendega seotud liidu tasandi strateegiaid ja algatusi, nagu on esitatud komisjoni 19. veebruari 2020. aasta valges raamatus tehisintellekti kohta „Tehisintellekt: Euroopa käsitus tiptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast“, ning 19. veebruari 2020 teatises „Euroopa

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1285/2013 Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide rajamise ja kasutamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 876/2002 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 683/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 1).

⁽²⁶⁾ Komisjoni 8. veebruari 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/224, millega määratakse kindlaks tehnilised ja tegevusspetsifikatsioonid, mis võimaldavad Galileo programmi raames loodud süsteemi osutataval äriteenusel täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1285/2013 artikli 2 lõike 4 punktis c osutatud funktsiooni (ELT L 34, 9.2.2017, lk 36).

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 377/2014, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010 (ELT L 122, 24.4.2014, lk 44).

⁽²⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 911/2010 Maa seire Euroopa programmi (GMES) ja selle esialgsete toimingute kohta (2011–2013) (ELT L 276, 20.10.2010, lk 1).

andmestrateegia". Uute varade väljatöötamiseks peaks komisjon tegema tihedat koostööd liikmesriikide, ESA ja Euroopa Meteoroloogiasatelliitide Kasutamise Organisatsiooni (EUMETSAT) ning vajaduse korral muude üksustega, kellele kuuluvad asjaomased kosmose- ja *in situ*-varad. Copernicus peaks võimalikult suures ulatuses kasutama liikmesriikide, ESA, EUMETSATi ja teiste üksuste, sealhulgas liidu ärialgatuste kosmosepõhise Maa seire suutlikkust, aidates seeläbi Euroopas kaasa elujõulise ärilise kosmosesektori arengule. Kui see on võimalik ja asjakohane, peaks Copernicus samuti kasutama kättesaadavaid *in situ*-andmeid ja lisaandmeid, mida esitavad põhiliselt liikmesriigid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ⁽²⁹⁾. Komisjon peaks tegema koostööd liikmesriikide ja Euroopa Keskkonnaametiga, et tagada Copernicusele *in situ*-andmetele tegelik juurdepääs ja võimalus neid kasutada.

- (73) Copernicust tuleks rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/98/EÜ⁽³⁰⁾ eesmärkidega, eelkõige läbipaistvuse, teenuste arengut soodustavate tingimuste loomise ning liidus majanduskasvu ja töökohtade loomise toetamisega. Copernicuse andmed ja Copernicuse teave peaksid olema vabalt ja avalikult kättesaadavad.
- (74) Copernicuse kogu potentsiaali liidu ühiskonna ja majanduse jaoks tuleks täies ulatuses ära kasutada, piirdumata üksnes otseste toetusesaajatega, ning selleks tuleks tõhustada kasutuselevõtumeetmeid, milleks tuleb omakorda võtta uusi meetmeid, et muuta andmed mittespetsialistide jaoks kasutatavaks ning ergutada seeläbi majanduskasvu, töökohtade loomist ja teadmussiiret.
- (75) Copernicus on kasutajakeskne programm. Seepärast peaks selle areng põhinema Copernicuse põhikasutajate muutuvatel nõuetel, võttes arvesse ka uute avaliku ja erasektori kasutajaskondade teket. Copernicus peaks tuginema nende valikuvõimaluste analüüsile, mille eesmärk on kasutajate muutuvate vajaduste, sealhulgas liidu poliitika rakendamise ja seirega seotud vajaduste rahuldamine, mis eeldab kasutajate pidevat ja tõhusat kaasamist, eelkõige nõuete kindlaksmääramisel ja kinnitamisel.
- (76) Copernicus juba toimib. Seepärast tuleb tagada olemasolevate teenuste ja taristu järjepidevus ning kohaneda samas muutuvate kasutajavajaduste, turukeskkonna, eelkõige erasektori osalejate esilekerkimisega kosmosesevaldkonnas ning sotsiaal-poliitiliste suundumustega, millele on vaja kiiresti reageerida. See eeldab Copernicuse funktsionaalse struktuuri arengut, et võtta paremini arvesse üleminekut operatiivteenuste esimeselt etapilt uutele kasutajakogukondadele kõrgetasemeliste ja sihtotstarbelisemate teenuste osutamisele ja kosmoseteenuste turu lisandväärtuse suurendamisele. Selleks tuleks edaspidisel rakendamisel kohaldada lähenemisviisi, mis järgib andmete väärtusahelat, s.t alates andmete kogumisest, andmete ja teabe töötlemisest, levitamisest ja kasutamisest kuni kasutuselevõtu, levikuga turul ja suutlikkuse suurendamisega seotud tegevuseni, samal ajal kui programmi „Euroopa Horisont“ alusel toimuva strategilise planeerimise käigus määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonitegevus, mille puhul tuleks Copernicust kasutada.
- (77) Andmete kogumisega seoses peaks Copernicuse raames toimuva tegevuse eesmärk olema täiustada ja kasutada olemasolevat kosmosetaristut, valmistada pikemas perspektiivis ette satelliitide asendamiseks nende eluea lõpus ja algatada uusi missioone, mis on eelkõige seotud uute seiresüsteemidega, et toetada üleilmse kliimamuutuse probleemiga, nagu inimtekkelise CO₂-heite ja muu kasvuhuonegaaside heite seire, tegelemist. Copernicuse raames toimuvat üleilmset seiretegevust tuleks laiendada polaarpiirkondadesse ning toetada tuleks keskkonnanõuete täitmise tagamist, kohustuslikku keskkonnaseiret ja asjaomast aruandlust ning uuenduslikke keskkonnarakendusi põllumajandus-, metsandus- vee- ja mereressursside majandamisel ja kultuuripärandi puhul, näiteks põllumajanduskultuuride seireks, veevarude majandamiseks ja tulekahjuseire tõhustamiseks. Seda tehes peaks Copernicus võimendama ja kasutama võimalikult palju ära eelmise rahastamisperioodi (2014–2020) raames, sealhulgas liikmesriikide, ESA ja EUMETSATi tehtud investeeringuid ning uurima uusi tegevus- ja ärimudeleid, et veelgi täiendada Copernicuse suutlikkust. Copernicus võiks toetada ka liikmesriikidega loodud edukatele partnerlusuhetele, et arendada asjakohaste haldusmehhanismide raames edasi oma julgeolekumõõdet, et reageerida julgeoleku valdkonna kasutajate muutuvatele vajadustele.

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 345, 31.12.2003, lk 90).

- (78) Andmete ja teabe töötlemise ülesande raames peaks Copernicus tagama Copernicuse teenuste pikaajalise jätkusuutlikkuse ja edasiarendamise, andma teavet, et reageerida avaliku sektori ja liidu rahvusvahelistest kohustustest tulenevatele vajadustele, ning maksimeerima kommertskasutamise võimalusi. Eelkõige peaks Copernicus andma Euroopa, riiklikul, kohalikul ja üleilmsel tasandil teavet atmosfääri koostise ja õhukvaliteedi kohta; teavet ookeanide seisundi ja dünaamika kohta; teavet maismaa- ja jääseire toetamiseks, millega toetatakse liidu, riikliku ja kohaliku poliitika rakendamist; teavet kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise toetamiseks; georuumilist teavet hädaolukordade ohjamise toetamiseks, sealhulgas ennetustegevuse ja keskkonnanõuete täitmise tagamise kaudu, ja tsiviiljulgeoleku toetamiseks, mis hõlmab liidu välistegevuse toetamist. Komisjon peaks kindlaks määrama asjakohased lepingutingimused, mis toetaksid teenuste osutamise jätkusuutlikkust.
- (79) Komisjon peaks Copernicuse teenuste rakendamisel tuginema pädevatele üksustele, asjaomastele liidu ametitele, riiklike asutuste rühmadele või konsortsiumidele või mõnele muule asjakohasele üksusele, kes täidab rahalist toetust käsitleva lepingu sõlmimise tingimusi. Nende üksuste valimisel peaks komisjon tagama, et toimingutes ja teenuste osutamises ei esineks katkestusi ja et julgeoleku seisukohast tundlike andmete puhul oleks asjaomastel üksustel ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning eelkõige ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kontekstis varajase hoiatamise ja kriisiseire suutlikkus. Kooskõlas finantsmääruse artikli 154 lõikega 2 on isikud ja üksused, kellele usaldatakse liidu vahendite või eelarveliste tagatiste haldamine, kohustatud järgima kõigi liikmesriikide suhtes mittediskrimineerimise põhimõtet. Selle põhimõtte järgimine tuleks tagada Copernicuse teenuste osutamiseks sõlmitavate asjakohaste rahalist toetust käsitlevate lepingute kaudu.
- (80) Copernicuse teenuste rakendamine peaks hõlbustama ka teenuste kasutuselevõttu üldsuse poolt, sest kasutajatel oleks võimalik prognoosida teenuste kättesaadavust ja arengut, samuti koostööd liikmesriikide ja teiste osalejatega. Selleks peaksid komisjon ja tema teenuseid osutama volitatud üksused tegema Copernicuse põhikasutajate kogukondadega kogu Euroopas teenuste ja teabe portfelli edasiarendamisel tihedat koostööd, tagamaks et avaliku sektori ja poliitika muutuvad vajadused oleksid rahuldatud ja seeläbi Maa seire andmete kasutuselevõtt maksimeeritud. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tegema koostööd, et arendada välja Copernicuse *in situ*-komponent ja hõlbustada Copernicuse *in situ*-andmete integreerimist uuendatud Copernicuse teenuste jaoks mõeldud kosmoseandmetesse.
- (81) Copernicuse tasuta, täielike ja avatud andmete poliitikat on hinnatud Copernicuse programmi rakendamise üheks kõige edukamaks elemendiks ning see on aidanud oluliselt suurendada nõudlust programmi andmete ja teabe järele, muutes Copernicuse programmi üheks suurimaks Maa seire andmete pakkujaks maailmas. Eksisteerib ilmne vajadus tagada tasuta, täielike ja avatud andmete pakkumise ning neile juurdepääsu pikaajaline ja turvaline jätkuvus, et täita Euroopa kosmosestrateegias kindlaks määratud kaugeleulatavaid eesmärgi. Copernicuse andmeid luuakse peamiselt eurooplaste hüvanguks ja nende andmete vabalt kättesaadavaks muutmiseks kogu maailmas luuakse maksimaalselt suured koostöövõimalused liidu ettevõtjate ja teadlaste jaoks ning aidatakse kaasa tõhusa Euroopa kosmoseökosüsteemi loomisele. Kui Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu suhtes soovitakse kohaldada piiranguid, tuleks seda teha kooskõlas Copernicuse andmepoliitikaga, mis on sätestatud käesolevas määruses ja komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 1159/2013 ⁽³¹⁾.
- (82) Copernicuse raames loodud andmed ja teave tuleks teha asjakohaseid tingimusi ja piiranguid rakendades täielikult, avalikult ja tasuta kättesaadavaks, et edendada nende kasutamist ja jagamist ning tugevdada Euroopas Maa seire turgusid, eriti kosmoseteenuste sektoris, võimaldades seeläbi liidus majanduskasvu ja töökohtade loomist. Tuleks jätkata kõrgel sidususe, järjepidevuse, usaldusväärsuse ja kvaliteedi tasemel andmete ja teabe edastamist. Seetõttu on vaja ulatuslikku ja kasutajasõbralikku juurdepääsu rohkem või vähem päevakajalistele Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele, nende töötlemisele ja kasutamisele; selleks peaks komisjon nii liidu kui ka liikmesriikide

⁽³¹⁾ Komisjoni 12. juuli 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1159/2013, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 911/2010 Maa seire Euroopa programmi (GMES) kohta, kehtestades GMESi kasutajate registreerimise ja litsentsemise tingimused ning määratledes GMESi eriotstarbelistele andmetele ja GMES-teenuste kaudu saadud teabele juurdepääsu piiramise kriteeriumid (ELT L 309, 19.11.2013, lk 1).

tasandil jätkuvalt järgima integreeritud käsitust, et võimaldada nende ühendamist muude andme- ja teabeallikatega. Seetõttu peaks komisjon võtma vajalikud meetmed, et tagada Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe lihtne ja tõhus kättesaadavus ning kasutatavus, eelkõige edendades andmetele ja teabele juurdepääsu teenuste (DIAS) kasutamist liikmesriikides ning võimaluse korral olemasolevate Euroopa Maa seire andme taristute koostalitlusvõimet, loomaks koostoime nende varadega, et maksimeerida ja suurendada Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe levikut turul.

- (83) Komisjon peaks tegema koostööd andmete esitajatega, et leppida kokku kolmandatelt isikutelt saadavate andmete litsentseerimistingimused nende Copernicuse raames kasutamise hõlbustamiseks kooskõlas käesoleva määruse ja kohaldatavate kolmandate isikute õigustega. Kuna teatavad Copernicuse andmed ja teatav Copernicuse teave, sealhulgas kõrglahutusega kujutised, võivad mõjutada liidu või liikmesriikide julgeolekut, võib igakülselt põhjendatud juhtudel võtta vastu meetmeid, et tegeleda liidu või liikmesriikide julgeolekuga seonduvate riskide ja ohtudega.
- (84) Et edendada ja hõlbustada Maa seire andmete ja tehnoloogia kasutamist nii riigi-, piirkondlike kui ka kohalike omavalitsuste asutuste, VKEdes kui ka teadlaste poolt, tuleks kasutuselevõtuga seotud tegevuse kaudu edendada riiklike ja piirkondlike asutusi hõlmavaid eriotstarbelisi Copernicuse andmelevivõrke, nagu „Copernicus Relays“ ja „Copernicus Academy“. Selleks peaksid komisjon ja liikmesriigid looma tihedamad sidemed Copernicuse ning liidu ja liikmesriikide tegevuspõhimõtete vahel, et suurendada nõudlust kommertsrakenduste ja teenuste järele ning võimaldada ettevõtjatel, eelkõige VKEdel ja iduettevõtjatel, töötada välja Copernicuse andmetel ja Copernicuse teabel põhinevaid rakendusi, mille eesmärk on arendada Euroopas konkurentsivõimelist Maa seire andmete ökosüsteemi.
- (85) Rahvusvahelisel tasandil peaks Copernicus andma täpset ja usaldusväärset teavet koostöö tegemiseks kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et toetada liidu välis- ja arengukoostöö poliitikat. Copernicust tuleks käsitleda Euroopa panusena Maa seire süsteemide süsteemi, Maa kaugseire satelliitide komitee, ÜRO kliimamuutuste 1992. aasta raamkonventsiooni osaliste konverentsi, ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisse ning Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku. Komisjon peaks tegema koostööd asjaomaste valdkondlike ÜRO organite ja Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooniga.
- (86) Copernicuse rakendamisel peaks komisjon vajaduse korral tuginema Euroopa rahvusvaheliste organisatsioonidele, kellega ta on juba loonud partnerlussuhted, eelkõige ESA-le seoses kosmosekomponentide väljatöötamise, koordineerimise, rakendamise ja arenguga, kolmandate isikute andmetele juurdepääsuga vastavalt vajadusele ning, kui sellega ei tegele muud üksused, sihtotstarbeliste missioonide toimimisega. Lisaks peaks komisjon sihtotstarbeliste missioonide või nende osade toimimise ning, kui see on asjakohane, toetavate missioonide kaudu saadud andmetele juurdepääsu puhul tuginema EUMETSATile kooskõlas selle oskusteabe ja volitustega.
- (87) Teenuste valdkonnas peaks komisjon kasutama spetsiifilist suutlikkust, mida pakuvad liidu ametid, nagu Euroopa Keskkonnaamet, Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Frontex, SATCEN ning Euroopa Keskpika Ilmaennustuse Keskus, samuti Euroopa investeringud, mida on merekeskkonna seire teenustesse juba tehtud Mercator Oceani kaudu. Julgeolekuga seoses töötatakse koos kõrge esindajaga välja terviklik käsitus liidu tasandil. Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on algusest peale GMESi algatuses aktiivselt osalenud ning toetanud Galileo ja kosmoseilmastiku (SWE, *space weather*) alakomponendiga seotud arendustegevust. Määruse (EL) nr 377/2014 kohaselt haldab Teadusuuringute Ühiskeskus Copernicuse hädaolukordade ohjamise teenust ja Copernicuse maismaaseire teenuse üleilmset komponenti, ta osaleb andmete ja teabe kvaliteedi ja eesmärgipärasuse analüüsimisel ning toetab edasist arendamist. Komisjon peaks programmi rakendamisel jätkuvalt tuginema Teadusuuringute Ühiskeskuse teadus- ja tehnilistele nõuannetele.
- (88) Euroopa Parlamendi ja nõukogu taotlusel lõi liit otsusega nr 541/2014/EL kosmose jälgimise ja seire toetusraamistiku. Kosmosejäätmel on muutunud tõsiseks ohuks kosmosetegevusega seotud julgeolekule, ohutusele ja kestlikkusele. Seepärast on SST alakomponent ülimalt tähtis, et säilitada programmi komponentide järjepidevus ja

nende panus liidu poliitikasse. Püüdes vältida kosmosejäätmete levikut, aitab SST alakomponent tagada kestliku ja garanteeritud juurdepääsu kosmosele ja selle kasutamise, mis on üleilmne ühine eesmärk. Seoses sellega saaks SST alakomponent toetada Maa orbiidi puhastamise Euroopa projektide ettevalmistamist.

- (89) SST alakomponendi raames tuleks edasi arendada suutlikkuse tulemuslikkust ja autonoomsust. Sel eesmärgil peaks SST alakomponendi tulemusel loodama kosmose-tehisobjektide autonoomne Euroopa kataloog, mis põhineb SST alakomponendi sensorite võrgustikult saadud andmetel. Võimaluse korral võiks liit kaaluda võimalust muuta osa selle andmeid kommerts-, mittekommertslikel ja teadusuuringute tegemisega seotud eesmärkidel kättesaadavaks. SST alakomponent peaks jätkama ka SST teenuste haldamise ja osutamise toetamist. SST teenused on kasutajakesksed, mistõttu tuleks paika panna asjakohased mehhanismid, mille kaudu koguda kasutajanõudeid, sealhulgas julgeolekuaspektiga seotud nõudeid ja nõudeid, mis on seotud kasuliku teabe edastamisega avaliku sektori institutsioonidele ja institutsioonidelt, et parandada süsteemi tulemuslikkust, järgides samal ajal riikide ohutus- ja julgeolekupoliitikat.
- (90) SST teenuste osutamine peaks põhinema liidu ja liikmesriikide koostööl ning nii olemasolevate kui ka tulevaste riiklike oskusteabe ja vara, sealhulgas ESA kaudu või liidu poolt välja töötatud oskusteabe ja vara kasutamisel. Peaks olema võimalik anda rahalist toetust uute SST sensorite väljaarendamiseks. Võttes arvesse SST tundlikku iseloomu, peaksid riikide sensorid ja nende käitamine, hooldus ja uuendamine ning SST teenuste osutamiseks vajalike andmete töötlemine jääma osalevate liikmesriikide kontrolli alla.
- (91) Liikmesriigid, kellel on SST alakomponendi jaoks kättesaadav piisav suutlikkus või juurdepääs piisavale suutlikkusele, peaksid saama osaleda SST teenuste osutamises. Otsuse nr 541/2014/EL alusel loodud SST konsortiumis osalevate liikmesriikide puhul loetakse, et neil on SST alakomponendi jaoks kättesaadava piisava suutlikkuse või sellele juurdepääsu kriteeriumid täidetud. Liikmesriigid, kes soovivad osaleda SST teenuste osutamises, peaksid esitama ühe ühise ettepaneku ja tõendama kooskõla muude töökorraldusega seotud täiendavate elementidega. Selliste liikmesriikide väljavalimiseks ja osalemise korraldamiseks tuleks kehtestada asjakohased reeglid.
- (92) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et võtta vastu liikmesriikide SST teenuste osutamises osalemise üksikasjalik kord ja elemendid. Kui SST teenuste osutamises osaleda soovivad liikmesriigid ei ole esitanud ühist ettepanekut või kui komisjon on seisukohal, et ettepanek ei vasta kehtestatud kriteeriumidele, peaks komisjon saama liikmesriikide SST teenuste osutamises osalemiseks algatada teise etapi. Teise etapi menetluste ja elementidega tuleks kindlaks määrata hõlmataavad orbiidid ning neis tuleks võtta arvesse vajadust saavutada liikmesriikide maksimaalne osalus SST teenuste osutamisel. Kui nende menetluste ja elementidega nähakse ette võimalus, et komisjon võib kõikide orbiitide hõlmamiseks valida mitu ettepanekut, tuleks ette näha ka liikmesriikide rühmade vahelised asjakohased koordineerimismehhanismid ning tõhus lahendus, mis hõlmaks kõiki SST teenuseid. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽³²⁾.
- (93) Kui SST alakomponent on töövalmis, peaks see järgima tegevuse täiendavuse ja kvaliteetsete kasutajakesksete SST teenuste järjepidevuse põhimõtet ning põhinema parimal oskusteabel. Seepärast tuleks SST alakomponendi puhul vältida tarbetut dubleerimist. Ülemäärane suutlikkus peaks tagama SST teenuste järjepidevuse, kvaliteedi ja töökindluse. Eksperdirühmade tegevus peaks aitama tarbetut dubleerimist ära hoida.
- (94) Lisaks peaks SST alakomponent soodustama olemasolevaid leevendusmeetmeid, nagu ÜRO kosmose rahumeelse kasutamise komitee suunised kosmosejäätmete vähendamise kohta ja suunised avakosmosetegevuse pikaajalise kestlikkuse kohta või muud algatused, millega tagada avakosmosetegevuse ohutus, julgeolek ja kestlikkus. Kokkupõrkeohu vähendamiseks püütakse SST alakomponendiga saavutada koostoimet ka algatustega, mis

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

käsitlevad kosmosejäätmete aktiivse kõrvaldamise ja passiveerimise meetmeid. SST alakomponent peaks aitama tagada kosmose rahumeelse uurimise ja kasutamise. Kosmosetegevuse suurendamine võib mõjutada kosmoseliikluse korraldamise valdkonna rahvusvahelisi algatusi. Liit peaks sellist arengut jälgima ja võib seda praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vahetähtsuse seoses arvesse võtta.

- (95) SST, SWE ja Maa-lähedaste objektide (NEOd, *near-Earth objects*) alakomponendiga seotud meetmete puhul tuleks arvesse võtta koostööd rahvusvaheliste partneritega, eelkõige Ameerika Ühendriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja muude kolmandate isikutega, eelkõige selleks, et vältida kokkupõrkeid kosmoses ja kosmosejäätmete levikut ning suurendada valmisolekut äärmuslike kosmoseilmastiku nähtuste ja Maa-lähedaste objektide mõjuks.
- (96) Nõukogu julgeolekukomitee soovitas luua riskijuhtimisstruktuuri eesmärgiga tagada, et otsuse nr 541/2014/EL rakendamisel võetakse igakülgsest arvesse andmete turvalisuse küsimusi. Sel eesmärgil ja võttes arvesse juba tehtud tööd, peaksid SST alakomponendis osalevad liikmesriigid kehtestama asjakohased riskijuhtimisstruktuurid ja -menetlused.
- (97) Äärmuslikud ja mastaapsed kosmoseilmastiku nähtused võivad ohustada kodanikke ja katkestada kosmosetaristu ja maapealse taristuga seotud toiminguid. Seepärast tuleks kosmoseprogrammi raames luua SWE alakomponent, mille eesmärk on hinnata kosmoseilmastiku riske ja nendest tulenevaid kasutajate vajadusi, suurendada teadlikkust kosmoseilmastiku riskidest, tagada kasutajakesksete kosmoseilmastikuteenuste osutamine ning täiustada liikmesriikide suutlikkust kosmoseilmastikuteenuseid pakkuda. Komisjon peaks prioriseerima sektoreid, millega seoses osutatakse kosmoseilmastikuteenuseid, võttes arvesse kasutajate vajadusi, riske ja tehnoloogilist valmidust. Pikemas perspektiivis võib käsitleda ka muude sektorite vajadusi. Teenuste osutamine liidu tasandil vastavalt kasutajate vajadustele eeldab sihipärast, koordineeritud ja pidevat teadus- ja arendustegevust, et toetada kosmoseilmastikuteenuste arendamist. Kosmoseilmastikuteenuste osutamine peaks põhinema olemasoleval riiklikul ja liidu suutlikkusel ning võimaldama liikmesriikide, Euroopa ja rahvusvaheliste organisatsioonide laiaulatuslikku osalemist ja erasektori kaasamist.
- (98) Komisjoni 1. märtsi 2017. aasta valges raamatus Euroopa tuleviku kohta, ELi 27 liikmesriigi riigipeade ja valitsusjuhtide Rooma deklaratsioonis ja mitmes Euroopa Parlamendi resolutsioonis on meenutatud, et liidul on oluline roll, et tagada ohutu, turvaline ja vastupidav Euroopa, kes suudab toime tulla selliste probleemidega nagu piirkondlikud konfliktid, terrorism, küberohud ja kasvav rändesurve. Turvaline ja tagatud juurdepääs satelliitsidele on julgeoleku valdkonnas tegutsejate jaoks vältimatu töövahend ning tähtsaimate julgeolekuressursside ühiskasutus liidu tasandil tugevdab liitu, kes kaitseb oma kodanikke.
- (99) Euroopa Ülemkogu avaldas 19.–20. detsembri 2013. aasta järel dustes heameelt selle üle, et satelliitside valdkonnas valmistatakse ette järgmise põlvkonna riiklikku satelliitsidet (GOVSATCOM) ja seda liikmesriikide, komisjoni ja ESA tihedas koostöös. GOVSATCOM on ka 2016. aasta juunis avaldatud Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia üks element. GOVSATCOM peaks osalema ELi-poolses hübriidohtudele reageerimises ning toetama ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja ELi Arktika-poliitikat.
- (100) GOVSATCOM on kasutajakeskne programm, millel on tugev julgeolekumõõde. Asjaomased osalised peaksid saama GOVSATCOMi kasutusjuhtumeid analüüsida kolme peamise juhtumirühma puhul: kriisiohje, mis võib hõlmata ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviil- ja sõjalisi missioone ja -operatsioone, loodus- ja inimtegevusest tingitud õnnetusi, humanitaarkriise ja merel ette tulevaid hädaolukordi; seire, mis võib hõlmata piiride, piiriala ja merepiiri valvamist, mereseiret ja ebaseadusliku kauplemisega seotud jälitustegevust; ning olulisimad taristud, mis võivad hõlmata diplomaatilist võrgustikku, politsei sidevõrku, digitaristut (näiteks andmekeskused, serverid), elutähtsat taristut (näiteks energia, transport, veetakistused, näiteks tammid) ja kosmosetaristut.

- (101) Liit ja liikmesriikide osalejad peaksid kasutama GOVSATCOMi suutlikkust ja teenuseid julgeoleku ja ohutuse seisukohast elutähtsatel missioonidel ja operatsioonidel. Seepärast on vaja piisaval tasemel sõltumatust kolmandatest isikutest (kolmandad riigid ja kolmandate riikide üksused), mis hõlmaks kõiki GOVSATCOMi elemente, nagu kosmose- ja maapealset tehnoloogiat komponendi, allsüsteemi ja süsteemi tasandil, töötlevat tööstust, kosmosesüsteemide omanikke ja käitajaid ning maapealsete süsteemide komponentide füüsilist asukohta.
- (102) Satelliitside on piiratud ressurss, mida piirab satelliitide suutlikkus, sagedus ja geograafiline kaetus. Kulutõhususe parandamiseks ja mastaabisäästust kasusaamiseks peab GOVSATCOM seetõttu GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste osas optimeerima vastavust GOVSATCOMi kasutajate nõudluse ja GOVSATCOMi lepingute alusel toimuva pakkumise vahel. Kuna nii nõudlus kui ka potentsiaalne pakkumine aja jooksul muutuvad, siis eeldab see pidevat seiret ja paindlikkust, et GOVSATCOMi teenuseid kohendada.
- (103) Operatiivnõuded tuleks kindlaks määrata kasutusjuhtumite analüüsi alusel. Nende operatiiv- ja turvalisusnõuete põhjal tuleks koostada teenuste portfelli. Teenuste portfellis tuleks kindlaks määrata GOVSATCOMi teenuste suhtes kohaldatav lähtetase. Selleks et säilitada nõudluse ja pakutavate teenuste parim võimalik vastavus, peaks saama GOVSATCOMi teenuste portfelli korrapäraselt ajakohastada.
- (104) GOVSATCOMi esimeses etapis umbes aastani 2025 kasutatakse olemasolevat suutlikkust. Sellega seoses peaks komisjon hankima GOVSATCOMi suutlikkuse liikmesriikidelt, kellel on riiklikud süsteemid ja kosmosesuutlikkus, ning kommertsotstarbel satelliitside või kommertsteenuste pakkujatelt, võttes arvesse liidu olulisi julgeolekuhuve. Selles esimeses etapis hakatakse GOVSATCOMi teenuseid pakkuma järk-järgult. Kui esimese etapi käigus tulevase nõudluse ja pakkumise kohta tehtud üksikasjalikust analüüsist selgub, et järkjärguline käsitus ei ole muutuvale nõudlusele vastamiseks piisav, peaks olema võimalik teha otsus siirduda teise etappi ning arendada avaliku ja erasektori partnerluse või partnerluste kaudu, näiteks koos liidu satelliidioperaatoritega, välja täiendav oludele vastav kosmosetaristu või kosmosealane suutlikkus.
- (105) Selleks et optimeerida kättesaadavaid satelliitsideressursse, tagada neile juurdepääs prognoosimatutes olukordades, nagu loodusõnnetuste korral, ning kindlustada tõhus toimimine ja lühike teenindusaeg, on vaja maapealset segmenti, näiteks GOVSATCOMi keskused ja muud potentsiaalsed maapealsed elemendid. Maapealne segment tuleks kavandada operatiiv- ja turvalisusnõuete alusel. Riskide leevendamiseks võib GOVSATCOMi keskusel olla mitu füüsilist asukohta. Vaja võib minna ka muid maapealse segmenti elemente, nagu ankurjaam.
- (106) Satelliitside kasutajate jaoks on kõige olulisem rakendusliides kasutajaseadmed. GOVSATCOMi käsitus peaks võimaldama enamikul kasutajatest jätkata GOVSATCOMi teenuste puhul olemasolevate kasutajaseadmete kasutamist.
- (107) Toimimise tõhusust silmas pidades on kasutajad tõdenud, et oluline on püüelda kasutajaseadmete koostalitlusvõime ja selliste kasutajaseadmete poole, mis suudavad ära kasutada erinevaid satelliidisüsteeme. Selles valdkonnas võib vaja olla uurimis- ja arendustegevust.
- (108) Rakendamise tasandil tuleks ülesanded ja vastutus jagada spetsialiseerunud üksuste vahel, kelleks on näiteks EDA, EEAS, ESA, kosmoseprogrammi amet ja muud liidu ametid, tagamaks, et nende tegevus oleks kooskõlas nende põhiülesannetega, eelkõige kasutajatega seotud aspektides.
- (109) GOVSATCOMi pädeval asutusel on tähtis roll jälgida, et kasutajad ja teised GOVSATCOMi seisukohast olulised liikmesriikide üksused järgiksid jagamist ja prioriseerimist käsitlevaid reegleid ja turvalisusnõuetega ette nähtud julgeolekumenetlusi. Liikmesriik, kes ei ole GOVSATCOMi pädevat asutust määranud, peaks igal juhul määrama kontaktpunkti, kes haldaks igasugust tuvastatud raadiohäirimist, mis võib GOVSATCOMi mõjutada.
- (110) Liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus võivad saada GOVSATCOMi osalisteks, kuivõrd nad annavad GOVSATCOMi kasutajatele tegevuslube või pakuvad suutlikkust, asukohti või rajatisi. Arvestades, et iga liikmesriik võib ise otsustada, kas anda GOVSATCOMi kasutajatele lube või pakkuda suutlikkust, asukohti või

rajatise, ei saa liikmesriikidele panna kohustust saada GOVSATCOMi osalisteks või majutada GOVSATCOMi taristut. Seega ei piiraks GOVSATCOMi komponent liikmesriikide õigust GOVSATCOMis mitte osaleda, sealhulgas kooskõlas riigisisese õiguse või põhiseadusest tulenevate nõuetega, mis puudutavad mitteühinemis- ja mitteosalemispoliitikat sõjaliste ühenduste suhtes.

- (111) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused seoses GOVSATCOMi teenuste operatiivnõuetega ja GOVSATCOMi teenuste portfelliga. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (112) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused seoses GOVSATCOMi ühiskasutusse antud satelliitide suutlikkuse kasutamiseks ette nähtud jagamist ja prioriseerimist käsitlevate üksikasjalike reeglite vastuvõtmisega. Jagamist ja prioriseerimist käsitlevaid üksikasjalikke reegleid sõnastades tuleks komisjonil arvesse võtta operatiiv- ja turvalisusnõudeid ning riskianalüüsi ja eeldatava GOVSATCOMi osaliste poolse nõudluse analüüsi. Kuigi GOVSATCOMi teenuseid tuleks GOVSATCOMi kasutajatele osutada põhimõtteliselt tasuta, võib juhul, kui analüüsist järeldub, et suutlikkust napib, ja selleks, et turumoonutusi vältida, töötada osana neist jagamist ja prioriseerimist käsitlevatest üksikasjalikest reeglitest välja hinnapoliitika. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (113) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused seoses GOVSATCOMi maapealse segmendi taristu asukohaga. Asukohtade valikul peaks komisjon saama võtta arvesse operatiiv- ja turvalisusnõudeid ning olemasolevat taristut. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (114) Määrusega (EL) nr 912/2010 loodi liidu amet – Euroopa GNSSi Agentuur, kes haldab Galileo ja EGNOSe satelliitnavigatsiooni programmi teatavaid aspekte. Käesoleva määrusega nähakse eelkõige ette, et Euroopa GNSSi Agentuurile delegeeritakse uued ülesanded, mis ei ole seotud ainult Galileo ja EGNOSega, vaid ka programmi muude komponentidega, eelkõige turvalisuse akrediteerimisega. Seepärast tuleks Euroopa GNSSi Agentuuri nime, ülesandeid ja korralduslikke aspekte vastavalt kohandada.
- (115) Otsuse 2010/803/EL⁽³³⁾ kohaselt on kosmoseprogrammi ameti asukoht Prahas. Kosmoseprogrammi ameti ülesannete täitmiseks võivad ameti töötajad paikneda ühes Galileo või EGNOSe maapealses keskuses, millele on osutatud komisjoni rakendusotsuses (EL) 2016/413,⁽³⁴⁾ et viia ellu kosmoseprogrammi tegevust, mis on kindlaks määratud asjaomasel lepingus. Selleks et kosmoseprogrammi amet saaks tegutseda kõige tõhusamal ja tulemuslikumal viisil, võiks piiratud arvul töötajaid määrata ka ühe või mitme liikmesriigi kohalikesse büroodesse. Töötajate asukoht väljaspool kosmoseprogrammi ametit või Galileo ja EGNOSe maapealseid keskusi ei tohiks tuua kaasa kosmoseprogrammi ameti põhitegevuse ülekandumist neisse kohalikesse büroodesse.
- (116) Kuna selle kohaldamisala laiendatakse ja see ei piirdu enam Galileo ja EGNOSega, tuleks Euroopa GNSSi Agentuuri nime muuta. Samal ajal tuleks kosmoseprogrammi ameti raames tagada Euroopa GNSSi Agentuuri tegevuse järjepidevus, sealhulgas seoses õiguste ja kohustustega, töötajatega ning tehtud otsuste kehtivusega.
- (117) Võttes arvesse kosmoseprogrammi ameti volitusi ja komisjoni rolli kosmoseprogrammi rakendamisel, on asjakohane näha ette, et teatavaid haldusnõukogu otsuseid ei tohiks vastu võtta komisjoni esindajate poolthääleta.

⁽³³⁾ Liikmesriikide valitsuste esindajate ühisel kokkuleppel 10. detsembril 2010 tehtud otsus Euroopa GNSSi Agentuuri asukoha kohta (2010/803/EL) (ELT L 342, 28.12.2010, lk 15).

⁽³⁴⁾ Komisjoni 18. märtsi 2016. aasta rakendusotsus (EL) 2016/413, millega määratakse kindlaks Galileo programmi raames loodud maapealse infrastruktuuri paiknemine, nähakse ette selle toimimiseks vajalikud meetmed ja tunnistatakse kehtetuks rakendusotsus 2012/117/EL (ELT L 74, 19.3.2016, lk 45).

- (118) Ilma et see piiraks komisjoni volitusi, peaksid haldusnõukogu, turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tegevdirektor olema oma ülesannete täitmisel sõltumatud ja nad peaksid tegutsema avalikes huvides.
- (119) On võimalik ja isegi tõenäoline, et mõned kosmoseprogrammi komponendid põhinevad liikmesriikide tundliku ja julgeolekuga seotud taristu kasutamisel. Sellisel juhul tuleks liikmesriikide julgeoleku tagamiseks ette näha, et haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutel osalevad liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindajad, kellel on teadmismajadus. Haldusnõukogus peaksid hääletamisel osalema ainult sellist taristut omavate liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindaja. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukorras tuleks kindlaks määrata olukorrad, kus seda menetlust võidakse kohaldada.
- (120) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁽³⁵⁾ punktidele 22 ja 23 tuleks käesolevat programmi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat ülereguleerimist ja töökoormust. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata programmi mõju.
- (121) Eeldatavalt on Copernicuse ja Galileo teenustel suur mõju Euroopa majandusele üldiselt. Siiski tunduvad tänases pildis pigem domineerivat *ad hoc*-mõõdistused ja juhtumipõhised uuringud. Komisjon (Eurostat) peaks määratlema asjakohased statistilised näitajad ja mõõdikud, mis oleksid aluseks liidu kosmosetegevuse mõju süstemaatilisele ja autoriteetsele seirele.
- (122) Euroopa Parlamenti ja nõukogu tuleks tööprogrammidest viivitamata teavitada.
- (123) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et kosmoseprogrammi eelarves rahalisi vahendeid kulukategooriate vahel ümber vahetada, vastu võtta rahalist toetust käsitlevaid lepinguid puudutavad otsused, määrata kindlaks kosmoseprogrammi komponentide ja nende pakutavate teenuste rakendamiseks ja arendamiseks vajalikud tehnilised- ja tegevusnõuded, teha otsused finantsraampartnerluse lepingute kohta, vastu võtta meetmed, mida on vaja Galileo ja EGNOSe tõrgeteta toimimiseks ja nende turul levimiseks, vastu võtta SST teenustele juurdepääsu ja asjakohaseid menetlusi reguleerivad üksikasjalikud sätted, vastu võtta liidu SST teenuste väljatöötamiseks mitmeaastane kava ja võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajad, vastu võtta üksikasjalikud reeglid, mis käsitlevad liikmesriikide SST alakomponendis osalemise korraldusliku raamistiku toimimist, valida välja kosmoseilmastikuteenused ning võtta vastu tööprogrammid. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011. Komisjoni peaks abistama kosmoseprogrammi komitee, mis peaks kokku tulema eri koosseisudes.
- (124) Kuna kosmoseprogrammi komponendid on kasutajakesksed, nõuab nende rakendamine ja arendamine kasutajate pidevat ja tõhusat kaasamist, eelkõige seoses teenuste nõuete kindlaksmääramise ja kontrollimisega. Et suurendada kasutajatele pakutava väärtust, tuleks kasutajaid aktiivselt kaasata, viies läbi korrapäraseid konsulteerimisi nii liikmesriikide avaliku ja erasektori kui ka vajaduse korral rahvusvaheliste organisatsioonide lõppkasutajatega. Selleks tuleks luua tööriühm (edaspidi „kasutajate foorum“), et aidata kosmoseprogrammi komiteel välja selgitada kasutajanoodeid, kontrollida teenuste vastavust ja teha kindlaks lüngad osutatavates teenustes. Kosmoseprogrammi komitee töökorras tuleks kehtestada kasutajate foorumi töökorraldus nii, et võetaks arvesse iga kosmoseprogrammi komponendi ja iga komponendis sisalduva teenuse eripära. Võimaluse korral peaks liikmesriikide panus kasutajate foorumisse põhinema riigi tasandil toimival süstemaatilisel ja kooskõlastatud lõppkasutajatega konsulteerimisel.

⁽³⁵⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (125) Hästi toimiv avalik haldus nõuab kosmoseprogrammi ühetaolist haldamist, kiiremat otsustusprotsessi ja võrdset juurdepääsu teabele, mistõttu peaks kosmoseprogrammiga seotud ülesandeid täitma volitatud üksuste esindajatel olema õigus osaleda vaatlajatena määruse (EL) nr 182/2011 kohaldamiseks loodud kosmoseprogrammi komitee töös. Samadel põhjustel võiks liiduga kosmoseprogrammi komponente või alakomponente puudutava rahvusvahelise kokkuleppe sõlminud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel olla õigus osaleda kosmoseprogrammi komitee tegevuses julgeolekupiirangute raames ja sellise kokkuleppe tingimuste kohaselt. Kosmoseprogrammiga seotud ülesandeid täitma volitatud üksuste, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel ei ole õigust kosmoseprogrammi komitees hääletada. Vaatlajate ja *ad hoc*-osalejate osalemise tingimused tuleks kindlaks määrata kosmoseprogrammi komitee töökorras.
- (126) Selleks et tõhusalt hinnata kosmoseprogrammi edu seatud eesmärkide saavutamisel, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada Copernicuse kasutajatele antavaid Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet seoses selliste andmetele ja sellisele teabele juurdepääsu ja nende kasutamise tehniliste kirjelduste, tingimuste ja korraga; muuta käesoleva määruse lisa seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks, ning et täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Elkoige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (127) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda iga üksiku liikmesriigi finants- ja tehnilist võimekust ületava tegevuse ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (128) Selleks et tagada kosmoseprogrammi turvalisusnõuete ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011. Liikmesriikidel peaks olema võimalik teha maksimaalset kontrolli kosmoseprogrammi turvalisusnõuete üle. Kosmoseprogrammi julgeolekuga seotud rakendusaktide vastuvõtmisel peaks komisjoni abistama kosmoseprogrammi komitee, mis tuleb kokku spetsiaalses julgeolekukoosseisus. Seoses julgeolekuküsimuste tundlikkusega peaks kosmoseprogrammi komitee eesistuja püüdma leida lahendusi, mis saaksid komitees võimalikult laialdase toetuse. Kui kosmoseprogrammi komitee arvamust ei esita, ei tohiks komisjon võtta vastu rakendusakte, millega määratakse kindlaks kosmoseprogrammi üldised turvalisusnõuded.
- (129) Kosmoseprogramm tuleks kehtestada seitsmeks aastaks, et selle kehtivusaeg ühtiks nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093 ⁽³⁶⁾ sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusajaga aastateks 2021–2027 (edaspidi „finantsraamistik aastateks 2021–2027“). Seda ajalist piirangut ei kohaldata kosmoseprogrammi ameti suhtes, mis täidab oma ülesandeid.
- (130) Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada kosmoseprogrammi rakendamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021.
- (131) Määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

⁽³⁶⁾ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva määrusega luuakse liidu kosmoseprogramm (edaspidi „kosmoseprogramm“) mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kestuseks. Selles sätestatakse kosmoseprogrammi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid ning kosmoseprogrammi rakendamise reeglid.

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (edaspidi „kosmoseprogrammi amet“), mis asendab määrusega (EL) nr 912/2010 loodud Euroopa GNSSi Agentuuri ja on selle õigusjärglane, ning nähakse ette kosmoseprogrammi ameti toimimise reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „kosmoseaparaat“ – orbiidil tiirlev objekt, mis on ette nähtud täitma konkreetset funktsiooni või missiooni (näiteks side, navigatsioon või Maa seire), sealhulgas satelliidid, kanduraketi ülemised astmed ja kosmonaasik; kosmoseaparaati, mis ei ole enam võimeline oma ettenähtud missiooni täitma, peetakse mittetoimivaks; reservis hoitavat või ooteseisundis kosmoseaparaati, mis ootab võimalikku taasaktiveerimist, peetakse toimivaks;
- 2) „kosmose-tehisobjekt“ – avakosmoses asuv tehnilik objekt;
- 3) „Maalähedased objektid“ või „NEOd“ – päikesesüsteemi looduslikud objektid, mis lähenevad Maale;
- 4) „kosmosejäätmel“ – kõik Maa orbiidil asuvad või Maa atmosfääri taassisenuvad kosmose-tehisobjektid, sealhulgas kosmoseaparaadid või nende fragmendid ja elemendid, mis ei toimi või mis ei täida enam ühtegi konkreetset eesmärki, sealhulgas raketite või tehissatelliitide osad, või mitteaktiivsed tehissatelliidid;
- 5) „kosmoseilmastiku nähtused“ või „SWE“ – Päikesel ja Maa ümbruses kosmosekeskkonnas esinevad looduslikud muutused, mis võivad mõjutada Maad ja kosmosetaristut, sealhulgas Päikese loited, laetud päikeseosakesed, päikesetuule variatsioonid, päikesepursked, geomagnetilised tormid ja geomagnetiline dünaamika, kiirgustormid ja ionosfääri häired;
- 6) „kosmose olukorrast ülevaate saamine“ või „SSA“ (*space situational awareness*) – terviklik käsitlusviis, sealhulgas põhjalikud teadmised ja arusaam peamistest kosmosest tulenevatest ohtudest, mis hõlmavad kosmose-tehisobjektide kokkupõrkamist, nende osadeks purunemist ja atmosfääri taassisenemist, kosmoseilmastiku nähtusi ja Maalähedasi objekte;
- 7) „kosmose jälgimise ja seire (SST) süsteem“ – kosmose-tehisobjektide jälgimise ja seire maapealsete ja kosmosepõhiste sensorite võrgustik koos töölussuutlikkusega, mille eesmärk on pakkuda andmeid ja teavet Maa ümber tiirlevate tehisobjektide kohta ja nendega seotud teenuseid;
- 8) „SST sensor“ – seade või seadmete kombinatsioon, näiteks maapealsed või kosmosepõhised radarid, laserid ja teleskoobid, millega on võimalik kosmost jälgida või seirata ja millega saab mõõta kosmose-tehisobjektide füüsikalisi parameetreid, näiteks suurust, asukohta ja kiirust;
- 9) „SST andmed“ – kosmose-tehisobjektide, sealhulgas kosmosejäätmel füüsikalised parameetrid, mis on saadud SST sensorite abil, või kosmose-tehisobjektide orbitaalparameetrid, mis on saadud SST sensorite jälgimise tulemusel SST alakomponendi raames;

- 10) „SST teave“ – töödeldud SST andmed, mis on teabesaajale esitatud kohe mõistetaval kujul;
- 11) „pöördlink“ – Galileo otsingu- ja päästeteenistuse teenuse funktsionaalne suutlikkus; Galileo otsingu- ja päästeteenistuse teenus toetab üleilmset õhusõidukite seiret vastavalt Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) määratlusele;
- 12) „Copernicuse Sentineli satelliidid“ – spetsiaalselt Copernicuse jaoks ette nähtud satelliidid, kosmoseaparaadid või kosmosepõhiseks Maa seireks mõeldud kosmoseaparaatide last;
- 13) „Copernicuse andmed“ – Copernicuse Sentineli satelliitidelt saadud andmed, sealhulgas metaandmed;
- 14) „kolmandatelt isikutelt pärinevad Copernicuse andmed ja teave“ – ruumiandmed ja teave, mille kasutamiseks Copernicuse raames on luba või mis on muudetud Copernicuse raames kättesaadavaks ja mis pärinevad muudest allikatest kui Copernicuse Sentineli satelliitidelt;
- 15) „Copernicuse *in situ*-andmed“ – maapinnal, merel ja õhus paiknevate sensorite kaudu saadud seireandmed, samuti võrdlus- ja lisaandmed, mille kasutamiseks Copernicuse raames on luba või mis on sel eesmärgil edastatud;
- 16) „Copernicuse teave“ – teave, mille Copernicuse teenused loovad andmete, sealhulgas metaandmete töötlemise või modelleerimise tulemusena;
- 17) „Copernicuses osalevad riigid“ – kolmandad riigid, kes osalevad Copernicuses ja rahastavad seda liiduga sõlmitud rahvusvahelise lepingu tingimuste kohaselt.
- 18) „Copernicuse põhikasutajad“ – liidu institutsioonid ja asutused ning Euroopa riiklikud või piirkondlikud avaliku sektori asutused, mis asuvad liidus või Copernicuses osalevates riikides, kellele on tehtud ülesandeks avaliku tsiviilpoliitika, nagu keskkonna-, elanikkonnakaitse- ja ohutuspoliitika, sealhulgas taristu ohutust hõlmava ohutuspoliitika või julgeolekupoliitika kujundamine, rakendamine, täitmise tagamine või seire, ja kes kasutavad Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet ning kelle täiendav roll on kannustada Copernicuse arengut;
- 19) „teised Copernicuse kasutajad“ – teadus- ja haridusorganisatsioonid, äriettevõtted ja erasektori üksused ning heategevuslikud, valitsusvälised ja rahvusvahelised organisatsioonid, kes kasutavad Copernicuse andmeid ja Copernicuse teavet;
- 20) „Copernicuse kasutajad“ – Copernicuse põhikasutajad ja teised Copernicuse kasutajad;
- 21) „Copernicuse teenused“ – liidule ja liikmesriikidele üldist ja ühist huvi pakkuvad lisaväärtusteenused, mida rahastatakse programmist ja mis muundavad Maa seireandmed, Copernicuse *in situ*-andmed ja muud lisaandmed töödeldud, kokkuvõtlikuks ja tõlgendatud teabeks, mis on kohandatud Copernicuse kasutajate vajadustele;
- 22) „GOVSATCOMi kasutaja“ – avaliku sektori asutus või asutus, kes on volitatud teostama avalikku võimu, rahvusvaheline organisatsioon või füüsiline või juriidiline isik, kellel on täielik volitus täita julgeoleku seisukohast elutähtsate missioonide, operatsioonide ja taristu järelevalve ja juhtimisega seotud ülesandeid;
- 23) „GOVSATCOMi keskus“ – operatiivkeskus, mille peamine ülesanne on turvaliselt ühendada GOVSATCOMi kasutajad GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste pakkujatega ning optimeerida seeläbi pakkumist ja nõudlust mis tahes ajahetkel;
- 24) „GOVSATCOMi kasutusjuhtum“ – tegevusstsenaarium konkreetse keskkonna tarbeks, milles on vaja kasutada GOVSATCOMi teenuseid;
- 25) „ELi salastatud teave“ – teave või materjal, mis on tähistatud ELi salastusmärkega ja mille loata avaldamine võib eri määral kahjustada liidu või ühe või mitme liikmesriigi huve;
- 26) „salastamata tundlik teave“ – salastamata teave komisjoni otsuse (EL, Euratom) 2015/443 ⁽³⁷⁾ artikli 9 tähenduses, mille alusel kohaldatakse salastamata tundliku teabe kaitse kohustust üksnes komisjonile ning liidu ametitele ja organitele, kes on kohustatud kohaldama komisjoni julgeolekureegleid;

⁽³⁷⁾ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41).

- 27) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punkti 6 kohased segarahastamisvahendid, milles kombineeritakse tagastamatus vormis antav toetus, liidu eelarvest antavad rahastamisvahendid või eelarvetagatised ning arengut rahastavate asutuste või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite antav tagastatavas vormis toetus;
- 28) „õigussubjekt“ – füüsiline isik või juriidiline isik, mis on asutatud ja juriidilise isikuna tunnustatud liidu, liikmesriigi või rahvusvahelise õiguse alusel, millel on juriidilise isiku staatus ning õigus tegutseda enda nimel, teostada õigusi ja kanda kohustusi, või finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktis c osutatud juriidilise isiku staatuse üksus;
- 29) „usaldusüksus“ – õigussubjekt, kes on komisjonist või kolmandast isikust sõltumatu ja kes saab komisjonilt või sellelt kolmandat isikult andmeid, et neid andmeid turvaliselt säilitada ja töödelda.

Artikkel 3

Programmi komponendid

1. Programm koosneb järgmistest komponentidest:
- a) „Galileo“ – tsiviilkontrolli all olev autonoomne tsiviilotstarbeline ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem (GNSS), mis koosneb satelliitide kogumist, keskustest ja maapealsete jaamade üleilmsest võrgust ning osutab positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajamääramisteenust, võttes arvesse julgeolekuvajadusi ja -nõudeid;
 - b) „Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem“ (EGNOS) – tsiviilkontrolli all olev tsiviilotstarbeline piirkondlik satelliitnavigatsioonisüsteem, mis koosneb keskustest, maapealsetest jaamadest ning mitmest geosünkroonsetel satelliitidel paiknevast transponderist ning mis tugevdab ja korrigeerib Galileo ja muude GNSSide edastatavaid vaba juurdepääsuga signaale, muu hulgas lennuliikluse korraldamise, aeronavigatsiooniteenuste osutamise ning muude transpordisüsteemide jaoks;
 - c) „Copernicus“ – tsiviilkontrolli all olev toimiv, autonoomne, kasutajakeskne ja tsiviilotstarbeline Maa seire süsteem, mis rajaneb olemasoleval riikide ja Euroopa suutlikkusel, pakub geoteabega seotud andmeid ja teenuseid ning koosneb satelliitidest, maapealsest taristust, andmete ja teabe töötlemise seadmetest ning jaotustaristust, tuginedes tasuta, täielike ja avatud andmete poliitikale ning võttes vajaduse korral arvesse julgeolekuvajadusi ja -nõudeid;
 - d) „kosmose olukorrast ülevaate saamine“ või „SSA“ – koosneb järgmistest alakomponentidest:
 - i) „SST alakomponent“ – kosmose jälgimise ja seire süsteem, mille eesmärk on täiustada, hallata ja pakkuda andmeid, teavet ja teenuseid, mis on seotud Maa ümber tiirlevate kosmose-tehisobjektide jälgimise ja seirega;
 - ii) „SWE alakomponent“ – kosmoseilmastiku nähtustega seotud vaatlusparameetrid ja
 - iii) „NEOde alakomponent“ – Maalähedaste objektide Maale lähenemise riski seire;
 - e) „GOVSATCOM“ – tsiviil- ja riigi kontrolli all olev satelliitide teenus, mis võimaldab pakkuda satelliitide suutlikkust ja teenuseid julgeoleku seisukohalt elutähtsaid missioone ja taristut haldavatele liidu ja liikmesriikide asutustele.
2. Kosmoseprogramm hõlmab lisameetmeid, mille eesmärk on tagada kosmoseprogrammi rakendamiseks tõhus ja autonoomne juurdepääs kosmosele ning edendada uuenduslikku ja konkurentsivõimelist Euroopa kosmosesektorit nii kosmosetaristu sektori kui kosmoseteenuste sektori puhul, tugevdada liidu kosmose ökosüsteemi ja liidu positsiooni maailmas.

Artikkel 4

Eesmärgid

1. Kosmoseprogrammi üldeesmärgid on järgmised:
- a) pakkuda või aidata pakkuda katkematult kvaliteetseid ja ajakohaseid, ning kui see on asjakohane, turvalisi kosmoselaseid andmeid, teavet ja teenuseid, võimaluse korral üleilmsel tasandil, täites olemasolevaid ja tulevasti vajadusi ning toetades liidu poliitilisi prioriteete ja nendega seotud tõendus põhiste ja sõltumatute otsuste vastuvõtmist, muu hulgas kliimamuutuste, transpordi ning julgeoleku valdkonnas;

- b) kasutada täielikult ära sotsiaal-majanduslikku kasu, eelkõige edendades uuendusliku ja konkurentsivõimelise Euroopa kosmoseteenuste sektori ja kosmosetaristu sektori arengut, kuhu kuuluvad ka VKEd ja iduettevõtjad, soodustades seeläbi liidus majanduskasvu ja töökohtade loomist, ning edendades programmi komponentide pakutavate andmete, teabe ja teenuste võimalikult laialdast kasutuselevõttu ja kasutust nii liidus kui ka väljaspool, tagades ühtlasi koostoime ja täiendavuse liidu teadusuuringute ja tehnoloogia arengu alaste tegevustega, mida viiakse ellu määruse (EL) 2021/695 alusel;
- c) suurendada liidu ja liikmesriikide turvalisust ja julgeolekut ning tugevdada liidu autonoomsust, eelkõige tehnoloogia seisukohast;
- d) edendada liidu globaalset positsiooni kosmosesektoris, ergutada rahvusvahelist koostööd, tugevdada Euroopa kosmosediplomaatiat, muu hulgas vastastikkuse põhimõtte ja õiglase konkurentsi põhimõtte edendamise kaudu, ning tugevdada liidu rolli üleilmsete probleemide lahendamisel, üleilmsete algatuste toetamisel, sealhulgas seoses kestliku arenguga, ja suurendades teadlikkust kosmosest kui inimkonna ühispärandist;
- e) suurendada seoses kosmose-tehisobjektide ja -jäätmete ning kosmosekeskkonnaga igasuguse kosmoses toimuva tegevuse ohutust, turvalisust ja kestlikkust ning rakendada selleks vajalikke meetmeid, sealhulgas kosmoseaparaatide kasutusea lõpus nende kasutusest kõrvaldamiseks ja kosmosejäätmete kõrvaldamiseks ette nähtud tehnoloogia väljatöötamine ja kasutuselevõtt.

2. Kosmoseprogrammil on järgmised erieesmärgid:

- a) Galileo ja EGNOS osas: pakkuda pikaajalisi tiipkasemal ja turvalisi positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajamääramisteenuseid, tagades teenuste järjepidevuse ja stabiilsuse;
- b) Copernicuse osas: pakkuda pikas perspektiivis ja jätkusuutlikult edastatavaid täpseid ja usaldusväärseid Maa seireandmeid, teavet ning muude andmeallikate integreerimise teenuseid ning toetada kasutajanõuetel põhinevate liidu ja liikmesriikide poliitika ja meetmete kujundamist, rakendamist ja jälgimist;
- c) kosmose olukorrast ülevaate saamise osas: suurendada suutlikkust jälgida, seirata ja tuvastada kosmose-tehisobjekte ja kosmosejäätmekeskkonnaga parandada veelgi liidu tasandi SST alakomponendi raames suutlikkuse tulemuslikkust ja autonoomsust, osutada kosmoseilmastikuteenuseid ning anda NEOde alakomponendi raames ülevaade liikmesriikide suutlikkusest ja luua asjaomaseid võrgustikke;
- d) GOVSATCOMi osas: tagada GOVSATCOMi kasutajatele satelliitide teenuste usaldusväärne, turvaline ja kulutõhus pikaajaline kättesaadavus;
- e) toetada autonoomset, turvalist ja kulutõhusat kosmosele juurdepääsu suutlikkust, võttes arvesse liidu olulisi julgeolekuhuve;
- f) edendada tugeva liidu kosmosemajanduse arengut, muu hulgas toetades kosmose ökosüsteemi ja tugevdades konkurentsivõimet, innovatsiooni, ettevõtlusvaimu ja oskusi ning suurendades suutlikkust kõikides liikmesriikides ja liidu piirkondades, pöörates erilist tähelepanu VKEdele ja iduettevõtjatele või asjaomases sektoris tegutsevate või tegutseda soovivate liidu füüsilistele ja juriidilistele isikutele.

Artikkel 5

Juurdepääs kosmosele

1. Kosmoseprogrammist toetatakse kosmoseprogrammi jaoks vajalike startimisteenuste hankimist ja koondamist ning liikmesriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide taotluse korral koondamist nende jaoks.
2. Koostoides muude liidu programmide ja rahastamiskavadega ning ilma et see piiraks ESA tegevust kosmosele juurdepääsu valdkonnas, võib kosmoseprogrammist toetada
 - a) satelliitide orbiidile saatmiseks vajamineva startimistaristu kohandusi, sealhulgas tehnoloogia arendamist ja alternatiivset tehnoloogiat ja uuenduslikke süsteeme juurdepääsuks kosmosele, et rakendada kosmoseprogrammi komponente;
 - b) kosmosetele juurdepääsuga seotud maapealse taristu kohandusi, sealhulgas uusi arengusuundi, mida on vaja kosmoseprogrammi rakendamiseks.

Artikkel 6

Uuendusliku ja konkurentsivõimelise liidu kosmosesektori toetamiseks võetavad meetmed

1. Kosmoseprogrammiga edendatakse suutlikkuse suurendamist kogu liidus, toetades kosmoseprogrammist
 - a) kosmosetehnoloogia, -taristu või -teenuste parimaks kasutamiseks mõeldud innovatsioonitegevust ja meetmeid, et hõlbustada teadusuuringutest ja innovatsioonitegevusest tulenevate uuenduslike lahenduste kasutuselevõttu ning toetada kosmoseteenuste sektori arengut, eelkõige koostoime kaudu liidu muude programmide ja rahastamisvahenditega, sealhulgas programmiga „InvestEU“;
 - b) tegevust, mille eesmärk on edendada avaliku sektori nõudlust ja innovatsiooni, et kasutada täielikult ära kodanikele ja ettevõtjatele mõeldud avalike teenuste potentsiaal;
 - c) ettevõtlust, sealhulgas alates varaseimast etapist kuni kasvuetapini, kooskõlas artikliga 21 ning tuginedes muudele artiklis 18 ja III jaotise I peatükis osutatud rahastamisvõimalusi käsitlevatele sätetele ning kasutades esimese lepingu põhimõtet;
 - d) ettevõtjasõbraliku kosmosökosüsteemi tekkimist ettevõtjate koostöö kaudu kosmosetööstuse koostöökeskkondade võrgustiku vormis, mis
 - i) koondab riiklikul ja piirkondlikul tasandil kosmose-, digi- ja muude sektorite osalejaid ning kasutajaid ja
 - ii) mille eesmärk on pakkuda kodanikele ja äriühingutele tuge, rajatise ja teenuseid, et edendada ettevõtlust ja oskusi, suurendada koostoimet kosmoseteenuste sektoris ning edendada koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/694 ⁽³⁸⁾ loodud programmi „Digitaalne Euroopa“ alusel loodud digitaalse innovatsiooni keskustega;
 - e) haridus- ja koolitustegevust, sealhulgas spetsialistide, ettevõtjate, kõrgkoolilõpetajate ja üliõpilaste jaoks, eelkõige koostöimes riikliku ja piirkondliku tasandi algatustega, et arendada tipptasemel oskusi;
 - f) era- ja avaliku sektori spetsialistide, üliõpilaste ja ettevõtjate juurdepääsu töötlemisseadmetele ja katserajatistele;
 - g) sertifitseerimis- ja standardimistegevust;
 - h) Euroopa tarneahelate tugevdamist kogu liidus ettevõtjate, eelkõige VKEd ja iduettevõtjate laialdase kaasamise kaudu kosmoseprogrammi kõikidesse komponentidesse, eeskätt artikli 14 alusel, ning meetmete tugevdamist nende ettevõtjate konkurentsivõime toetamiseks üleilmsel tasandil.
2. Lõikes 1 osutatud tegevuste rakendamisel toetatakse vajadust arendada tärkava kosmosetööstusega liikmesriikide suutlikkust, et pakkuda kõikidele liikmesriikidele kosmoseprogrammis osalemiseks võrdset võimalust.

Artikkel 7

Kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide osalemine kosmoseprogrammis

1. Galileos, EGNOSes ja Copernicuses ning SWE ja NEOde alakomponendis, välja arvatud SST alakomponendis, võivad osaleda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele.

Copernicuses ning SWE ja NEOde alakomponendis, välja arvatud SST alakomponendis, võivad osaleda järgmised riigid:

- a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

⁽³⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/694, millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240 (ELT L 166, 11.5.2021, lk 1).

b) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes.

2. Vastavalt tingimustele, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 218 alusel sõlmitud erilepingus, mis käsitleb kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osalemist liidu programmides, võivad

- a) Galileos ja EGNOSes osaleda lõike 1 teise lõigu punktides a ja b osutatud kolmandad riigid,
- b) GOVSATCOMis võivad osaleda EFTA liikmed, kes on ühtlasi EMP liikmed, ning lõike 1 teise lõigu punktides a ja b osutatud kolmandad riigid ning
- c) Galileos, EGNOSes, Copernicuses, GOVSATCOMis ning SWE ja NEOde alakomponendis, välja arvatud SST alakomponent, võivad osaleda lõikega 1 hõlmamata kolmandad riigid, ja rahvusvahelised organisatsioonid.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud erilepinguga

- a) tagatakse õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni osamaksete ja saadava kasu vahel;
- b) määratakse kindlaks programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete kalkulatsioon, ja halduskulud;
- c) ei anta kolmandale riigile ega rahvusvahelisele organisatsioonile liidu programmiga seoses otsustusõigust;
- d) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Käesoleva lõike teise lõigu punktis b osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

3. Kosmoseprogrammi komponentides või alakomponentides, välja arvatud SST alakomponent, võivad osaleda kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid üksnes käesoleva artikli alusel, tingimusel et liidu ja selle liikmesriikide olulised julgeolekuhuvid on kaitstud, sealhulgas artikli 43 kohane salastatud teabe kaitse.

Artikkel 8

Kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääs SST teenustele, GOVSATCOMi teenustele ja Galileo avalikule reguleeritud teenusele

- 1. Kolmandatel riikidel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel võib olla juurdepääs GOVSATCOMi teenustele, kui
 - a) nad sõlmivad ELi toimimise lepingu artikli 218 kohase lepingu, milles sätestatakse GOVSATCOMi teenustele juurdepääsu tingimused, ja
 - b) nad järgivad käesoleva määruse artiklit 43.
- 2. Kolmandatel riikidel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel, kelle peakorter ei asu liidus, võib olla juurdepääs artikli 55 lõike 1 punktis d osutatud SST teenustele, kui
 - a) nad sõlmivad ELi toimimise lepingu artikli 218 kohase lepingu, milles sätestatakse sellistele SST teenustele juurdepääsu tingimused, ja
 - b) nad järgivad käesoleva määruse artiklit 43.
- 3. Artikli 55 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud avalikult kättesaadavatele SST teenustele juurdepääsuks ei ole vaja sõlmida ELi toimimise lepingu artikli 218 kohast lepingut. Artikli 56 kohaselt on need teenused kättesaadavad potentsiaalsete kasutajate taotluse korral.

4. Kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide juurdepääsu Galileo avalikule reguleeritud teenusele reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1104/2011/EL ⁽³⁹⁾ artikli 3 lõikega 5.

Artikkel 9

Omandiõigus ja varade kasutamine

1. Välja arvatud lõikes 2 sätestatud juhtudel on liit kogu kosmoseprogrammi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara omanik. Sel eesmärgil tagab komisjon, et asjaomased lepingud ja muud kokkulepped, mis on seotud tegevusega, mille tulemuseks võib olla sellise vara loomine või arendamine, sisaldavad sätteid, millega tagatakse liidu omandiõigus asjaomasele varale.

2. Lõiget 1 ei kohaldata kosmoseprogrammi komponentide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara suhtes, kui tegevus, mille tulemusel võidakse sellist vara luua või arendada

- a) toimub täielikult liidu rahastatavate toetuste või auhindade alusel,
- b) ei ole täielikult liidu rahastatud või
- c) on seotud ELi salastatud teavet hõlmavate avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjate või nende komponentide arendamise, tootmise või kasutamisega.

3. Komisjon tagab, et lepingud või muud kokkulepped sisaldavad käesoleva artikli lõikes 2 osutatud tegevusega seoses sätteid, millega nähakse ette asjaomase vara suhtes kohaldatav omandivorm, ja seoses käesoleva artikli lõike 2 punktiga c sisaldavad need sätet, mille kohaselt liit saab avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjaid kasutada kooskõlas otsusega nr 1104/2011/EL.

4. Komisjon püüab sõlmida kolmandate riikidega lepinguid või muid kokkuleppeid seoses järgmisega:

- a) olemasolevad omandiõigused kosmoseprogrammi komponentide raames loodud või arendatud materiaalsele ja immateriaalsele varale,
- b) omandiõiguse või litsentsi omandamine kosmoseprogrammi rakendamiseks vajalikule materiaalsele ja immateriaalsele varale.

5. Komisjon tagab asjakohase raamistiku alusel lõigetes 1 ja 2 osutatud ja liidu omandisse kuuluva materiaalse ja immateriaalse vara optimaalse kasutamise.

6. Eelkõige juhul, kui lõigetes 1 ja 2 osutatud vara koosneb intellektuaalsest omandist, teostab komisjon seda õigust võimalikult tõhusalt, võttes arvesse

- a) varade kaitsmise ja väärtustamise vajadust,
- b) kõikide asjaomaste sidusrühmade õigustatud huve,
- c) vajadust turgude ja uue tehnoloogia harmoonilise arengu järele ning
- d) vajadust kosmoseprogrammi komponentide pakutavate teenuste järjepidevuse järele.

Komisjon tagab eelkõige, et asjakohased lepingud ja muud kokkulepped sisaldavad võimalust anda intellektuaalne omand üle kolmandatele isikutele või anda sellega seotud litsentsid kolmandatele isikutele, sealhulgas intellektuaalomandi loojale, ning et kosmoseprogrammi amet võib seda õigust vabalt kasutada, kui seda on vaja tema käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks.

Artikli 28 lõikes 4 sätestatud finantsraampartnerluse lepingusse või artikli 32 lõikes 1 osutatud rahalist toetust käsitlevatesse lepingutesse lisatakse asjakohased sätted, millega lubatakse intellektuaalomandit, millele on osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus, kasutada ESA-l ja muudel volitatud üksustel, kui seda on vaja käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, ning sellise kasutamise tingimused.

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta otsus nr 1104/2011/EL, mis käsitleb Galileo programmil põhineva globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi kaudu pakutava avalikule reguleeritud teenusele juurdepääsu võimaldamise korda (ELT L 287, 4.11.2011, lk 1).

*Artikkel 10***Tagatis**

1. Ilma et see piiraks õiguslikult siduvate sätetega kohaldatavaid kohustusi, pakutakse kosmoseprogrammi komponentide pakutavaid teenuseid, andmeid ja teavet ilma sõnaselgete või kaudsete tagatisteta nende kvaliteedi, täpsuse, kättesaadavuse, usaldusväärsuse, kiiruse või mis tahes otstarbeks sobilikkuse kohta.
2. Komisjon tagab, et nende teenuste, andmete ja teabe kasutajaid teavitatakse igakülselt lõikest 1.

II JAOTIS

OSALEMINE RAHASTAMISES JA EELARVEMECHANISMID*Artikkel 11***Eelarve**

1. Rahastamispakett kosmoseprogrammi rakendamiseks ja seonduvate riskide katmiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 on 14,880 miljardit eurot jooksevhindades.

Esimeses lõigus esitatud summa jaotatakse järgmiste kulukategooriate vahel:

- a) Galileo ja EGNOS: 9,017 miljardit eurot;
- b) Copernicus: 5,421 miljardit eurot;
- c) kosmose olukorrast ülevaate saamine ja GOVSATCOM: 0,442 miljardit eurot.

2. Komisjon võib rahalisi vahendeid käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kulukategooriate vahel ümber jaotada kuni 7,5 % ulatuses kulukategooriatest, millele vahendeid eraldatakse, või kategooriatest, mille abil vahendeid eraldatakse. Komisjon võib rakendusaktidega rahalisi vahendeid käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kulukategooriate vahel ümber jaotada, kui selle käigus ületatakse kumulatiivselt 7,5 % sellest summast, mis on eraldatud sellele kulukategooriale, millele vahendeid eraldatakse või kategooriast, mille abil vahendeid eraldatakse. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Artikli 3 lõikes 2 sätestatud lisameetmeid, nimelt artiklites 5 ja 6 osutatud tegevusi, rahastatakse kosmoseprogrammi komponentidest.

4. Kosmoseprogrammide eraldatavatest liidu eelarveassigneeringutest rahastatakse kogu artiklis 4 osutatud eesmärkide täitmiseks vajalikku tegevust. Nendest kuludest võidakse katta järgmist:

- a) uuringud ja ekspertide kohtumised, eelkõige seoses ajalistest ja kulupiirangutest kinnipidamise hindamisega;
- b) teave ja teavitamine, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamine, kui need on otseselt seotud käesoleva määruse eesmärkidega, eelkõige selleks, et luua koostööt muu liidu poliitikaga;
- c) infotehnoloogiavõrgud, mille funktsioon on teabe töötlemine või vahetamine, ja komisjoni rakendatavad halduskorraldusmeetmed, sealhulgas julgeoleku valdkonnas rakendatavad meetmed;
- d) kosmoseprogrammi rakendamiseks antav tehniline ja haldusabi, nagu ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditi- ja hindamistoimingud, sealhulgas asutusesiseste infotehnoloogiasüsteemide jaoks antav abi.

5. Meetmete suhtes, mida rahastatakse kumulatiivselt liidu eri programmide, korraldatakse ainult üks audit, mis hõlmab kõiki programme ja nende suhtes kohaldatavaid reegleid.

6. Kosmoseprogrammiga seotud ja pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.
7. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, võib asjaomase liikmesriigi taotluse alusel kanda üle programmile ühissätete määruse artiklis 26 ette nähtud tingimustel. Neid vahendeid hallates täidab komisjon eelarvet otse finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel või kaudselt kõnealuse lõigu punkti c alusel. Kõnealuseid vahendeid kasutatakse asjaomaste liikmesriikide huvides.

Artikkel 12

Sihtotstarbeline tulu

1. Kosmoseprogrammi komponentide loodud tulu kantakse liidu eelarvesse ja seda kasutatakse tulu loonud komponendi rahastamiseks.
2. Liikmesriigid võivad anda kosmoseprogrammi komponendile täiendavat rahalist toetust lisaelementide hõlmamiseks, tingimusel et sellised lisaelemendid ei põhjasta asjaomase komponendi jaoks rahalist ega tehnilist koormust või viivitusi. Komisjon otsustab rakendusaktidega, kas nimetatud tingimused on täidetud. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
3. Käesolevas artiklis osutatud täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna kooskõlas finantsmääruse artikli 21 lõikega 2.

Artikkel 13

Rakendamine ja liidupoolse rahastamise vormid

1. Kosmoseprogrammi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustega.
2. Kosmoseprogrammist rahastamine võib toimuda ükskõik millises finantsmääruse kohases vormis, eelkõige toetuste, auhindade ja hangete kaudu. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.
3. Kui Copernicuse eelarvet täidetakse eelarve kaudse täitmise korras, võib kohaldada nende üksuste hankelepingute sõlmimise korda, kellele on delegeeritud eelarve täitmise ülesanded, sellises ulatuses, nagu on lubatud finantsmääruse artiklitega 62 ja 154. Nimetatud hankelepingute sõlmimise korra vajalikud konkreetsed kohandused määratakse kindlaks vastavates rahalist toetust käsitlevates lepingutes.

III JAOTIS

FINANTSSÄTTED

I PEATÜKK

Hanked

Artikkel 14

Hangete suhtes kohaldatavad põhimõtted

1. Kosmoseprogrammi rakendamiseks lähtub avaliku sektori hankija hankemenetluses järgmistest põhimõtetest:

- a) soodustada kõikides liikmesriikides kõikjal liidus ja kogu tarneahela lõikes ettevõtjate, eelkõige iduettevõtjate, uute turuletulijate ning VKEde võimalikult laia ja avatud osalust, sealhulgas pakkujate sõlmitavate allhankelepingute puhul;
- b) tagada tõhus konkurents ja vältida võimaluse korral tuginemist ühele teenuseosutajale, eriti elutähtsate seadmete ja teenuste puhul, võttes arvesse tehnoloogilise sõltumatuse ja teenuste järjepidevuse eesmärki;
- c) erandina finantsmääruse artiklist 167, kasutada vajaduse korral mitut tarneallikat, et tagada kosmoseprogrammi kõikide komponentide, nende kulude ja ajakava üle parem üldine kontroll;
- d) järgida põhimõtet tagada terves tööstustarnete ahelas avatud juurdepääs ja õiglane konkurents, mille aluseks on selgel ja õigeaegsel teabel põhinev pakkumine, kohaldatavate hankelepingute sõlmimise korda ja -menetlusi ning valiku- ja hindamiskriteeriume käsitleva ning muu asjaomase teabe selge esitamine, millega antakse võrdsed võimalused kõikidele potentsiaalsetele pakkujatele, sealhulgas VKEdele ja iduettevõtjatele;
- e) tugevdada liidu autonoomsust, eriti tehnoloogilisest aspektist;
- f) järgida kosmoseprogrammi komponentide turvalisusnõudeid ning aidata kaitsta liidu ja liikmeriikide olulisi julgeolekuhuvisid;
- g) edendada teenuse järjepidevust ja usaldusväärsust;
- h) täita asjakohaseid sotsiaalseid ja keskkonnakriteeriume.

2. Komisjonisisene hankenõukogu kontrollib kõigi kosmoseprogrammi komponentide hankemenetlust ja jälgib volitatud üksustele delegeeritud liidu eelarve lepingulist täitmist. Vajaduse korral kutsutakse kohale volitatud üksuste esindajad.

Artikkel 15

Tingimuslike osadega lepingud

1. Operatiivtoimingute ja taristuga seotud toimingute korral võib avaliku sektori hankija lepingu sõlmida tingimuslike osadega lepingu vormis vastavalt käesolevale artiklile.
2. Hankedokumentides täpsustatakse tingimuslike osadega lepingu eritingimused. Neis peab eelkõige olema kindlaks määratud lepingu ese, hind või hinna määramise kord ja töö tegemise, tarnete ja teenuse osutamise tingimused igas etapis.
3. Tingimuslike osadega leping hõlmab
 - a) fikseeritud osa, mille tulemuseks on kindel kohustus tagada lepinguliste tööde tegemine, kauba tarnimine või teenuste osutamine vastavas etapis, ja
 - b) üht või mitut osa, mis on tingimuslikud nii eelarve kui ka lepingu täitmise seisukohast.
4. Fikseeritud osa kohustused ja iga tingimusliku osa kohustused peavad moodustama ühtse terviku, võttes arvesse kõikide eelnevate ja järgnevate osade kohustusi.
5. Iga tingimusliku osa täitmine sõltub avaliku sektori hankija otsusest, millest töövõtjat on lepingu kohaselt teavitatud.

Artikkel 16

Tekkinud kulude hüvitamisel põhinevad lepingud

1. Avaliku sektori hankija võib lõikes 3 ette nähtud tingimustel otsustada sõlmida lepingu, mille alusel hüvitatakse tekkinud kulud kas täies ulatuses või osaliselt.
2. Tekkinud kulude hüvitamisel põhineva lepingu alusel makstav hind hõlmab

- a) kõiki selliseid otseseid kulusid, mis töövõtjal lepingu täitmisel tegelikult tekkisid, nagu kulud lepingu täitmiseks vajalikule tööjõule, materjalile, kulumaterjalile, seadmete ja taristu kasutusele;
- b) kaudseid kulusid;
- c) kindlaksmääratud kasumit ja
- d) asjade tarne või teenuse osutamise tähtaegade seotud eesmärkide täitmisel põhinevat asjakohast tulemustasu.

3. Avaliku sektori hankija võib otsustada sõlmida lepingu, mille alusel hüvitatakse tekkinud kulud kas täies ulatuses või osaliselt, kui lepingu täitmisega kaasneva ebakindluse tõttu on raske või ebakohane täpselt kindlaks määrata fikseeritud hinda, sest

- a) leping sisaldab väga keerulisi tingimusi või tingimusi, mis nõuavad uue tehnoloogia kasutamist, ja seega kaasneb märkimisväärne hulk tehnilisi riske, või
- b) lepingus käsitletava tegevusega tuleb operatiivpõhjustel alustada viivitamatult, kuigi fikseeritud hinda ei ole veel võimalik täpselt täies ulatuses kindlaks määrata kas oluliste riskide tõttu või sel põhjusel, et lepingu täitmine sõltub osaliselt muude lepingute täitmisest.

4. Tekkinud kulude hüvitamisel põhinevas lepingus määratakse kindlaks maksimumhind. Täielikku või osalist hüvitamist käsitleva lepingu maksimumhind on maksimaalne makstav hind. Hinda võib muuta kooskõlas finantsmääruse artikliga 172.

Artikkel 17

Allhanked

1. Selleks et ergutada uusi turuletulijaid, VKEsid ja iduettevõtjaid ja nende piiriülest osalemist ning tagada võimalikult lai geograafiline kaetus, kaitstes samal ajal liidu autonoomsust, nõuab avaliku sektori hankija, et pakkuja sõlmiks lepingu mis tahes osa suhtes sobival tasandil läbiviidava konkurentsipõhise hanke alusel allhankelepingu ettevõtjaga, kes ei kuulu pakkuja kontserni.

2. Pakkuja põhjendab iga lõikes 1 osutatud nõudest tehtud erandit.

3. Lepingute puhul, mille väärtus on üle 10 miljoni euro, on avaliku sektori hankija eesmärk tagada, et lepingu väärtusest vähemalt 30 % kohta sõlmitakse eri tasanditel läbiviidava konkurentsipõhise hanke alusel allhankeleping ettevõtjaga, kes ei kuulu peatöövõtja kontserni, eelkõige selleks, et võimaldada VKEde piiriülest osalemist. Komisjon teavitab artikli 107 lõikes 1 osutatud komiteed selle eesmärgi täitmisest lepingute puhul, mis sõlmitakse pärast käesoleva määruse jõustumist.

II PEATÜKK

Toetused, auhinnad ja segarahastamistoimingud

Artikkel 18

Toetused ja auhinnad

1. Liit võib rahastada kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamise põhimõtte kohaldamist.

2. Erandina finantsmääruse artikli 181 lõikest 6 võib vastutav eelarvevahendite käsutaja kindlaid määrasid kohaldades lubada rahastada või kohustada rahastama toetusesaaja kaudseid kulusid kuni 25 % ulatuses meetme rahastamiskõlblike otseste kulude kogusummast.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 võib kaudsed kulud deklareerida kindlasummaliste maksete vormis või ühikuhindade alusel, kui see on ette nähtud artiklis 100 osutatud tööprogrammiga.

4. Erandina finantsmääruse artiklist 204 ei ületa kolmandatele isikutele maksta võidava rahalise toetuse maksimumsumma 200 000 eurot.

Artikkel 19

Ühised toetuskonkursid

1. Komisjon või programmi raames volitatud üksus võib esitada ühise konkursikutse koos finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud üksuste, asutuste või isikutega.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ühise konkursi korral
 - a) kohaldatakse finantsmääruse VIII jaotises osutatud reegleid,
 - b) osalevad hindamismenetluses iga poole nimetatud tasakaalustatud eksperdirühmad ja
 - c) järgivad hindamiskomisjonid finantsmääruse artiklit 150.
3. Toetuslepingus määratakse kindlaks intellektuaalomandi suhtes kohaldatav kord.

Artikkel 20

Toetused kommertskasutusele eelnevatele hangetele ja uuenduslike lahenduste hangetele

1. Meetmete hulka võivad kuuluda või nende esmane eesmärk võib olla kommertskasutusele eelnev hange või uuenduslike lahenduste hange, mille viivad läbi toetusesaajad, kes on avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/24/EL, ⁽⁴⁰⁾ 2014/25/EL ⁽⁴¹⁾ ja 2009/81/EÜ ⁽⁴²⁾ tähenduses.
2. Uuenduslike lahenduste hankemenetlus
 - a) peab vastama läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, usaldusväärse finantsjuhtimise ja proportsionaalsuse põhimõttele ning järgima konkurentsireegleid;
 - b) võib kommertskasutusele eelneva hanke puhul ette näha eritingimused, näiteks piiratakse hankemenetluse alla kuuluva tegevuse läbiviimise koht liikmesriikide ja kosmoseprogrammis osalevate kolmandate riikide territooriumiga;
 - c) võib ühe ja sama menetluse käigus lubada sõlmida mitu lepingut (hulgihange) ja
 - d) näeb ette hankelepingute sõlmimise pakkuja või pakkujatega, kes teeb/teevad parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumise, tagades samal ajal huvide konflikti puudumise.
3. Kommertskasutusele eelneva hanke raames tulemused saanud töövõtjal on vähemalt tulemustega kaasnev intellektuaalomand. Avaliku sektori hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste kasutamiseks nende endi jaoks ja õigus anda või osalevatelt töövõtjatelt nõuda, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse, et nad saaksid õiglastel ja mõistlikel tingimustel kasutada tulemusi avaliku sektori hankija heaks, kuid ilma õigusetu anda all-litsentse. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi kommertseesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud toetuslepingus, võib hankija nõuda tulemuste omandiõiguse üleandmist avaliku sektori hankijale.

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

⁽⁴¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankide ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

⁽⁴²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

*Artikkel 21***Segarahastamistoimingud**

Kosmoseprogrammi kohased segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/523 ja finantsmääruse X jaotisega.

*III PEATÜKK***Muud finantssätted***Artikkel 22***Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine**

1. Meede, mis on saanud toetust kosmoseprogrammi alusel, võib saada toetust ka mõnest muust programmist, tingimusel et nendest toetustest ei kaeta samu kulusid. Asjaomase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega on meedet toetanud. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

2. Meetmed, mis on saanud kosmoseprogrammi raames kvaliteedimärgise, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist või Euroopa Sotsiaalfond+-ist kooskõlas ühissätete määruse artikli 73 lõikega 4, kui meetmed vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:

- a) neid on hinnatud kosmoseprogrammi konkursikutse alusel;
- b) need vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
- c) neid ei saa rahastada kõnealuse konkursikutse alusel eelarvepiirangute tõttu;

*Artikkel 23***Ühishanked**

1. Lisaks finantsmääruse artikli 165 sätetele võivad komisjon ja kosmoseprogrammi amet korraldada ühiseid hankemenetlusi ESA või muude kosmoseprogrammi komponentide rakendamises osalevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

2. Finantsmääruse artikliga 165 ette nähtud hankepingute sõlmimise korda kohaldatakse analoogia põhjal, tingimusel et igal juhul kohaldatakse liidu institutsioonide suhtes kohaldatavaid menetlusnorme.

*Artikkel 24***Rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimused liidu toimivate süsteemide turvalisuse, terviklikkuse ja vastupidavuse säilitamiseks**

1. Komisjon kohaldab lõikes 2 sätestatud rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimusi käesoleva jaotise kohaste hangete, toetuste ja auhindade suhtes, kui ta leiab, et see on vajalik ja asjakohane liidu toimivate süsteemide turvalisuse, terviklikkuse ja vastupidavuse säilitamiseks, võttes arvesse eesmärgi edendada liidu strateegilist autonoomiat, eelkõige mis puudutab tehnoloogiat määrava tähtsusega tehnoloogiatega ja väärtusahelate lõikes, säilitades samal ajal avatud majanduse.

Enne käesoleva lõike esimese lõigu kohaste rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimuste kohaldamist teavitab komisjon artikli 107 lõike 1 punktis e osutatud kosmoseprogrammi komiteed ning võtab võimalikult suurel määral arvesse liikmesriikide seisukohti nimetatud rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimuste kohaldamisala ja põhjendatuse kohta.

2. Rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimused on järgmised:

- a) rahastamiskõlbliku õigussubjekti asukoht on liikmesriigis ja selle juhtimisstruktuur asub kõnealuses liikmesriigis,
- b) rahastamiskõlblik õigussubjekt kohustub ellu viima kõiki asjakohaseid tegevusi ühes või mitmes liikmesriigis ning
- c) rahastamiskõlblik õigussubjekt ei ole kolmanda riigi või kolmanda riigi üksuse kontrolli all.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „kontroll“ võimet otsustavalt mõjutada õigussubjekti kas otse või kaudselt ühe või mitme vahepealse õigussubjekti kaudu.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „juhtimisstruktuur“ õigussubjekti organit, mis on määratud vastavalt riigisisesele õigusele ja mis asjakohasel juhul annab aru tegevjuhile või muule võrreldava otsustusõigusega isikule ning millele on antud volitused õigussubjekti strateegia, eesmärkide ja üldise suuna määramiseks, ning mis teeb järelevalvet ja seiret juhtkonna otsuste tegemise üle.

3. Komisjon võib loobuda lõike 2 esimese lõigu punktis a või b sätestatud tingimuste kohaldamisest konkreetse õigussubjekti suhtes, tehes seda hindamise alusel, mis põhineb järgmistel kumulatiivsetel kriteeriumidel:

- a) liikmesriikides ei ole kergesti kättesaadavaid alternatiive konkreetse tehnoloogia, kaupade või teenuste jaoks, mis on vajalikud lõikes 1 osutatud tegevusteks;
- b) õigussubjekti asukoht on riigis, mis on EMP või EFTA liige ja mis on sõlminud liiduga artiklis 7 osutatud rahvusvahelise lepingu, nimetatud riigis asub õigussubjekti juhtimisstruktuur ja hanke, toetuse või auhinnaga seotud tegevus toimub kõnealuses riigis või ühes või mitmes sellises riigis, ning
- c) võetakse piisavaid meetmeid, et tagada artikli 43 kohane ELi salastatud teabe kaitse ning kosmoseprogrammi komponentide, nende toimimise ja teenuste terviklikkus, turvalisus ja vastupidavus.

Erandina käesoleva lõike esimese lõigu punktist b võib komisjon loobuda lõike 2 esimese lõigu punktis a või b sätestatud tingimuste kohaldamisest sellises kolmandas riigis asuva õigussubjekti suhtes, mis ei ole EMP või EFTA liige, kui EMP või EFTA liikmeks olevates riikides ei ole kergesti kättesaadavaid alternatiive ning esimese lõigu punktides a ja c sätestatud tingimused on täidetud.

4. Komisjon võib loobuda lõike 2 esimese lõigu punktis c sätestatud tingimuse kohaldamisest, kui liikmesriigis asuv õigussubjekt esitab järgmised tagatised:

- a) õigussubjekti üle ei tehta kontrolli viisil, mis takistab või piirab tema suutlikkust
 - i) viia läbi hanget, anda toetust või auhinda ja
 - ii) saavutada tulemusi, eelkõige aruandluskohustuse kaudu;
- b) kontrolliv kolmas riik või kolmanda riigi üksus kohustub hoiduma õigussubjekti suhtes kontrolliõiguse kasutamisest või aruandluskohustuse kehtestamisest seoses hanke, toetuse või auhinnaga ning
- c) õigussubjekt järgib artikli 34 lõiget 7.

5. Õigussubjekti asukohaliikmesriigi pädevad asutused hindavad, kas õigussubjekt täidab lõike 3 punktis c sätestatud kriteeriume ja esitab lõikes 4 osutatud tagatised. Komisjon järgib seda hinnangut.

6. Komisjon esitab artikli 107 lõike 1 punktis e osutatud kosmoseprogrammi komiteele

- a) käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimuste kohaldamisala,
- b) käesoleva artikli kohaste loobumiste üksikasjad ja põhjendused ning

c) hinnangu, mis oli aluseks käesoleva artikli lõigete 3 ja 4 kohasele loobumisele, avaldamata seejuures tundlikku äriteavet.

7. Lõikes 2 sätestatud tingimused, lõikes 3 sätestatud kriteeriumid ja lõikes 4 sätestatud tagatised lisatakse vastavalt vajadusele hankeid, toetusi või auhindu käsitlevatesse dokumentidesse ning hangete puhul kohaldatakse neid sõlmitava lepingu kogu kehtivusaja jooksul.

8. Käesoleva artikliga ei piirata otsuse nr 1104/2011/EL ja komisjoni 15. septembri 2015. aasta delegeeritud otsuse, ⁽⁴³⁾ määruse (EL) 2019/452, otsuse 2013/488/EL ja otsuse (EL, Euratom) 2015/444 kohaldamist ega liikmesriikide teostatavat julgeolekukontrolli seoses õigussubjektidega, kes osalevad tegevuses, mis nõuab juurdepääsu ELi salastatud teabele vastavalt kohaldatavatele riigisestele õigusnormidele.

Kui käesoleva artikli kohaldamisest tulenevad lepingud on salastatud, ei tohi komisjoni vastavalt lõikele 1 kohaldatavate rahastamiskõlblikkus- ja osalemistingimustega piirata riiklike julgeolekuasutuste pädevust.

Käesoleva artikli alusel ei tohi sekkuda liikmesriigis kehtivasse töötlemisloa ja salastatud teabe juurdepääsu loa saamise menetlusse, seda muuta ega minna sellise menetlusega vastuollu.

Artikkel 25

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb kosmoseprogrammis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFi ja kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

IV JAOTIS

KOSMOSEPROGRAMMI JUHTIMINE

Artikkel 26

Juhtimise põhimõtted

Kosmoseprogrammi juhtimise aluseks on järgmised põhimõtted:

- a) ülesannete ja vastutuse selge jaotus kosmoseprogrammi iga komponendi ja meetme rakendamises osalevate üksuste, eelkõige liikmesriikide, komisjoni, kosmoseprogrammi ameti, ESA ja EUMETSATi vahel, võttes aluseks iga üksuse pädevuse ning vältides ülesannete ja vastutuse kattumist;
- b) vajaduse korral juhtimisstruktuuri asjakohasus kosmoseprogrammi iga komponendi ja meetme konkreetsete vajaduste suhtes;
- c) tugev kontroll kosmoseprogrammi üle, sealhulgas kulude, ajakava ja tulemuslikkuse range järgimine kõigi üksuste poolt oma rolli ja ülesannete piires ning kooskõlas käesoleva määrusega;
- d) läbipaistev ja kulutõhus haldamine;
- e) teenuste järjepidevus ja vajalik taristu järjepidevus, sealhulgas kaitse asjaomaste ohtude eest;

⁽⁴³⁾ Komisjoni 15. septembri 2015. aasta delegeeritud otsus, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 1104/2011/EL ühiste miinimumstandardite osas, mida PRSi eest vastutavad pädevad asutused peavad järgima (C(2015) 6123).

- f) kosmoseprogrammi komponentide pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutajate vajaduste ning teaduse ja tehnoloogia seonduva arengu süsteemne ja struktureeritud arvessevõtmine;
- g) pidev püüe riske ohjata ja vähendada.

Artikkel 27

Liikmesriikide roll

1. Liikmesriigid võivad kosmoseprogrammis osaleda. Kosmoseprogrammis osalevad liikmesriigid jagavad oma tehnilist pädevust ja oskusteavet ning annavad abi, eriti ohutuse ja julgeoleku valdkonnas, ning vajaduse ja võimaluse korral andes liidu käsutusse oma valduses või territooriumil asuvad andmed, teabe, teenused ja taristu, sealhulgas tagades tõhusa ja takistusteta juurdepääsu Copernicuse *in situ*-andmetele nende kasutamiseks ning tehes komisjoniga koostööd, et parandada kosmoseprogrammi jaoks vajalike Copernicuse *in situ*-andmete kättesaadavust, võttes arvesse kohaldatavaid litsentse ja kohustusi.
2. Komisjon võib rahalist toetust käsitlevate lepingute alusel delegeerida liikmesriikide organisatsioonidele eriülesanded, kui asjaomane liikmesriik on sellised organisatsioonid määranud. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu rahalist toetust käsitlevate lepingute kohta käivad otsused. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.
3. Teatavatel igakülselt põhjendatud asjaoludel võib kosmoseprogrammi amet artiklis 29 osutatud ülesannete puhul delegeerida rahalist toetust käsitlevate lepingute alusel eriülesanded liikmesriikide organisatsioonidele, kui asjaomane liikmesriik on need organisatsioonid määranud.
4. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kosmoseprogrammi tõrgeteta toimimine, sealhulgas aidates asjakohasel tasandil kaitsta kosmoseprogrammi jaoks vajalikke sagedusi.
5. Liikmesriigid ja komisjon võivad teha koostööd, et laiendada kosmoseprogrammi komponentide pakutavate andmete, teabe ja teenuste kasutuselevõttu.
6. Liikmesriikide poolt artikli 107 lõikes 6 osutatud kasutajate foorumile antav panus peab võimaluse korral põhinema riigi tasandil toimival süstemaatilisel ja kooskõlastatud konsulteerimisel lõppkasutajate kogukonnaga, eelkõige seoses Galileo, EGNOS ja Copernicusega.
7. Liikmesriigid ja komisjon teevad koostööd, et arendada välja kosmosesüsteemide kasutuselevõtuks vajalik Copernicuse *in situ*-komponent ja maapealsed kalibreerimisteenused ning hõlbustada Copernicuse *in situ*-andmete ja võrdlusandmete täiel määral kasutamist, võttes aluseks olemasoleva suutlikkuse.
8. Julgeoleku valdkonnas täidavad liikmesriigid artikli 34 lõikes 6 osutatud ülesandeid.

Artikkel 28

Komisjoni roll

1. Komisjon kannab kosmoseprogrammi rakendamise eest üldist vastutust, sealhulgas julgeoleku valdkonnas, ilma et see piiraks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku valdkonnas. Komisjon määrab kooskõlas käesoleva määrusega ja vastavalt kasutajaõuetele kindlaks kosmoseprogrammi prioriteedid ja pika perspektiivi arengusuunad ning jälgib selle rakendamist, ilma et see piiraks muud liidu poliitikat.
2. Komisjon haldab kosmoseprogrammi iga komponenti või alakomponenti, mis ei ole delegeeritud mõnele muule üksusele, eelkõige GOVSATCOMi, NEOde alakomponenti, SWE alakomponenti ja artikli 55 lõike 1 punktis d osutatud tegevusi.

3. Komisjon tagab ülesannete ja vastutuse selge jaotuse kosmoseprogrammis osalevate üksuste vahel ja koordineerib nende üksuste tegevust. Komisjon tagab ka, et kõik kosmoseprogrammi rakendamisega seotud volitatud üksused kaitsevad liidu huve, tagavad liidu rahaliste vahendite usaldusväärse haldamise ning järgivad finantsmäärust ja käesolevat määrust.

4. Komisjon sõlmib kosmoseprogrammi ametiga ja 2004. aasta raamkokkulepet arvesse võttes ESAs finantsraam-partnerluse lepingu, mis on sätestatud finantsmääruse artiklis 130.

5. Kui see on vajalik kosmoseprogrammi tõrgeteta toimimiseks ja kosmoseprogrammi komponentide pakutavate teenuste sujuvaks osutamiseks, määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks kosmoseprogrammi komponentide ja nende pakutavate teenuste rakendamiseks ja arendamiseks vajalikud tehnilised- ja tegevusnõuded, olles kõigepealt konsulteerinud kasutajatega, sealhulgas artikli 107 lõikes 6 osutatud kasutajate foorumi kaudu, ja muude sidusrühmadega. Tehniliste- ja tegevusnõuete kindlaksmääramisel peab komisjon vältima üldise turbeastme alandamist ja täitma tingimata tagasiühilduvuse nõuet.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Ilma et see piiraks kosmoseprogrammi ameti või muude volitatud üksuste ülesandeid, tagab komisjon, et kosmoseprogrammi komponentide pakutavate andmete ja teenuste kasutuselevõttu ja kasutamist avalikus ja erasektoris edendatakse ja maksimeeritakse, sealhulgas toetades nende teenuste ja kasutajasõbralike liideste asjakohast arendamist ning soodustades pikas perspektiivis stabiilset keskkonda. Ta arendab asjakohast koostööd kosmoseprogrammi eri komponentide rakenduste vahel. Ta tagab kosmoseprogrammi ja muude liidu meetmete ja programmide vastastikuse täiendavuse, järjepidevuse, koostoime ja seosed.

7. Kui see on asjakohane, tagab komisjon kosmoseprogrammi raames toimuva tegevuse sidususe liidu, liikmesriikide või rahvusvahelisel tasandil toimuva kosmosevaldkonna tegevusega. Ta ergutab liikmesriikidevahelist koostööd ja kui see on kosmoseprogrammi jaoks asjakohane, hõlbustab nende kosmosevaldkonna tehnoloogilise suutlikkuse ja arengu omavahel vastavusse viimist. Selleks teeb komisjon vajaduse korral ja nende pädevusvaldkonnas koostööd kosmoseprogrammi ameti ja ESAs.

8. Komisjon teavitab artiklis 107 osutatud kosmoseprogrammi komiteed hankemenetluste vahe- ja lõplikest hindamistulemustest ning avaliku ja erasektori üksustega sõlmitavatest lepingutest, sealhulgas allhankelepingutest.

Artikkel 29

Kosmoseprogrammi ameti roll

1. Kosmoseprogrammi ametil on järgmised ülesanded:

- a) tagada turvalisuse akrediteerimise nõukogu kaudu kosmoseprogrammi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimine kooskõlas V jaotise II peatükiga;
- b) täita artikli 34 lõigetes 3 ja 5 osutatud muid ülesandeid;
- c) tegeleda Galileo ja EGNOS pakutavate teenustega seotud kommunikatsiooni, turuarendus- ja edendustegevusega, eelkõige mis puudutab levikut turul ja kasutajate vajaduste kooskõlastamist;
- d) tegeleda Copernicuse pakutavate andmete, teabe ja teenustega seotud kommunikatsiooni, turuarendus- ja edendustegevusega, ilma et see piiraks teiste volitatud üksuste ja komisjoni tegevust;
- e) pakkuda komisjonile eksperditeadmisi, sealhulgas kosmoseteenuste sektori teadusuuringute prioriteetide ettevalmistamiseks.

2. Komisjon delegeerib kosmoseprogrammi ametile järgmised ülesanded:
 - a) hallata EGNOSe ja Galileo kasutamist, nagu on sätestatud artiklis 44;
 - b) koordineerida üldiselt GOVSATCOMi kasutajatega seotud aspekte tihedas koostöös liikmesriikide, asjaomaste liidu ametite, Euroopa välisteenistuse ja muude üksustega kriisiohjemiesisioonide ja -operatsioonide elluviimiseks;
 - c) rakendada meetmeid, mis on seotud kosmoseprogrammi komponentidel põhinevate selliste kosmoseteenuste sektori rakenduste arendamisega, nagu Galileo, EGNOSe ja Copernicuse esitatud andmetel ja pakutud teenustel põhinevad põhiosad ja integreeritud rakendused, sealhulgas juhul, kui sellisele tegevusele on eraldatud rahalised vahendid programmi „Euroopa horisont“ raames või kui see on vajalik, et täita artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud eesmärgi;
 - d) võtta meetmeid, mis on seotud kosmoseprogrammi muude komponentide kui Galileo ja EGNOSe esitatavate andmete ja teabe ja pakutavate teenuste kasutuselevõttuga, ilma et see mõjutaks Copernicuse tegevust ja Copernicuse teenuseid, mis on delegeeritud teistele üksustele;
 - e) artiklis 6 osutatud konkreetsete meetmed.
3. Komisjon võib artikli 102 lõikes 5 osutatud hindamise alusel delegeerida kosmoseprogrammi ametile muid ülesandeid, kui need ei dubleeri teiste volitatud üksuste tegevust kosmoseprogrammi raames ja juhul, kui nende eesmärk on suurendada kosmoseprogrammi meetmete tõhusust.
4. Kosmoseprogrammi ametile tegevuse delegeerimisel tagatakse selleks vajalikud rahalised, inim- ja haldusressursid.
5. Erandina finantsmääruse artikli 62 lõikest 1 ja olenevalt komisjoni hinnangust liidu huvide kaitse kohta võib kosmoseprogrammi amet rahalist toetust käsitlevate lepingutega delegeerida konkreetse tegevuse teistele üksustele vastavalt nende pädevusele ja komisjoni suhtes kohaldatavatel eelarve kaudse täitmise tingimustel.

Artikkel 30

ESA roll

1. Tingimusel, et liidu huvid on kaitstud, delegeeritakse ESA-le järgmised ülesanded:
 - a) Copernicuse osas:
 - i) koordineerida kosmosekomponenti ning rakendada ja edasi arendada kosmosekomponenti;
 - ii) projekteerida, arendada ja ehitada Copernicuse kosmosetaristut, sealhulgas selle käitamine ning seotud hanked, välja arvatud juhul, kui seda teevad muud üksused, ning
 - iii) kohasel juhul võimaldada juurdepääs kolmandatelt isikutelt pärinevatele andmetele;
 - b) Galileo ja EGNOSe osas: arendada süsteeme, projekteerida ja arendada maapealse segmendi osi ning satelliite, sealhulgas katsetamine ja valideerimine;
 - c) kõigi kosmoseprogrammi komponentide osas: tegeleda oma pädevusvaldkondades kosmosetaristu sektoriga seotud teadus- ja arendustegevusega.
2. Komisjoni hinnangu alusel võib ESA-le delegeerida muid ülesandeid vastavalt kosmoseprogrammi vajadustele, kui need ülesanded ei dubleeri teiste volitatud üksuste tegevust kosmoseprogrammi raames ja kui ülesannete eesmärk on suurendada kosmoseprogrammi meetmete tõhusust.
3. Ilma et see piiraks artiklis 31 sätestatud finantsraampartnerluse lepingu kohaldamist, võib komisjon või kosmoseprogrammi amet taotleda ESA-lt vastastikku kokku lepitud tingimustel neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmiseks vajalikke tehnilisi eksperditeadmisi ja teavet.

Artikkel 31

Finantsraampartnerluse leping

1. Artikli 28 lõikes 4 osutatud finantsraampartnerluse lepingus

- a) määratakse selgelt kindlaks komisjoni, kosmoseprogrammi ameti ja ESA ülesanded, vastutus ja kohustused seoses kosmoseprogrammi iga komponendiga ning vajaminevad koordineerimis- ja kontrollimehhanismid;
- b) nõutakse, et ESA kohaldaks liidu julgeolekureegleid, mis on esitatud liidu, selle institutsioonide ja ametite ning ESA vahel sõlmitud julgeolekukokkulepetes, eelkõige seoses salastatud teabe töötlemisega;
- c) nähakse ette ESA-le eraldatavate rahaliste vahendite haldamise tingimused, eelkõige avaliku hanke tingimused, sealhulgas liidu hankelepingute sõlmimise korra kohaldamine liidu nimel hankimisel või volitatud üksuse kohta käivate sätete kohaldamine kooskõlas finantsmääruse artikliga 154; eelarve täitmise kord; oodatavad tulemused, mida mõõdetakse tulemusnäitajate alusel; meetmed, mida kohaldatakse lepingute kulude, ajakava või tulemuste seisukohast puuduliku või petturliku täitmise korral; samuti kommunikatsioonistrateegia ning materiaalse ja immateriaalse vara omandiõigust reguleerivad normid; need tingimused peavad olema kooskõlas käesoleva määruse III ja V jaotise ja finantsmäärusega;
- d) nõutakse, et kui kosmoseprogrammi amet või ESA loob finantsraampartnerluse lepingu alusel toimuvaks hankeks pakkumuste hindamise komisjoni, osalevad komisjoni ja vajaduse korral ka muu volitatud üksuse eksperdid pakkumuste hindamise komisjoni koosolekutel. Selline osalemine ei mõjuta pakkumuste hindamise komisjoni tehnilist sõltumatust;
- e) nähakse ette seire- ja kontrollimeetmed, mis hõlmavad eelkõige
 - i) kulude prognoosimise korda,
 - ii) komisjoni, või kui see on asjakohane, kosmoseprogrammi ameti süstemaatilist teavitamist kuludest ja ajakavast ning
 - iii) kavandatud eelarve, tulemuslikkuse ja ajakava puhul esineva kõrvalekalde korral rakendatavaid parandusmeetmeid, millega tagatakse ülesannete täitmine eraldatud eelarve piires;
- f) määratakse kindlaks põhimõtted, mis reguleerivad ESA-le iga kosmoseprogrammi komponendi eest makstavat tasu, mis on vastavuses meetmete rakendamise tingimustega, võttes igakülselt arvesse kriisiolukordi ja ebakindlaid olukordi, ning asjakohasel juhul tulemuspõhine; see tasu katab üksnes üldkulusid, mis ei ole seotud ESA-le liidu poolt delegeeritud tegevusega;
- g) nähakse ette, et ESA võtab asjakohased meetmed, et tagada liidu huvide kaitse ja täita käesoleva määruse kohaldamiseks komisjoni võetud otsuseid iga kosmoseprogrammi komponendi kohta.

2. Komisjon teeb finantsraampartnerluse lepingu kohta otsuse rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Euroopa Parlamenti ja nõukogu teavitatakse täielikult finantsraampartnerluse lepingust aegsasti enne selle sõlmimist ja selle rakendamist.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud finantsraampartnerluse lepingu alusel delegeeritakse rahalist toetust käsitlevate lepingutega kosmoseprogrammi ametile artikli 29 lõigetes 2 ja 3 osutatud ülesanded ja ESA-le artikli 30 lõikes 1 osutatud ülesanded. Komisjon võtab rahalist toetust käsitleva otsuse vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Euroopa Parlamenti ja nõukogu teavitatakse täielikult rahalist toetust käsitlevatest lepingutest aegsasti enne nende sõlmimist ja nende rakendamist.

*Artikkel 32***EUMETSATi ja muude üksuste roll**

1. Komisjon võib rahalist toetust käsitlevate lepingutega usaldada järgmiste ülesannete täitmise täielikult või osaliselt muudele kui artiklites 29 ja 30 nimetatud üksustele:
 - a) Copernicuse kosmosetaristu või selle osade ajakohastamine, käitamise ettevalmistamine ja käitamine ning, kui see on asjakohane, toetavate missioonide kaudu saadud andmetele juurdepääsu haldamine, mille võib delegeerida EUMETSATile;
 - b) Copernicuse teenuste või nende osade rakendamine, mille võib delegeerida asjaomastele ametitele, asutustele, organitele või organisatsioonidele, nagu Euroopa Keskkonnaamet, Frontex, Euroopa Meresõiduohutuse Amet, SATCEN ja Euroopa Keskpika Ilmaennustuse Keskus; kõnealustele ametitele, asutustele, organitele või organisatsioonidele delegeeritud ülesandeid täidetakse liidus asuvates asukohtades; amet, asutus, organ või organisatsioon, kes juba annab talle delegeeritud ülesanded üle liidule, võib jätkata nende ülesannete täitmist väljaspool liitu asuvas kohas piiratud ajavahemiku jooksul, mis lõpeb hiljemalt 31. detsembril 2023.
2. Selliste volitatud üksuste valiku kriteeriumide puhul võetakse eelkõige arvesse üksuste suutlikkust tagada toimingute järjepidevus, ja kui see on asjakohane, turvalisus, nii et kosmoseprogrammi tegevus ei katkeks.
3. Võimaluse korral peavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahalist toetust käsitlevate lepingute tingimused olema kooskõlas artikli 31 lõikes 1 osutatud finantsraampartnerluse lepingu tingimustega.
4. Kosmoseprogrammi komiteega konsulteeritakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahalist toetust käsitleva lepingu kohta käiva otsuse tegemisel vastavalt artikli 107 lõikes 2 sätestatud nõuandemenetlusele. Kosmoseprogrammi komiteed teavitatakse eelnevalt rahalist toetust käsitlevatest lepingutest, mille liit, keda esindab komisjon, sõlmib käesoleva artikli lõikes 1 osutatud üksustega.

*V JAOTIS***KOSMOSEPROGRAMMI TURVALISUS***I PEATÜKK***Kosmoseprogrammi turvalisus***Artikkel 33***Turvalisuse põhimõtted**

Kosmoseprogrammi turvalisuse aluseks on järgmised põhimõtted:

- a) võetakse arvesse liikmesriikide kogemusi turvalisuse valdkonnas ja juhendatakse nende parimatest tavadest;
- b) kohaldatakse nõukogu ja komisjoni julgeolekureegleid, millega muu hulgas nähakse ette operatiivülesannete ja akrediteerimisega seotud ülesannete eraldamine.

*Artikkel 34***Turvalisuse juhtimine**

1. Komisjon tagab oma pädevuse piires ja kosmoseprogrammi ameti toetusel kõrgetasemelise turvalisuse, eelkõige seoses järgmisega:

- a) nii maapealse kui ka kosmosetaristu kaitse ja teenuste osutamine, eelkõige füüsiliste ja küberrünnete vastu, sealhulgas sekkumine andmevoogudesse;
- b) tehnosiirde kontroll ja haldamine;
- c) saadud oskuste ja kogutud vajaliku oskusteabe arendamine ja hoidmine liidus;
- d) tundliku salastamata teabe ja salastatud teabe kaitse.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamiseks tagab komisjon, et iga kosmoseprogrammi komponendi kohta tehakse riski- ja ohuanalüüs. Kõnealuse analüüsi põhjal määrab komisjon rakendusaktidega 2023. aasta lõpuks kindlaks kosmoseprogrammi iga komponendiga seotud üldised turvalisusnõuded. Seejuures võtab komisjon arvesse kõnealuste nõuete mõju asjaomase komponendi sujuvale toimimisele, eelkõige kuludele, riskijuhtimisele ja ajakavale, ning tagab, et ei vähendata turvalisuse üldist taset ega kahjustata kõnealusel komponendil põhinevate olemasolevate seadmete toimimist, ja võtab arvesse küberturvalisuse riske. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Pärast käesoleva määruse jõustumist edastab komisjon nende rakendusaktide soovitusliku loetelu, mis tuleb esitada kosmoseprogrammi komitee julgeolekukoosseisule ja mida komitee kõnealune koosseis arutab. Loetelule lisatakse nimetatud rakendusaktide esitamise soovituslik ajakava.

3. Kosmoseprogrammi komponendi haldamise eest vastutav üksus vastutab asjaomase komponendi talitluskindluse eest ning teeb sel eesmärgil riski- ja ohuanalüüsi ja kõik vajalikud toimingud, et tagada kõnealuse komponendi turvalisus ja seda jälgida, eelkõige määrab kindlaks tehnilised kirjeldused ja operatiivmeetmed ning jälgib nende kooskõla käesoleva artikli lõikes 2 osutatud üldiste turvalisusnõuetega. Artikli 29 kohaselt on Galileo ja EGNOS puhul selleks üksuseks kosmoseprogrammi amet.

4. Komisjon määrab vajaduse korral riski- ja ohuanalüüsi põhjal kindlaks struktuuri turvalisuse jälgimiseks ja otsuse (ÜVJP) 2021/698 raames välja töötatud juhiste järgimiseks. Struktuur toimib kooskõlas lõikes 2 osutatud turvalisusnõuetega. Galileo puhul on selleks struktuuriks Galileo turvaseirekeskus.

5. Kosmoseprogrammi amet

- a) tagab kosmoseprogrammi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimise vastavalt käesoleva jaotise II peatükile ning ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust;
- b) tagab Galileo turvaseirekeskuse toimimise käesoleva artikli lõikes 2 osutatud nõuete ja otsuse (ÜVJP) 2021/698 kohaldamisalas välja töötatud juhiste kohaselt;
- c) täidab talle otsuse nr 1104/2011/EL alusel määratud ülesandeid;
- d) jagab komisjoniga oma tehnilist oskusteavet ja annab talle teavet, mida ta vajab tema ülesannete täitmiseks käesoleva määruse kohaselt.

6. Et tagada sellise maapealse taristu kaitse, mis on käesoleva kosmoseprogrammi lahutamatu osa, ja mis asub liikmesriikide territooriumil, liikmesriigid

- a) võtavad meetmed, mis on vähemalt samaväärsed nende meetmetega, mida on vaja selleks, et
 - i) kaitsta Euroopa elutähtsat taristut nõukogu direktiivi 2008/114/EÜ⁽⁴⁴⁾ tähenduses, ja
 - ii) kaitsta nende oma riiklikku elutähtsat taristut;
- b) täidavad käesoleva määruse artiklis 42 osutatud turvalisuse akrediteerimise ülesandeid.

7. Kosmoseprogrammis osalevad üksused võtavad kõik vajalikud meetmed, sealhulgas riskianalüüsiga kindlaks tehtud küsimusi arvestades, et tagada kosmoseprogrammi turvalisus.

⁽⁴⁴⁾ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

*Artikkel 35***Kasutusele võetud süsteemide ja teenuste turvalisus**

Alati kui süsteemide tegevus võib mõjutada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut, kohaldatakse menetlusi, mis on sätestatud otsuses (ÜVJP) 2021/698.

*II PEATÜKK***Turvalisuse akrediteerimine***Artikkel 36***Turvalisuse akrediteerimise asutus**

Kosmoseprogrammi ameti sees loodud turvalisuse akrediteerimise nõukogu on kosmoseprogrammi kõikide komponentide turvalisuse akrediteerimise asutus.

*Artikkel 37***Turvalisuse akrediteerimise üldpõhimõtted**

Kosmoseprogrammi iga komponendi turvalisuse akrediteerimise toimingud viiakse läbi kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- a) turvalisuse akrediteerimise toimingud ja otsused tehakse liidu ja liikmesriikide julgeoleku eest ühiselt vastutades;
- b) tehakse jõupingutusi selleks, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused võetaks vastu konsensuse alusel;
- c) turvalisuse akrediteerimise toiminguid tehakse riskihindamise ja -juhtimise lähenemisviisi kasutades, analüüsides komponendi turvalisust ohustavaid riske ning riskide leevendamiseks võetavate meetmete mõju kuludele või ajakavale, võttes arvesse eesmärki mitte vähendada kõnealuse komponendi turvalisuse üldist taset;
- d) turvalisuse akrediteerimise nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsused töötavad välja ja teevad asjatundjad, kellel on keerukate süsteemide akrediteerimise valdkonnas nõuetekohane kvalifikatsioon, kes on läbinud nõutaval tasemel julgeolekukontrolli ning kes tegutsevad erapooletult;
- e) tehakse jõupingutusi, et konsulteerida kõigi asjaomaste osalistega, kes on seotud kõnealuse komponendi turvalisuse küsimustega;
- f) turvalisuse akrediteerimise toiminguid teevad kõik komponendi asjaomased sidusrühmad vastavalt turvalisuse akrediteerimise strateegiale, piiramata sellega komisjoni rolli;
- g) turvalisuse akrediteerimise nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsused, mis on tehtud kõnealuse nõukogu turvalisuse akrediteerimise strateegias kindlaks määratud protsessi kohaselt, peavad põhinema kohalikel turvalisuse akrediteerimise otsustel, mille on vastu võtnud liikmesriikide vastavad turvalisuse akrediteerimise asutused;
- h) pidev, läbipaistev ja täiesti arusaadav seireprotsess tagab, et komponendi turvariskid on teada, et määratakse kindlaks turvameetmed vähendamaks selliseid riske liidu ja liikmesriikide julgeolekuvajadusi ja komponendi tõrgeteta toimimist silmas pidades vastuvõetava tasemeni, ning et kõnealuseid meetmeid kohaldatakse kooskõlas süvakaitse põhimõttega. Selliste meetmete tõhusust hinnatakse pidevalt. Turvariskide hindamise ja haldamisega seotud protsessi viivad läbi komponendi sidusrühmad ühiselt järkjärgulise protsessina;
- i) turvalisuse akrediteerimise nõukogu teeb turvalisuse akrediteerimise otsused täiesti sõltumatult, sealhulgas sõltumatult komisjonist ning muudest komponendi rakendamise ja sellega seotud teenuste osutamise eest vastutavatest asutustest ning kosmoseprogrammi ameti tegevusdirektorist ja haldusnõukogust;

- j) turvalisuse akrediteerimise toimingute tegemisel võetakse arvesse piisava koordineerimise vajadust komisjoni ja julgeolekureeglite rakendamise eest vastutavate asutuste vahel;
- k) EGNOSe turvalisuse akrediteerimine, mida teeb turvalisuse akrediteerimise nõukogu, ei piira Euroopa Lennundusohutusalampi tehtavaid akrediteerimistoiminguid lennundusvaldkonnas.

Artikkel 38

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ülesanded

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu täidab oma ülesandeid, ilma et see piiraks komisjonile või kosmoseprogrammi ameti muudele organitele delegeeritud kohustuste täitmist, eelkõige turvalisusega seotud küsimustes, ning ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust seoses turvalisuse akrediteerimisega.
2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu täidab järgmisi ülesandeid:
 - a) töötab välja ja kiidab heaks turvalisuse akrediteerimise strateegia, millega nähakse ette:
 - i) selliste toimingute ulatus, mis on vajalikud kosmoseprogrammi komponentide või kõnealuste komponentide osade ning nende ja muude süsteemide või komponentide ühenduste akrediteerimiseks ja akrediteeringu säilitamiseks;
 - ii) kosmoseprogrammi komponentide või kõnealuste komponentide osade turvalisuse akrediteerimise protsess, mille põhjalikkuse aste vastab nõutavale kindluse tasemele ja kus on selgelt märgitud akrediteerimise tingimused;
 - iii) akrediteerimise protsessis osalevate asjakohaste sidusrühmade roll;
 - iv) akrediteerimise ajakava, mis on kooskõlas kosmoseprogrammi komponentide etappidega, eelkõige seoses taristu kasutuselevõtu, teenuste osutamise ja arendamisega;
 - v) põhimõtted, mida liikmesriigis julgeolekuküsimustes pädevad riiklikud üksused kohaldavad kosmoseprogrammi komponentide või kõnealuste komponentide osade raames loodud süsteemidega ühendatud võrkude ja kõnealuste komponentidega loodud süsteemidega ühendatud seadmete turvalisuse akrediteerimise suhtes;
 - b) teeb turvalisuse akrediteerimise otsuseid, eelkõige kiidab heaks satelliitide stardi, annab loa kosmoseprogrammi komponentide või kõnealuste komponentide elementide raames loodud süsteemide kasutamiseks nende erinevates konfiguratsioonides ja nende osutatavate erinevate teenuste jaoks kuni signaalini kosmoses (kaasa arvatud) ning annab loa maapealsete jaamade käitamiseks;
 - c) teeb otsuseid seoses võrkude ja seadmetega, mis on ühendatud artiklis 45 osutatud avaliku reguleeritud teenusega või mõne muu turvalise teenusega, mida osutavad kosmoseprogrammi komponendid, ainult selle kohta, et anda asutustele õigus töötada välja või toota tundlikke avaliku reguleeritud teenuse tehnoloogiaid, avaliku reguleeritud teenuse vastuvõtjaid või avaliku reguleeritud teenuse turvamooduleid või muid tehnoloogiaid või seadmeid, mida tuleb kontrollida artikli 34 lõikes 2 osutatud üldiste turvalisusnõuete kohaselt, võttes arvesse turvalisusküsimustes pädevate riiklike üksuste nõuandeid ja üldist turvariski;
 - d) vaatab läbi ja kiidab heaks kõik turvalisuse akrediteerimisega seotud dokumendid, välja arvatud dokumendid, mille komisjon võtab vastu käesoleva määruse artikli 34 lõike 2 ja otsuse nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaselt;
 - e) nõustab oma pädevuse piires komisjoni käesoleva määruse artikli 34 lõikes 2 ja otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 8 osutatud õigusaktide eelnõude koostamisel, sealhulgas turvanõuete rakendamise korra kehtestamisel, ja esitab oma lõppseisukohta sisaldava avalduse;
 - f) vaatab läbi ja kiidab heaks turvariskihinnangu, mis on koostatud käesoleva määruse artikli 37 punktis h osutatud seireprotsessi kohaselt, võttes arvesse kooskõla käesoleva lõike punktis c osutatud dokumentide ning käesoleva määruse artikli 34 lõike 2 ja otsuse nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaselt koostatud dokumentidega; ning teeb koostööd komisjoniga, et määrata kindlaks riskilevendusmeetmed;

- g) kontrollib turvameetmete rakendamist seoses kosmoseprogrammi komponentide turvalisuse akrediteerimisega, viies läbi või rahastades turvalisuse hindamist, kontrolle, auditeid või ülevaateid käesoleva määruse artikli 42 lõike 2 kohaselt;
- h) kinnitab heakskiidetud toodete ja meetmete valiku, mis kaitsevad elektroonilise pealtkuulamise vastu (TEMPEST), ning heakskiidetud krüptovahendite valiku, mida kasutatakse kosmoseprogrammi komponentide turvalisuse tagamiseks;
- i) kiidab heaks kosmoseprogrammi komponentide raames loodud süsteemide või kõnealuste komponentide osade ja muude süsteemide vahelised ühendused või osaleb vajaduse korral sellise ühenduse ühisel heakskiitmisel koos turvalisusküsimustes pädevate asjaomaste üksustega;
- j) lepib asjaomase liikmesriigiga kokku artikli 42 lõikes 4 osutatud juurdepääsu kontrolliks vajaliku vormi;
- k) koostab riskiaruandeid ja teavitab komisjoni, haldusnõukogu ja tegevdirektorit oma riskihinnangust ning annab neile nõu konkreetse turvalisuse akrediteerimise otsuse jääkriski käsitlemise võimaluste kohta;
- l) aitab nõukogul ja kõrgel esindajal pärast nõukogult või kõrgelt esindajalt konkreetse taotluse saamist tihedas koostöös komisjoniga rakendada otsust (ÜVJP) 2021/698;
- m) korraldab oma ülesannete täitmiseks vajalikke konsultatsioone;
- n) võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.

3. Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust ja vastutust, luuakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all tegutsev liikmesriike esindav spetsiaalne allorgan, kes täidab eelkõige järgmisi ülesandeid:

- a) kosmoseprogrammi lendude koodivõtmete haldamine;
- b) Galileo avaliku reguleeritud teenuse võtmete üle arvepidamise, nende turvalise käitlemise, säilitamise, jaotamise ja kasutusest kõrvaldamise korra kehtestamise ja järgimise kontroll, seire ja hindamine.

Artikkel 39

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosseis

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukokku kuulub üks esindaja igast liikmesriigist, üks komisjonist ning üks kõrge esindaja juurest. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmete ametiaeg on neli aastat ja seda võib pikendada.

2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutel osalemine põhineb teadmisyajaduse põhimõttel. Kui see on asjakohane, võidakse ESA esindajad ja kosmoseprogrammi ameti esindajad, kes ei tegele turvalisuse akrediteerimisega, kutsuda turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutele osalema vaatlajatena. Erandkorras võib kutsuda turvalisuse akrediteerimise nõukogu koosolekutele vaatlejatena osalema ka liidu ametite, kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid, kui arutatakse kõnealuste kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega otseselt seotud küsimusi, eelkõige küsimusi, mis on seotud neile kuuluva või nende territooriumile rajatud taristuga. Kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemise kord ja tingimused nähakse ette asjaomastes lepingutes ja need on kooskõlas turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukorraga.

Artikkel 40

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu hääletuskord

Kui käesoleva määruse artikli 37 punktis b osutatud üldpõhimõtete alusel konsensust ei saavutata, võtab turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused vastu kvalifitseeritud hääletenamusega vastavalt ELi lepingu artiklile 16. Komisjoni esindaja ja kõrge esindaja esindaja hääletamisest osa ei võta. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja allkirjastab turvalisuse akrediteerimise nõukogu nimel turvalisuse akrediteerimise nõukogu vastuvõetud otsused.

*Artikkel 41***Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsuste teatavakstegemine ja nende mõju**

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu otsused adresseeritakse komisjonile.
2. Komisjon hoiab turvalisuse akrediteerimise nõukogu pidevalt kursis turvalisuse akrediteerimise nõukogu kavandatavate otsuste mõjuga kosmoseprogrammi komponentide nõuetekohasele toimimisele ning jääkriski käsitlemise kavade rakendamisega. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu võtab komisjonilt saadud teabe teadmiseks.
3. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu turvalisuse akrediteerimise otsuste vastuvõtmise mõjust kosmoseprogrammi komponentide nõuetekohasele toimimisele. Kui komisjon leiab, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu vastu võetud otsus võiks märkimisväärselt mõjutada kõnealuste komponentide nõuetekohast toimimist, näiteks kulude, ajakava või toimimise osas, teatab ta sellest viivitamata Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
4. Haldusnõukogu hoitakse turvalisuse akrediteerimise nõukogu tööga pidevalt kursis.
5. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu töö ajakava ei tohi takistada artiklis 100 osutatud tööprogrammis ette nähtud tegevuse ajakavakohast rakendamist.

*Artikkel 42***Liikmesriikide roll turvalisuse akrediteerimisel**

1. Liikmesriigid edastavad turvalisuse akrediteerimise nõukogule kogu teabe, mida nad peavad vajalikuks turvalisuse akrediteerimise seisukohast.
2. Kokkuleppel asjaomases liikmesriigis turvalisusküsimustes pädevate riiklike üksustega ja nende järelevalve all võimaldavad liikmesriigid turvalisuse akrediteerimise nõukogu määratud nõuetekohaselt volitatud isikutele juurdepääsu kogu teabele ja kõigile aladele ja asukohtadele, mis on seotud nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate süsteemide turvalisusega, kooskõlas oma riigisiseste õigusnormidega, sealhulgas turvalisuse akrediteerimise nõukogu kavandatud turvalisuse kontrollide, auditite ja testide läbiviimise eesmärgil ning artikli 37 punktis h osutatud turvariskide seireprotsessi eesmärgil. Juurdepääsu andmisel ei tohi liikmesriikide kodanikke diskrimineerida kodakondsuse alusel.
3. Lõikes 2 osutatud auditid ja testid tehakse järgmisi põhimõtteid järgides:
 - a) rõhutatakse turvalisuse ja tõhusa riskijuhtimise olulisust kontrollitavates üksustes;
 - b) soovitatakse vastumeetmeid salastatud teabe salajasuse, tervikluse või kättesaadavuse kadumisest tuleneva konkreetse mõju leevendamiseks.
4. Iga liikmesriik vastutab selle eest, et töötatakse välja juurdepääsu kontrolliks vajalik vormi, milles kirjeldatakse akrediteerimisele kuuluvaid alasid või tegevuskohti või esitatakse nende loetelu. Juurdepääsu kontrolliks vajaliku vormi, mille suhtes peavad liikmesriigid ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu eelnevalt kokku leppima, kindlustades seega, et kõik liikmesriigid tagavad ühesuguse juurdepääsukontrolli taseme.
5. Liikmesriigid vastutavad kohalikul tasandil oma territooriumil asuvate selliste tegevuskohtade turvalisuse akrediteerimise eest, mis on osa kosmoseprogrammi komponendi turvalisuse akrediteerimise alast, ning esitavad sel eesmärgil turvalisuse akrediteerimise nõukogule aruande.

III PEATÜKK

Salastatud teabe kaitse

Artikkel 43

Salastatud teabe kaitse

1. Kosmoseprogrammiga seotud salastatud teabe vahetamine sõltub liidu ja kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahelise salastatud teabe vahetamise rahvusvahelise lepingu olemasolust, või vajaduse korral liidu pädeva institutsiooni või asutuse ja kolmanda riigi asjaomaste asutuste või rahvusvahelise organisatsiooni vahelise salastatud teabe vahetamise kokkuleppe olemasolust ning selles sätestatud tingimustest.

2. Kolmandate riikide territooriumil elavad füüsilised isikud või seal asuvad juriidilised isikud võivad töödelda kosmoseprogrammiga seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes kolmandates riikides julgeolekureegleid, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekureeglitega, mis on esitatud otsuses (EL, Euratom) 2015/444, ja nõukogu julgeolekureeglitega, mis on esitatud otsuse 2013/488/EL lisades. Kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekureeglite samaväärsus määratakse kindlaks liidu ja asjaomase kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud korras sõlmitud salastatud teabe kaitse lepingus, mis asjakohasel juhul sisaldab tööstusjulgeoleku küsimusi käsitlevaid sätteid, ning võttes arvesse otsuse 2013/488/EL artiklit 13.

3. Ilma et see piiraks otsuse 2013/488/EL artikli 13 ning otsuses (EL, Euratom) 2015/444 sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate normide kohaldamist, võib anda füüsilisele isikule või juriidilisele isikule, kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile juurdepääsu ELi salastatud teabele, kui seda peetakse konkreetsel juhul vajalikuks teabe olemuse ja sisu, teabe saaja teadmisyajaduse ning liidule tuleneva kasu ulatuse tõttu.

VI JAOTIS

Galileo ja EGNOS

Artikkel 44

Rahastamiskõlblikud meetmed

Galileo ja EGNOS kasutamine hõlmab järgmisi rahastamiskõlblikke meetmeid:

- kosmosetaristu haldamine, käitamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
- maapealse taristu, eelkõige rakendusotsuses (EL) 2016/413 või komisjoni rakendusotsuses (EL) 2017/1406 ⁽⁴⁵⁾ osutatud maapealsete keskuste ja jaamade, võrkude haldamine, käitamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
- süsteemide järgmiste põlvkondade väljatöötamine ning Galileo ja EGNOS osutatavate teenuste arendamine, võttes sealhulgas arvesse asjakohaste sidusrühmade vajadusi; see ei piira tulevikus liidu finantsperspektiivi kohta tehtavaid otsuseid;
- Galileo ja EGNOS järgmise etapi rakenduste arendamise toetamine ja selliste tehnoloogiliste põhielementide nagu Galileo-võimekusega kiipseadmete ja vastuvõtjate väljatöötamise ja arendamise toetamine;
- Galileo ja EGNOSega seotud sertifitseerimis- ja standardimistegevuse toetamine, eelkõige transpordisektoris;

⁽⁴⁵⁾ Komisjoni 31. juuli 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/1406, millega määratakse kindlaks EGNOS süsteemi maapealse infrastruktuuri paiknemine (ELT L 200, 1.8.2017, lk 4).

- f) Galileo ja EGNOS osutatavate teenuste järjepidev osutamine ja nende teenuste turu arendus vastastikuses täiendavuses liikmesriikide ja erasektori algatustega eelkõige artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud sotsiaal-majandusliku kasu täielikuks ärakasutamiseks;
- g) koostöö muude piirkondlike või üleilmsete satelliitnavigatsioonisüsteemidega, sealhulgas eesmärgiga parandada kokkusobivust ja koostalitlusvõimet;
- h) süsteemide usaldusväärsust ja kasutatavust ning teenuste tulemuslikkust jälgivad elemendid;
- i) teenuste osutamise ja nende ulatuse laiendamise koordineerimisega seonduv tegevus.

Artikkel 45

Galileo osutatavad teenused

1. Galileo osutatavate teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:
 - a) Galileo avatud teenus (*Galileo open service*, GOS), mis on kasutajatele tasuta ning annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt massiliselt kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks, mida tarbijad kasutavad;
 - b) täppisteenus (*high-accuracy service*, HAS), mis on kasutajatele tasuta ning annab lisaandmete kaudu, mida levitatakse täiendavas sagedusalas, ülitäpset positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt kutsetegevuses või kommertsotstarbel kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks;
 - c) signaali autentimise teenus (*signal authentication service*, SAS), mis põhineb signaalides sisalduvatel krüpteeritud koodidel ja on mõeldud peamiselt kutsetegevuses või kommertsotstarbel kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks;
 - d) avalik reguleeritud teenus (*public regulated service*, PRS), mis on ette nähtud üksnes valitsuselt loa saanud kasutajatele ning kasutamiseks tundlikes rakendustes, kus on oluline tagada järjepidev teenus, sealhulgas julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, ning mille puhul kasutatakse tugevaid ja krüpteeritud signaale; see teenus on liikmesriikide, nõukogu, komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja vajaduse korral nõuetekohaselt volitatud liidu ametite jaoks tasuta; muudelt otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 2 osutatud kõnealuse teenuse kasutajatelt tasu nõudmine määratakse kindlaks juhtumipõhiselt ja asjakohased sätted kehtestatakse nimetatud otsuse artikli 3 lõike 5 kohaselt sõlmitud lepingutes; juurdepääsu avalikule reguleeritud teenusele reguleeritakse vastavalt otsusele nr 1104/2011/EL;
 - e) hädaabiteenus (*emergency service*, ES), mis on kasutajatele tasuta ja millega saadetakse signaalide edastamise kaudu hoiatusi looduskatastroofide või muude hädaolukordade korral konkreetses piirkonnades; vajaduse korral osutatakse seda teenust koostöös liikmesriikide elanikkonnakaitse asutustega;
 - f) ajamääramisteenus (*timing service*, TS), mis on kasutajale tasuta ning mis annab nii täpse ja usaldusväärse võrdlusaja kui ka määrab koordineeritud maailmaaja, hõlbustades Galileol põhinevate ajamääramisrakenduste väljatöötamist ja kasutamist elutähtsates rakendustes.
2. Galileo toetab:
 - a) COSPAS-SARSATi süsteemi otsingu- ja päästeteenistuse tegevust (*Search and Rescue Support Service*, SAR), võttes vastu raadiomajakate edastatavaid hädasignaale ja edastades neile pöördlingi kaudu sõnumeid;
 - b) liidu või rahvusvahelisel tasandil päästeinfo teenuste kasutamiseks standarditud töökindluse seire teenuseid, tehes seda Galileo avatud teenuse signaalide põhjal ja kombineerituna EGNOS ja muude satelliitnavigatsioonisüsteemidega;
 - c) rakendusotsuses (EL) 2016/413 osutatud ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi teenuskeskuse kaudu kosmoseilmastiku teabe edastamist ja varajase hoiatamise teenuseid, mida edastatakse Galileo maapealse taristu kaudu ning mis peaksid eelkõige vähendama võimalikke kosmosega seotud riske Galileo ja muude ülemaailmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide osutatavate teenuste kasutajate jaoks.

Artikkel 46

EGNOSe osutatavad teenused

1. EGNOSe osutatavate teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:
 - a) EGNOSe avatud teenus (EGNOS *open service*, EOS), mida osutatakse otsese kasutusmaksuta ning mis annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt massiturul massiliselt kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks, mida tarbijad kasutavad;
 - b) EGNOSe andmetele juurdepääsu teenus (EGNOS *data access service*, EDAS), mida osutatakse otsese kasutusmaksuta ning mis annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimisteavet, mis on mõeldud peamiselt kutsetegevuses või kommertsotstarbel kasutatavate satelliitnavigatsioonirakenduste jaoks ning mis pakub paremaid tulemusi ja andmeid, mille lisaväärtus on suurem EGNOSe avatud teenuse kaudu saadud andmetest;
 - c) päästeinfo teenus (*safety-of-life* (SoL) *service*), mida osutatakse otsese kasutusmaksuta ning mis annab järjepidevat, hea kättesaadavuse ja suure täpsusega positsioneerimis- ja ajasünkroniseerimisteavet, sealhulgas võimaldab teavitada kasutajat Galileos või muus ülemaailmses satelliitnavigatsioonisüsteemis esinevast häirest levialal või lubatud hälbe piire ületavast signaalist süsteemides, mida EGNOS täiendab, ning mis on peamiselt suunatud kasutajatele, kelle jaoks ohutus on elulise tähtsusega, eelkõige tsiviilennundussektoris aeronavigatsiooniteenuste osutamiseks kooskõlas ICAO standarditega või muudes transpordisektorites.
2. Lõikes 1 osutatud teenuseid osutatakse eelkõige kõikide liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumil, hõlmates sel eesmärgil 2026. aasta lõpuks Küprose, Assoorid, Kanaari saared ja Madeira.
3. EGNOSe teenuste geograafilist katvust võidakse laiendada tehnilise teostatavuse piires ja kooskõlas artikli 34 lõikes 2 osutatud turvalisusnõuetega ning inimeste ohutusega seotud teenuse korral rahvusvaheliste lepingute alusel muudele piirkondadele maailmas, eelkõige kandidaatriikide territooriumitele või ühtse Euroopa taevaga hõlmatud kolmandatele riikidele ja Euroopa naabruspoliitika riikidele.
4. Käesoleva artikli lõike 3 kohase EGNOSe teenuste geograafilise katvuse laiendamisega seotud kulusid, sealhulgas kõnealustele piirkondadele spetsiifilisi tegevuskulusid, ei kaeta artiklis 11 osutatud vahenditest. Komisjon kaalub sellise tegevuse rahastamiseks muid programme või vahendeid. Kõnealune ulatuse laiendamine ei tohi põhjustada viivitusi käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teenuste osutamisel liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumil.

Artikkel 47

Galileo ja EGNOSe rakendusmeetmed

Kui see on Galileo ja EGNOSe tõrgeteta toimimiseks ning nende turul levimiseks vajalik, kehtestab komisjon rakendusaktidega meetmed, mida on vaja selleks, et

- a) hallata ja vähendada Galileo ja EGNOSe toimimisega kaasnevaid riske, eelkõige teenuse järjepidevuse tagamiseks;
- b) määrata kindlaks Galileo ja EGNOSe rakendamise seire ja hindamise jaoks oluliste otsuste tegemise etapid;
- c) määrata avatud ja läbipaistva protsessi raames ning kooskõlas turvalisusnõuetega kindlaks Galileo ja EGNOSe maapealse taristu keskuste asukohad ja tagada nende toimimine;
- d) määrata kindlaks artikli 45 lõike 1 punktides c, e ja f ning artikli 45 lõike 2 punktis c osutatud teenustega seotud tehnilised ja tegevusspetsifikatsioonid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 48

Ühilduvus, koostalitlusvõime ja standardimine

1. Galileo ja EGNOS ning nende osutatavad teenused peavad olema tehniliselt ühilduvad ja koostalitlusvõimelised, sealhulgas kasutajate tasandil.
2. Galileo ja EGNOS ning nende osutatavad teenused peavad olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised teiste satelliitnavigatsioonisüsteemidega ja tavapärase raadionavigatsioonivahenditega, kui ühilduvuse ja koostalitlusvõime nõuded ja nende tingimused on sätestatud rahvusvahelistes lepingutes.

VII JAOTIS

Copernicuse programm

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 49

Copernicuse kohaldamisala

1. Copernicust rakendatakse varasemate, sealhulgas selliste sidusrühmade nagu ESA ja EUMETSATi tehtud investeeringute alusel ning vajaduse ja kulutõhususe korral tuginedes liikmesriikide riiklikule või piirkondlikule suutlikkusele ja võttes arvesse võrreldavate andmete ja võrreldava teabe kommertstarnijate suutlikkust ning vajadust edendada konkurentsi ja arendada turgu, maksimeerides samal ajal võimalusi Euroopa kasutajate jaoks.
2. Copernicus edastab andmeid ja teavet, lähtudes Copernicuse kasutajate vajadustest ja tuginedes tasuta, täielike ja avatud andmete poliitikale.
3. Copernicus toetab liidu ja selle liikmesriikide poliitika kujundamist, rakendamist ja seiret eelkõige keskkonna, kliimamuutuste, merekeskkonna, mereseire, atmosfääri, põllumajanduse ja maaelu arengu, kultuuripärandi säilitamise, elanikkonnakaitse, taristu seire, ohutuse ja julgeoleku ning digimajanduse vallas, et veelgi vähendada töökoormust.
4. Copernicus koosneb järgmistest elementidest:
 - a) andmete kogumine, mille hulka kuuluvad:
 - i) Copernicuse Sentineli satelliitide arendamine ja käitamine;
 - ii) juurdepääs kolmandatelt isikutelt pärinevatele kosmoses tehtava Maa seire andmetele;
 - iii) juurdepääs *in situ*-andmetele ja muudele lisaandmetele;
 - b) Copernicuse teenuste abil andmete ja teabe töötlemine, mis hõlmab tegevust lisaväärtusega teabe loomiseks, et toetada keskkonnaseiret, aruandlust ja nõuete täitmise tagamist, elanikkonnakaitset ning julgeolekuteenuseid;
 - c) andmetele juurdepääs ja nende levitamine, mis hõlmab taristut ja teenuseid, et tagada Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe otsing ja vaatamine, neile juurdepääs, nende levitamine ja kasutamine ning pikaajaline säilitamine kasutajasõbralikul viisil;
 - d) artikli 28 lõike 6 kohane kasutuselevõtt, turuarendus ja suutlikkuse suurendamine, mis hõlmab asjakohast tegevust, vahendeid ja teenuseid, et edendada Copernicust, Copernicuse andmeid ja Copernicuse teenuseid ning seonduvaid kosmoseteenuste sektori rakendusi ja nende arendamist kõikidel tasanditel, et kasutada täielikult ära sotsiaal-majanduslikku kasu, millele osutatakse artikli 4 lõikes 1, ning Copernicuse kasutajate vajaduste kohta teabe kogumine ja selle analüüs.
5. Copernicus edendab seiresüsteemide rahvusvahelist koordineerimist ja sellega seotud andmevahetust, et tugevdada oma üleilmset mõõdet ja täiendavust, võttes arvesse rahvusvahelisi kokkuleppeid ja koordineerimisprotsesse.

II PEATÜKK

Rahastamiskõlblikud meetmed

Artikkel 50

Rahastamiskõlblikud meetmed andmete kogumise jaoks

Copernicuse rahastamiskõlblikud meetmed on järgmised:

- a) meetmed praeguste Copernicuse Sentineli satelliitide missioonide suurema järjepidevuse tagamiseks ning selliste uute Copernicuse Sentineli satelliitide arendamiseks, stardiks, hooldamiseks ja käitamiseks, millega suurendatakse vaatluste ulatust, pidades esmatähtsaks eelkõige vaatlussuutlikkust inimtekkelise CO₂-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite seireks, mis võimaldab seirata polaarpiirkondi ja toetada uuenduslikke keskkonnarakendusi põllumajandus-, metsandus-, vee- ja mereressursside majandamisel ja kultuuripärandi puhul;
- b) meetmed, millega antakse juurdepääs kolmandatelt isikutelt pärinevatele Copernicuse andmetele ja teabele, mida on vaja Copernicuse teenuste loomiseks või kasutamiseks liidu institutsioonides, ametites, detsentraliseeritud talitustes, ning kui see on asjakohane ja kulutõhus, riiklikes või piirkondlikes avaliku sektori asutustes;
- c) meetmed, millega antakse juurdepääs Copernicuse *in situ*-andmetele ja muudele lisaandmetele, mida on vaja Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe loomiseks, kalibreerimiseks ja valideerimiseks, ning millega koordineeritakse seda juurdepääsu, kasutades sealhulgas, kui see on asjakohane ja kulutõhus, olemasolevat riikide suutlikkust, vältides dubleerimist.

Artikkel 51

Rahastamiskõlblikud meetmed Copernicuse teenuste jaoks

1. Copernicuse teenuste osutamiseks on rahastamiskõlblikud järgmised meetmed:

- a) keskkonnaseire, aruandlus ja nõuete täitmise tagamise teenused, mille hulka kuuluvad:
 - i) atmosfääri seire üleilmsel tasandil, et anda teavet õhu kvaliteedi kohta, pöörates erilist tähelepanu Euroopa tasandile, ja atmosfääri koostise kohta;
 - ii) merekeskkonna seire, et anda teavet ookeani-, mere- ja rannikuökosüsteemide seisundi ja dünaamika, nende ressursside ja kasutuse kohta;
 - iii) maismaa- ja põllumajandusseire, et anda teavet maakatte, maakasutuse ja maakasutuse muutuste, kultuuripärandi paikade, maapinna liikumise, linnapiirkondade, maismaavee koguse ja kvaliteedi, metsade, põllumajandusressursside ja muude loodusvarade, bioloogilise mitmekesisuse ja krüosfääri kohta;
 - iv) kliimamuutuste seire, et anda teavet inimtekkelise CO₂-heite ja muu kasvuhoonegaaside heite ja neeldumise, oluliste kliimamõjurite, kliima järelanalüüside, sesoonsete prognooside, kliimaprognooside ning põhjuse ja tagajärje seoste, polaarialadel ja Arktikas toimuvate muutuste ning näitajate kohta asjakohaste aja- ja ruumiskaalade alusel;
- b) hädaolukordade ohjamise teenus, et anda teavet ametiasutustele, kes tegelevad elanikkonnakaitsega, toetades elanikkonnakaitse ja hädaolukordadele reageerimise operatsioone (parandades varajase hoiatamise tegevust ja kriisile reageerimise suutlikkust), ning ennetus- ja valmisolekumeetmed (riski- ja taastamisanalüüsid) eri liiki katastroofide korral, ning seda teavet ametiasutustega kooskõlastada;
- c) julgeolekuteenus, et toetada liidu ja selle välispiiri seiret, mereseiret, liidu välistegevust vastusena liidu ees seisvatele julgeolekuprobleemidele ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgi ja meetmeid.

2. Komisjon, keda toetavad vajaduse korral sõltumatud välisekspertid, tagab Copernicuse teenuste asjakohasuse järgmisel viisil:

- a) tehnilise teostatavuse ja sobivuse tõendamine kasutajaskondade väljendatud nõudmiste täitmiseks;
- b) väljapakutud ja kasutatavate vahendite ja lahenduste hindamine, et täita kasutajaskonna nõudmisi ja programmi eesmärgi.

*Artikkel 52***Rahastamiskõlblikud meetmed andmetele ja teabele juurdepääsuks ja nende levitamiseks**

1. Copernicus sisaldab meetmeid, mille eesmärk on anda parem juurdepääs kõikidele Copernicuse andmetele ja kogu Copernicuse teabele ning vajaduse korral tagada täiendav taristu ja teenused, et toetada kõnealuste andmete ja kõnealuse teabe levitamist, neile juurdepääsu ja nende kasutamist.
2. Kui Copernicuse andmeid või Copernicuse teavet peetakse delegeeritud määruse (EL) nr 1159/2013 artiklite 12–16 tähenduses julgeoleku seisukohast tundlikeks, võib komisjon nende hanke, järelevalve nende kogumise üle ning neile juurdepääsu ja nende levitamise delegeerida ühele või mitmele usaldusüksusele. Kõnealused üksused koostavad akrediteeritud kasutajate registri ja haldavad seda ning annavad juurdepääsu piiratud avaldamiseks mõeldud teabele eraldi tööprotsessi kaudu.

*III PEATÜKK***Copernicuse andmepoliitika***Artikkel 53***Copernicuse andmepoliitika ja Copernicuse teabepoliitika**

1. Copernicuse andmed ja Copernicuse teave tehakse Copernicuse kasutajatele kättesaadavaks järgmise tasuta, täielike ja avatud andmete poliitika kohaselt:
 - a) Copernicuse kasutajad võivad kõiki Copernicuse andmeid ja kogu Copernicuse teavet tasuta ja kõikjal maailmas taasesitada, levitada, üldsusele edastada, kohandada ja muuta ning kombineerida neid muude andmete ja muu teabega;
 - b) tasuta, täielike ja avatud andmete poliitika sisaldab järgmisi piiranguid:
 - i) Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe vormingud, ajakohasus ja levitamistunnused tuleb varem kindalaks määrata;
 - ii) asjakohasel juhul tuleb järgida Copernicuse teabe koostamiseks kasutatavate kolmandatelt isikutelt pärinevate Copernicuse andmete ja teabe litsentseerimistingimusi;
 - iii) julgeolekupiirangud, mis tulenevad artikli 34 lõikes 2 osutatud üldistest turvalisusnõuetest;
 - iv) tuleb tagada kaitse Copernicuse andmete ja Copernicuse teabe loomise või kättesaadavaks tegemise süsteemi ja andmete endi häirete riski eest;
 - v) Euroopa kasutajatele tuleb tagada usaldusväärne juurdepääs Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele.
2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 105 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud erisätteid seoses Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu ja nende kasutamise tehniliste kirjelduste, tingimuste ja korraga.
3. Kui see on tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse käesoleva artikli alusel vastu võetavatele delegeeritud õigusaktidele artiklis 106 sätestatud menetlust.
4. Komisjon väljastab Copernicuse andmetele ja Copernicuse teabele juurdepääsu ja nende kasutamise load ja teated, sealhulgas autorsuse klauslid, kooskõlas Copernicuse andmepoliitikaga, mis on sätestatud käesolevas määruses ja lõike 2 kohastes kohaldatavates delegeeritud õigusaktides.

VIII JAOTIS

KOSMOSEPROGRAMMI MUUD KOMPONENDID

I PEATÜKK

Kosmose olukorrast ülevaate saamine

1. jagu

SST alakomponent*Artikkel 54***SST alakomponendi kohaldamisala**

1. SST alakomponendist toetatakse järgmist tegevust:
 - a) liikmesriikide maapealsete ja kosmosepõhiste SST sensorite, sealhulgas ESA või liidu erasektori kaudu välja töötatud sensorite ja liikmesriikide käitatavate liidu sensorite võrgu loomine, arendamine ja käitamine, et jälgida kosmose-tehisobjekte, neid seirata ning koostada kosmose-tehisobjektide Euroopa kataloog;
 - b) SST andmete töötlemine ja analüüs riigi tasandil, et esitada SST teavet ja osutada artikli 55 lõikes 1 osutatud teenuseid;
 - c) artikli 55 lõikes 1 osutatud SST teenuste osutamine artiklis 56 osutatud SST kasutajatele;
 - d) koostoime jälgimine ja taotlemine seoses algatustega, mille eesmärk on edendada kosmoseaparaatide kasutusea lõpus nende kasutusest kõrvaldamiseks ning kosmosejäätmete vältimiseks ja kõrvaldamiseks ette nähtud tehnoloogia väljatöötamist ja kasutuselevõttu, ja seoses kosmoseliikluse korraldamise valdkonna rahvusvaheliste algatustega.
2. SST alakomponendist pakutakse ka tehnilist ja haldustoetust, et tagada üleminek kosmoseprogrammi ja otsusega nr 541/2014/EL loodud SST toetusraamistiku vahel.

*Artikkel 55***SST teenused**

1. SST teenuste hulka kuuluvad järgmised teenused:
 - a) kosmoseaparaatide või kosmoseaparaadi ja kosmosejäätmete vahelise kokkupõrke ohu hindamine ning kokkupõrke vältimiseks hoiatusteade potentsiaalne koostamine kosmoseaparaadi missiooni stardi, orbiidile siirdumise, orbiidile tõusmise, orbiidil tegutsemise ja kasutusest kõrvaldamise etapil;
 - b) orbiidil toimuvate osadeks purunemiste, rikete või kokkupõrgete avastamine ja kirjeldamine;
 - c) kosmose-tehisobjektide ja kosmosejäätmete kontrollimatu Maa atmosfääri taassisenemisega seotud ohu hindamine ning asjaomase teabe koostamine, sealhulgas võimaliku kokkupõrke aja ja tõenäolise koha prognoosimine;
 - d) meetmete väljatöötamine ettevalmistuseks järgmisele:
 - i) kosmosejäätmete olukorra leevendamine, piirates nende tekitamist, ja
 - ii) kosmosejäätmega seonduva olukorra parandamine olemasolevate kosmosejäätmete majandamise abil.
2. SST teenused on tasuta, igal ajal katkestusteta kättesaadavad ning neid kohandatakse vastavalt artiklis 56 osutatud SST kasutajate vajadustele.
3. SST alakomponendis osalevad liikmesriigid, komisjon ja asjakohasel juhul artikli 59 lõikes 1 osutatud SST kontaktpunkt ei vastuta:

- a) kahju eest, mis tekib SST teenuste osutamises esinevate puudujääkide või teenuseosutamise katkemise eest;
- b) SST teenuste osutamisel esinevate viivituste eest;
- c) SST teenuste kaudu pakutava teabe ebatäpsuse eest;
- d) SST teenuste osutamise tulemusel võetud meetmete eest.

Artikkel 56

SST kasutajad

1. Liidu SST kasutajad on

- a) SST põhikasutajad: liikmesriigid, Euroopa välisteenistus, komisjon, nõukogu, kosmoseprogrammi amet ning liidus asuvad avalikus ja erasektoris tegutsevad kosmoseaparaatide omanikud ja operaatorid;
- b) SST muud kasutajad: muud liidus asuvad avaliku ja erasektori üksused.

SST põhikasutajatel on juurdepääs kõikidele artikli 55 lõikes 1 osutatud SST teenustele.

SST muudel kasutajatel võib olla juurdepääs artikli 55 lõike 1 punktides b, c ja d osutatud SST teenustele.

2. Rahvusvaheliste SST kasutajate hulka kuuluvad kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid, kelle peakorter ei ole liidus, ning erasektori üksused, kelle asukoht ei ole liidus. Neil on juurdepääs artikli 55 lõike 1 punktis d osutatud SST teenustele järgmistel tingimustel:

- a) kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid, kelle peakorter ei ole liidus, võivad saada juurdepääsu SST teenustele artikli 8 lõike 2 kohaselt;
- b) erasektori üksustel, kelle asukoht ei ole liidus, võib olla juurdepääs SST teenustele juurdepääsu saamiseks liidu sõlmitud rahvusvahelise lepingu alusel, mis on artikli 8 lõike 2 kohaselt sõlmitud riigiga, kus on nende asukoht.

Rahvusvahelist lepingut ei ole vaja sõlmida artikli 55 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud avalikult kättesaadavatele SST teenustele juurdepääsuks.

3. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad juurdepääsu SST teenustele ja asjakohast korda. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 57

Liikmesriikide osalemine SST alakomponendis

1. Liikmesriigid, kes soovivad osaleda kõiki orbiite hõlmavate artikli 55 lõikes 1 osutatud SST teenuste osutamises, esitavad komisjonile ühe ühise ettepaneku, milles tõendatakse vastavust järgmistele kriteeriumitele:

- a) SST alakomponendi jaoks kättesaadavate piisavate SST sensorite ja nende käitamiseks vajalike inimressursside või spetsiaalselt SST jaoks välja töötatud ja SST alakomponendi jaoks kättesaadava piisava operatiivanalüüsi- ja andmetötlussuutlikkuse omamine või juurdepääs neile;
- b) asjaomase liikmesriigi tehtud ja valideeritud algne turvariskihinnang iga SST vara kohta;
- c) käesoleva määruse artiklis 54 sätestatud tegevuskava, milles võetakse arvesse otsuse nr 541/2014/EL artikli 6 alusel vastu võetud koordineerimise kava;
- d) erinevate tegevuste jaotamine käesoleva määruse artikli 58 kohaselt määratud eksperdirühmade vahel;
- e) käesoleva määruse artiklis 4 osutatud eesmärkide saavutamiseks vajalike andmete jagamise reeglid.

Seoses esimese lõigu punktides a ja b sätestatud kriteeriumitega peab iga liikmesriik, kes soovib osaleda SST teenuste osutamises, tõendama vastavust kõnealustele kriteeriumitele eraldi.

Seoses esimese lõigu punktides c, d ja e sätestatud kriteeriumitega peavad kõik liikmesriigid, kes soovivad osaleda SST teenuste osutamises, tõendama oma vastavust kõnealustele kriteeriumitele kollektiivselt.

2. Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b sätestatud kriteeriumid loetakse täidetuks sellise SST alakomponendis osaleva liikmesriigi poolt, kelle määratud riiklikud üksused on 12. maist 2021 otsuse nr 541/2014/EL artikli 7 lõike 3 kohaselt loodud konsortsiumi liikmed.

3. Kui lõike 1 kohast ühist ettepanekut ei ole esitatud või kui komisjon on seisukohal, et esitatud ühine ettepanek ei vasta lõikes 1 osutatud kriteeriumitele, võivad vähemalt viis liikmesriiki esitada komisjonile uue ühise ettepaneku, tõendades vastavust lõikes 1 osutatud kriteeriumitele.

4. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta üksikasjalikud sätted, mis käsitlevad käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud menetlusi ja elemente. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrolli-menetlusega.

Artikkel 58

Liikmesriikide SST alakomponendis osalemise korralduslik raamistik

1. Iga liikmesriik, kes on esitanud ettepaneku, mille komisjon on tunnistanud artikli 57 lõike 1 kohaselt nõuetele vastavaks, või kelle komisjon on valinud artikli 57 lõikes 3 osutatud menetluse kohaselt, määrab enda esindajaks oma territooriumil asuva riikliku üksuse. Määratud riiklik üksus on liikmesriigi avaliku sektori asutus või asutus, kes on volitatud teostama avalikku võimu.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt määratud riiklikud üksused sõlmivad SST partnerluse loomise lepingu (edaspidi „SST partnerlusleping“), millega nähakse ette nende koostöö reeglid ja kord artiklis 54 osutatud tegevuseks. SST partnerlusleping sisaldab eelkõige artikli 57 lõike 1 punktides c, d ja e nimetatud elemente ja sellega nähakse ette riskijuhtimisstruktuuri loomine, et tagada SST andmete ja SST teabe kasutamist ja turvalist vahetamist käsitlevate sätete rakendamine.

3. Riiklikud üksused töötavad välja kvaliteetsed liidu SST teenused kooskõlas mitmeaastase kavaga, asjakohaste võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajatega ja kasutajanõuetega, tuginedes käesoleva artikli lõikes 6 osutatud eksperdirühmade tegevusele. Komisjon võib rakendusaktidega vastu võtta mitmeaastase kava ja võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrolli-menetlusega.

4. Riiklikud üksused loovad olemasolevate ja potentsiaalsete tulevaste sensorite võrgu, et kaitada neid koordineeritud ja optimaalsel viisil eesmärgiga luua ajakohane ühine Euroopa kataloog ja seda hooldada, ilma et see mõjutaks liikmesriikide eesõigusi riikliku julgeoleku vallas.

5. SST alakomponendis osalevad liikmesriigid teevad artikli 34 lõikes 2 osutatud üldiste turvalisusnõuete alusel turvalisuse akrediteerimise.

6. SST alakomponendis osalevad liikmesriigid moodustavad eksperdirühmad, kes juhivad erinevate SST tegevustega seotud konkreetsete küsimustega tegelemist. Eksperdirühm on alaline ning seda juhivad ja selle töötajad värbab selle liikmesriigi riiklik üksus, kes eksperdirühma moodustas, ning rühma võivad kuuluda eksperdid igast riiklikust üksusest.

7. Riiklikud üksused ja eksperdirühmad tagavad SST andmete, SST teabe ja SST teenuste kaitse.

8. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu üksikasjalikud reeglid, mis käsitlevad liikmesriikide SST alakomponendis osalemise korraldusliku raamistiku toimimist. Kõnealused reeglid hõlmavad ka liikmesriigi hilisemat kaasamist käesoleva artikli lõikes 2 osutatud SST partnerluslepingusse. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 59

SST kontaktpunkt

1. Komisjon, võttes arvesse riiklike üksuste soovitusi, valib SST kontaktpunkti, lähtudes parimatest teadmistest julgeolekuküsimuste ja teenuste osutamise vallas. SST kontaktpunkt
 - a) pakub vajalikke turvalisi liideseid, et koondada ja säilitada SST teavet ning teha see artiklis 56 osutatud SST kasutajatele kättesaadavaks, tagades selle nõuetekohase käitlemise ja jälgitavuse;
 - b) tagab aruandluse esitamise SST teenuste tulemuslikkuse kohta artikli 58 lõikes 2 osutatud SST partnerlusele ja komisjonile;
 - c) kogub vajalikku tagasisidet artikli 58 lõikes 2 osutatud SST partnerlusele, et tagada teenuste nõutav vastavusse viimine SST kasutajate ootustega;
 - d) toetab, edendab ja soosib SST teenuste kasutamist.
2. Riiklikud üksused sõlmivad SST kontaktpunktiga vajalikud rakenduskokkulepped.

2. jagu

SWE ja NEOde alakomponent

Artikkel 60

Kosmoseilmastiku alane tegevus

1. SWE alakomponendist võib toetada järgmist tegevust:
 - a) kasutajate vajaduste hindamine ja kindlaksmääramine lõike 2 punktis b määratud sektorites eesmärgiga kavandada osutatavaid kosmoseilmastikuteenuseid;
 - b) kosmoseilmastikuteenuste osutamine asjaomaste teenuste kasutajatele vastavalt kasutajate kindlaksmääratud vajadustele ja tehnilistele nõuetele.
2. Kosmoseilmastikuteenused on igal ajal katkestusteta kättesaadavad. Komisjon valib rakendusaktidega need teenused välja järgmiste reeglite kohaselt:
 - a) komisjon peab esmatahtsaks kosmoseilmastikuteenuseid, mida osutatakse liidu tasandil vastavalt kasutajate vajadustele, teenuste tehnoloogilisele valmidusele ja riskihindamise tulemustele;
 - b) kosmoseilmastikuteenused võivad toetada elanikkonnakaitse alast tegevust ja mitmete selliste sektorite kaitset nagu kosmos, transport, ülemaailmsed satelliitnavigatsioonisüsteemid, elektrivõrgud ja side.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

3. Kosmoseilmastikuteenuseid osutavad avaliku ja erasektori üksused valitakse hankemenetluse teel.

*Artikkel 61***Maalähedaste objektidega seotud tegevus**

1. NEOde alakomponendist võib toetada järgmist tegevust:
 - a) liikmesriikide suutlikkuse kaardistamine Maalähedaste objektide tuvastamise ja seire valdkonnas;
 - b) liikmesriikide rajatiste ja teaduskeskuste võrkude loomise edendamine;
 - c) lõikes 2 osutatud teenuse arendamine;
 - d) sellise tavapärase kiirreageerimisteenuse väljaarendamine, mis suudab iseloomustada uusi avastatud Maalähedasi objekte;
 - e) Maalähedaste objektide Euroopa kataloogi loomine.
2. Komisjon võib oma pädevuse piires kehtestada korra, et koordineerida ÜRO asjakohaste organite osalusel liidu ja elanikkonnakaitsega tegelevate riiklike ametiasutuste meetmeid juhul, kui tuvastatakse, et Maale läheneb Maalähedane objekt.

*II PEATÜKK***GOVSATCOM***Artikkel 62***GOVSATCOMi kohaldamisala**

GOVSATCOMi komponendi raames koondatakse satelliitide suutlikkus ja teenused ja luuakse liidu ühine satelliitide suutlikkus ja ühised satelliitide teenused, mille suhtes kehtivad asjakohased turvalisusnõuded. Kõnealune komponent hõlmab:

- a) artiklis 67 osutatud maapealse segmendi taristu ja artikli 102 lõikes 2 osutatud võimaliku kosmosetaristu arendamist, ehitamist ja käitamist;
- b) riikliku ja kommertsatelliitide suutlikkuse, teenuste ja GOVSATCOMi teenuste osutamiseks vajalike kasutajaseadmete hangete korraldamist;
- c) meetmeid, mida on vaja GOVSATCOMi kasutajaseadmete edasise koostalitlusvõime tagamise ja standardimise jaoks.

*Artikkel 63***GOVSATCOMi suutlikkus ja teenused**

1. GOVSATCOMi suutlikkus ja teenused tuleb tagada vastavalt käesoleva artikli lõikes 3 osutatud teenuste portfelli kindlaksmääratule, kooskõlas käesoleva artikli lõikes 2 osutatud operatiivnõuete ja artikli 34 lõikes 2 osutatud GOVSATCOMi konkreetsete turvalisusnõuete ning artiklis 66 osutatud jagamise ja prioriseerimise reeglite raames.

Juurdepääs GOVSATCOMi suutlikkusele ja teenustele on institutsionaalsete ja riiklike kasutajate jaoks tasuta, välja arvatud juhul, kui komisjon töötab artikli 66 lõike 2 kohaselt välja hinnapoliitika.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu GOVSATCOMi raames osutatavate teenuste operatiivnõuded, koostades tehnilised kirjeldused GOVSATCOMi kasutusjuhtumite jaoks eelkõige seoses kriisiohjega, seire ja olulisima taristu haldamisega, sealhulgas diplomaatiliste sidevõrkudega. Kõnealused operatiivnõuded põhinevad GOVSATCOMi kasutajate nõuete üksikasjalikul analüüsil ja nende koostamisel võetakse arvesse olemasolevate kasutajaseadmete ja võrkudega seotud nõudeid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu GOVSATCOMi teenuste portfelli, koostades loetelu satelliitside suutlikkuse ja teenuste kategooriatest ja nende omadustest, sealhulgas geograafiline kaetus, sagedus, ribalaius, kasutajaseadmed, ning turvaelementidest. Teenuste portfellis võetakse arvesse olemasolevaid kommertsotstarbel kättesaadavaid teenuseid, et mitte moonutada konkurentsi siseturul. Kõnealuseid meetmeid ajakohastatakse korrapäraselt ja need põhinevad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud operatiiv- ja turvalisusnõuetel ning nendega prioriseeritakse kasutajatele osutatavaid teenuseid nende asjakohasuse ja olulisuse alusel. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. GOVSATCOMi kasutajatel on juurdepääs käesoleva artikli lõikes 3 osutatud GOVSATCOMi teenuste portfellis loetletud suutlikkusele ja teenustele. Seda juurdepääsu pakutakse artikli 67 lõikes 1 osutatud GOVSATCOMi keskuste kaudu.

Artikkel 64

Satelliitside suutlikkuse ja teenuste pakkujad

GOVSATCOMi raames võivad satelliitside suutlikkust ja teenuseid pakkuda järgmised üksused:

- a) artiklis 68 osutatud GOVSATCOMi osalised ning
- b) juriidilised isikud, kes on nõuetekohaselt volitatud pakkuma satelliitside suutlikkust või teenuseid vastavalt artiklis 37 osutatud turvalisuse akrediteerimise korrale kooskõlas GOVSATCOMi komponendi jaoks kindlaks määratud üldiste turvalisusnõuetega, millele on osutatud artikli 34 lõikes 2.

Artikkel 65

GOVSATCOMi kasutajad

1. Järgmised üksused võivad olla GOVSATCOMi kasutajad, eeldusel et nad on volitatud täitma hädaolukorra ja julgeoleku seisukohast elutähtsate missioonide, operatsioonide ja taristu järelevalve ja juhtimisega seotud ülesandeid:

- a) liidu või liikmesriigi avaliku sektori asutus või asutus, kes on volitatud teostama avalikku võimu;
- b) füüsiline või juriidiline isik, kes tegutseb käesoleva lõike punktis a osutatud üksuse nimel ja tema kontrolli all.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud GOVSATCOMi kasutajad peavad saama mõnelt artiklis 68 osutatud GOVSATCOMi osalejalt GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste kasutamiseks nõuetekohase loa ning järgima GOVSATCOMi jaoks kindlaks määratud üldiseid turvalisusnõudeid, millele on osutatud artikli 34 lõikes 2.

Artikkel 66

Jagamine ja prioriseerimine

1. Artiklis 68 osutatud GOVSATCOMi osalised kasutavad ühiselt ühiskasutusse antud satelliitside suutlikkust, teenuseid ja kasutajaseadmeid ning prioriseerivad neid, võttes aluseks kasutajate ohutus- ja turvariski analüüsi. Sellises analüüsis võetakse arvesse olemasolevat sidetaristut ja olemasoleva suutlikkuse kättesaadavust ning nende geograafilist katvust liidu ja riiklikul tasandil. Jagamise ja prioriseerimise käigus prioriseeritakse GOVSATCOMi kasutajad nende asjakohasuse ja elutähtsuse alusel.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu satelliitside suutlikkuse, teenuste ja kasutajaseadmete jagamise ja prioriseerimise üksikasjalikud reeglid, võttes arvesse erinevate kasutusjuhtumitega seotud eeldatavat nõudlust ja kõnealuste GOVSATCOMi kasutusjuhtumite turvariskide analüüsi ning vajaduse korral kulutõhusust.

Hinnapoliitika kindlaksmääramisega nendes reeglites tagab komisjon, et GOVSATCOMi suutlikkuse ja teenuste osutamine ei moonuta turgu, ning et GOVSATCOMi suutlikkust jätkub.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Kui GOVSATCOMi kasutajatele on loa andnud üks ja sama GOVSATCOMi osaline, siis peab kõnealune osaline määrama kindlaks satelliitside suutlikkuse ja teenused ning need GOVSATCOMi kasutajate vahel jagama ja prioriseerima.

Artikkel 67

Maapealse segmendi taristu ja toimimine

1. Maapealne segment hõlmab taristut, mis on vajalik GOVSATCOMi kasutajatele teenuste osutamiseks vastavalt artiklile 66, eelkõige GOVSATCOMi keskusi, mis tuleb käesoleva komponendi raames hankida, et ühendada GOVSATCOMi kasutajad satelliitsidesuutlikkuse ja teenuste pakkujatega. Maapealne segment ja selle käitamine peavad vastama GOVSATCOMi jaoks kindlaks määratud üldistele turvalisusnõuetele, millele on osutatud artikli 34 lõikes 2.

2. Komisjon määrab rakendusaktidega kindlaks maapealse segmendi taristu asukoha. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega ning nendega ei piirata liikmesriikide õigust otsustada sellist taristut mitte majutada.

Artikkel 68

GOVSATCOMi osalised ja pädevad asutused

1. Liikmesriigid, nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus on GOVSATCOMi osalised niivõrd, kui nad annavad GOVSATCOMi kasutajatele loa või tagavad satelliitside suutlikkuse, maapealse segmendi tegevuskohad või osa maapealse segmendi rajatistest.

Kui nõukogu, komisjon või Euroopa välisteenistus annavad GOVSATCOMi kasutajatele loa või tagavad satelliitside suutlikkuse, maapealse segmendi tegevuskohad või osa maapealse segmendi rajatistest ühe liikmesriigi territooriumil, ei tohi selline loa andmine või tagamine olla vastuolus selle liikmesriigi põhiseaduslike sätetega neutraalsuse või mitteühinemise kohta.

2. Liidu ametid võivad saada GOVSATCOMi osaliseks üksnes ulatuses, mida on vaja nende ülesannete täitmiseks ja vastavalt asjaomase ameti ning selle üle järelevalvet tegeva liidu institutsiooni vahelises halduskokkuleppes sätestatud üksikasjalikele reeglitele.

3. Kooskõlas artikliga 7 võivad kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid saada GOVSATCOMi osaliseks.

4. Iga GOVSATCOMi osaline määrab ühe GOVSATCOMi pädeva asutuse.

5. GOVSATCOMi pädev asutus tagab, et

- a) teenuseid kasutatakse vastavalt kohaldatavatele turvalisusnõuetele;
- b) määratakse kindlaks GOVSATCOMi kasutajate juurdepääsuõigused ja hallatakse neid;
- c) kasutajaseadmeid ning nendega seotud elektroonilise side ühendusi ja teavet kasutatakse ja hallatakse vastavalt kohaldatavatele turvalisusnõuetele;
- d) luuakse keskne kontaktpunkt, kes aitab vajaduse korral teavitada turvariskidest ja -ohtudest, eelkõige avastada võimalikke kahjulikke elektromagnetilisi häireid, mis mõjutavad kõnealuse komponendi raames osutatavaid teenuseid.

*Artikkel 69***GOVSATCOMi pakkumise ja nõudluse seire**

Et optimeerida GOVSATCOMi teenuste pakkumise ja nõudluse tasakaalu, teeb komisjon pidevat seiret GOVSATCOMi suutlikkuse – sealhulgas GOVSATCOMi olemasolev ühiskasutuse suutlikkus orbiidil – ja teenuste pakkumise ja nõudluse muutumise üle, võttes arvesse uusi riske ja ohte ning uue tehnoloogia arengut.

*IX JAOTIS***EUROOPA LIIDU KOSMOSEPROGRAMMI AMET***I PEATÜKK***Kosmoseprogrammi ametiga seotud üldsätted***Artikkel 70***Kosmoseprogrammi ameti õiguslik seisund**

1. Kosmoseprogrammi amet on liidu asutus. Kosmoseprogrammi amet on juriidiline isik.
2. Kosmoseprogrammi ametil on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum juriidilisele isikule riigisiseste õigusaktidega antud õigus- ja teovõime. Eelkõige võib kosmoseprogrammi amet omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisasju ning olla kohtus menetlusosaline.
3. Kosmoseprogrammi ametit esindab tegevdirektor.

*Artikkel 71***Kosmoseprogrammi ameti ja kohalike büroode asukoht**

1. Kosmoseprogrammi ameti asukoht on Prahas (Tšehhi).
2. Kosmoseprogrammi ameti töötajad võivad asuda ühes rakendusotsuses (EL) 2016/413 või (EL) 2017/1406 osutatud Galileo või EGNOSe maapealses keskuses, et viia ellu asjaomases lepingus sätestatud kosmoseprogrammi tegevust.
3. Vastavalt kosmoseprogrammi vajadustele võib liikmesriikides luua kohalikke büroosid artikli 79 lõikes 2 sätestatud korras.

*II PEATÜKK***Kosmoseprogrammi ameti töökorraldus***Artikkel 72***Haldus- ja juhtimisstruktuur**

1. Kosmoseprogrammi ameti haldus- ja juhtimisstruktuuri moodustavad:
 - a) haldusnõukogu;
 - b) tegevdirektor;
 - c) turvalisuse akrediteerimise nõukogu.

2. Haldusnõukogu, tegevdirektor ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu teevad koostööd, et tagada kosmoseprogrammi ameti toimimine ja tegevuse koordineerimine vastavalt korrale, mis on kehtestatud kosmoseprogrammi ameti sisereeglites, nagu haldusnõukogu kodukord, turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukord, kosmoseprogrammi ameti suhtes kohaldatavad finantsreeglid, Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) rakendusreeglid ja dokumentidele juurdepääsu eeskiri.

Artikkel 73

Haldusnõukogu

1. Haldusnõukokku kuulub üks hääleõiguslik esindaja igast liikmesriigist ja kolm hääleõiguslikku komisjoni esindajat. Haldusnõukogusse kuulub ka üks Euroopa Parlamendi nimetatud liige, kellel ei ole hääleõigust.
2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja või eesistuja asetäitja, nõukogu esindaja, kõrge esindaja esindaja ja ESA esindaja kutsutakse haldusnõukogu koosolekutele osalema vaatlejana nendega otseselt seotud küsimuste puhul ja haldusnõukogu kodukorras kindlaks määratud tingimustel.
3. Igal haldusnõukogu liikmel on asendusliige. Asendusliige esindab liiget tema puudumise korral.
4. Iga liikmesriik nimetab haldusnõukogusse ühe liikme ja ühe asendusliikme, võttes arvesse nende teadmisi kosmoseprogrammi ameti ülesannete valdkonnas ning asjakohaseid juhtimis-, haldus- ja eelarvealaseid oskusi. Haldusnõukogu tegevuse järjepidevuse tagamiseks püüavad Euroopa Parlament, komisjon ja liikmesriigid piirata neid haldusnõukogus esindavate isikute vahetumist. Kõikide osaliste eesmärk on saavutada meeste ja naiste tasakaalustatud esindatus haldusnõukogus.
5. Haldusnõukogu liikmete ja nende asendusliikmete ametiaeg on neli aastat ja seda võib pikendada.
6. Vajaduse korral määratakse artiklis 98 osutatud lepingutes kindlaks kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemine ja osalemise tingimused, mis peavad olema kooskõlas haldusnõukogu kodukorraga. Nendel esindajatel ei ole hääleõigust.

Artikkel 74

Haldusnõukogu eesistuja

1. Haldusnõukogu valib oma hääleõiguslike liikmete hulgast eesistuja ja eesistuja asetäitja. Eesistuja asetäitja asendab eesistujat automaatselt juhul, kui eesistujal ei ole võimalik oma kohustusi täita.
2. Eesistuja ja eesistuja asetäitja ametiaeg on kaks aastat ja seda võib korra pikendada. Ametiaeg lõppeb, kui kõnealune isik ei ole enam haldusnõukogu liige.
3. Haldusnõukogul on õigus eesistuja, eesistuja asetäitja või mõlemad ametist vabastada.

Artikkel 75

Haldusnõukogu koosolekud

1. Haldusnõukogu koosoleku kutsub kokku eesistuja.

2. Tegevdirektor osaleb haldusnõukogu aruteludes, kui eesistuja ei otsusta teisiti. Tegevdirektoril ei ole hääleõigust.
3. Haldusnõukogu korraldab regulaarselt vähemalt kaks korralist koosolekut aastas. Lisaks tuleb haldusnõukogu kokku eesistuja kutsel või vähemalt ühe kolmandiku liikmete taotlusel.
4. Haldusnõukogu võib vaatelejana koosolekule kutsuda isikuid, kelle seisukoht võib olla huvipakkuv. Haldusnõukogu liikmed võivad vastavalt oma kodukorrale kasutada nõustajate või ekspertide abi.
5. Kui arutelu puudutab tundliku riikliku taristu kasutamist, võivad haldusnõukogu koosolekutel ja aruteludel osaleda liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindajad, kellel on teadmismajadus. Hääletamisest võtavad osa ainult sellist taristut omavate liikmesriikide esindajad ja komisjoni esindajad. Kui haldusnõukogu eesistuja ei esinda liikmesriiki, kes omab sellist taristut, asendatakse ta sellist taristut omava liikmesriigi esindajaga. Haldusnõukogu kodukorras määratakse kindlaks olukorrad, kus seda menetlust võidakse kohaldada.
6. Kosmoseprogrammi amet osutab haldusnõukogule sekretariaaditeenust.

Artikkel 76

Haldusnõukogu hääletuskord

1. Kui käesolevas määruuses ei ole sätestatud teisiti, teeb haldusnõukogu otsused oma hääleõiguslike liikmete häälteenamusega.

Haldusnõukogu eesistuja ja eesistuja asetäitja valimiseks ja ametist vabastamiseks, eelarve, tööprogrammi vastuvõtmiseks, artikli 98 lõikes 2 osutatud korra ja kosmoseprogrammi ameti turvareeglite heakskiitmiseks, kodukorra vastuvõtmiseks, kohalike büroode loomiseks ja artiklis 92 osutatud majutuslepingute heakskiitmiseks on vaja hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulist häälteenamust.

2. Igal liikmesriigi ja komisjoni esindajal on üks hääle. Hääleõigusega liikme puudumise korral võib tema eest hääletada tema asendusliige. Artikli 77 lõike 2 punkti a alusel tehtavad otsused, välja arvatud V jaotise II peatüki kohastes küsimustes või artikli 77 lõike 5 alusel tehtavad otsused võetakse vastu üksnes siis, kui komisjoni esindajad hääletavad poolt.
3. Haldusnõukogu kodukorras määratakse kindlaks üksikasjalikum hääletuskord, eelkõige tingimused, mille puhul üks liige võib teist liiget esindada, ja nõuded kvoorumi kohta, kui see on asjakohane.

Artikkel 77

Haldusnõukogu ülesanded

1. Haldusnõukogu tagab, et kosmoseprogrammi amet täidab talle delegeeritud ülesandeid käesoleva määruusega kehtestatud tingimustel ning võtab vastu kõik selleks vajalikud otsused. See ei või mõjutada turvalisuse akrediteerimise nõukogule V jaotise II peatüki kohasteks toiminguteks antud pädevust.
2. Peale selle täidab haldusnõukogu järgmisi ülesandeid:
 - a) võtab iga aasta 15. novembriks vastu kosmoseprogrammi ameti järgmise aasta tööprogrammi, olles sellesse muudatusi tegemata lisanud turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti b kohaselt koostatud osa ja saanud komisjoni arvamuse;

- b) võtab hiljemalt ELi toimimise lepingu artiklis 312 ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku esimese aasta 30. juuniks vastu kosmoseprogrammi ameti mitmeaastase tööprogrammi mitmeaastase finantsraamistikuga hõlmatud ajavahemiku kohta, olles sellesse lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt käesoleva määruse artikli 80 punkti a kohaselt koostatud osa ja saanud komisjoni arvamuse. Kõnealuse mitmeaastase tööprogrammi osas konsulteeritakse Euroopa Parlamendiga eeldusel, et selliste konsultatsioonide eesmärk on arvamuste vahetus ja nende tulemus ei ole kosmoseprogrammi ameti jaoks siduv;
- c) täidab artikli 84 lõigetes 5, 6, 10 ja 11 ette nähtud eelarvega seotud ülesandeid;
- d) teeb järelevalvet Galileo turvaseirekeskuse üle, nagu osutatud artikli 34 lõike 5 punktis b;
- e) võtab vastavalt käesoleva määruse artiklile 94 vastu korra Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001 ⁽⁴⁶⁾ rakendamiseks;
- f) kiidab heaks artiklis 98 osutatud korra, olles enne konsulteerinud turvalisuse akrediteerimise nõukoguga kõnealuse korra nende punktide üle, mis käsitlevad turvalisuse akrediteerimist;
- g) kehtestab oma ülesannete täitmiseks vajaliku tehnilise korra;
- h) võtab vastu aastaaruande kosmoseprogrammi ameti tegevuse ja tulevikuväljavaadete kohta, olles sellesse lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu poolt artikli 80 punkti c kohaselt koostatud osa, ning edastab selle Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale iga aasta 1. juuliks;
- i) tagab artiklis 102 osutatud hindamisest ja auditeerimisest tulenevate järelduste ja soovitude, OLAFi juurdluste järelduste ja soovitude ning kõigi sise- või välisauditite aruannete asjakohased järeelmeetmed ning edastab eelarvepädevatele institutsioonidele hindamismenetluse tulemuse seisukohalt kogu asjakohase teabe;
- j) nõustab tegevdirektorit artiklis 31 osutatud finantsraampartnerluse lepingu ning artikli 27 lõikes 3 ja artikli 29 lõikes 5 osutatud rahalist toetust käsitlevate lepingute küsimuses enne nende allkirjastamist;
- k) võtab vastu kosmoseprogrammi ameti julgeolekureeglid, nagu on osutatud artiklis 96;
- l) kiidab tegevdirektori ettepanekul heaks pettustevastase tegevuse strateegia;
- m) kiidab vajaduse korral ja tegevdirektori ettepanekul heaks artikli 79 lõike 1 punktis 1 osutatud organisatsioonilised struktuurid;
- n) nimetab ametisse peaarvupidaja, kes võib olla komisjoni peaarvupidaja,
 - i) kelle suhtes kohaldatakse personalieeskirju ja liidu muude teenistujate teenistustingimusi (edaspidi „teenistustingimused“), mis on sätestatud nõukogu määruses (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68 ⁽⁴⁷⁾ ning
 - ii) kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu;
- o) võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle.

3. Kosmoseprogrammi ameti töötajatega seoses on haldusnõukogul personalieeskirjadega antud ametisse nimetava asutuse volitused ja teenistujate teenistustingimustega antud töölepinguid sõlmiva asutuse volitused (edaspidi „ametisse nimetava asutuse volitused“).

Haldusnõukogu võtab kooskõlas personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud menetlusega vastu otsuse, mis põhineb kõnealuste personalieeskirjade artikli 2 lõikel 1 ja teenistustingimuste artiklil 6 ning millega delegeeritakse asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused tegevdirektorile ja määratakse kindlaks tingimused, mille alusel volituste delegeerimise võib peatada. Tegevdirektor annab haldusnõukogule aru kõnealuste delegeeritud volituste täitmise kohta. Tegevdirektoril on õigus need volitused edasi delegeerida.

⁽⁴⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).

⁽⁴⁷⁾ EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1.

Käesoleva lõike teise lõigu kohaldamisel võib haldusnõukogu erandlike asjaolude korral teha otsuse ajutiselt peatada ametisse nimetava asutuse volituste delegeerimise tegevdirektorile ja tegevdirektori poolt nende volituste edasidelegeerimise ning täita kõnealuseid volitusi ise või delegeerida need ühele oma liikmetest või töötajale, välja arvatud tegevdirektorile.

Erandina käesoleva lõike teisest lõigust peab haldusnõukogu delegeerima turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistujale esimeses lõigus osutatud volitused, mis hõlmavad V jaotise II peatüki kohastes toimingutes osalevate töötajate töölevõtmist, hindamist ja ümberklassifitseerimist ning nimetatud töötajate suhtes võetavaid distsiplinaarmedmeid.

Haldusnõukogu võtab vastavalt personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud menetlusele vastu personalieeskirjade ja teenistustingimuste rakenduseeskirja. Käesoleva määruse V jaotise II peatüki kohastes toimingutes osalevate töötajate töölevõtmisel, hindamisel ja ümberklassifitseerimisel ning nimetatud töötajate suhtes asjakohaste distsiplinaarmedmete võtmisel konsulteerib haldusnõukogu eelnevalt turvalisuse akrediteerimise nõukoguga ja võtab igakülselt arvesse tema tähelepanekuid.

Haldusnõukogu võtab samuti vastu otsuse reeglite kohta, mis käsitlevad liikmesriikide ekspertide ametisse lähetamist. Enne kõnealuse otsuse tegemist konsulteerib haldusnõukogu V jaotise II peatüki kohastes toimingutes osalevate riiklike ekspertide lähetamise küsimuses turvalisuse akrediteerimise nõukoguga ja võtab igakülselt arvesse tema tähelepanekuid.

4. Haldusnõukogu nimetab ametisse tegevdirektori ja võib vastavalt artiklile 89 tema ametiaega pikendada või selle lõpetada.

5. Välja arvatud V jaotise II peatüki kohaste toimingute osas teeb haldusnõukogu distsiplinaarjärelevalvet tegevdirektori ametiülesannete täitmise üle, eelkõige kosmoseprogrammi ameti pädevusse jäävates julgeolekuküsimustes.

Artikkel 78

Tegevdirektor

1. Kosmoseprogrammi ameti tööd juhib tegevdirektor. Tegevdirektor annab aru haldusnõukogule.

Käesolev lõige ei mõjuta turvalisuse akrediteerimise nõukogu või tema alluvuses olevate kosmoseprogrammi ameti töötajate autonoomsust ja sõltumatust kooskõlas artikliga 82 ning turvalisuse akrediteerimise nõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistujale artiklite 38 ja 81 kohaselt antud volitusi.

2. Ilma et see piiraks komisjoni ja haldusnõukogu volitusi, on tegevdirektor oma ülesannete täitmisel sõltumatu ja ta ei taotle ega järgi ühegi valitsuse ega muu asutuse juhiseid.

Artikkel 79

Tegevdirektori ülesanded

1. Tegevdirektor täidab järgmisi ülesandeid:

- a) esindab kosmoseprogrammi ametit ja allkirjastab artikli 27 lõikes 3, artikli 29 lõikes 5 ja artiklis 31 osutatud lepingud;
- b) valmistab ette haldusnõukogu töö ja võtab haldusnõukogu tööst osa ilma hääleõiguseta artikli 75 lõike 2 teise lõigu kohaselt;
- c) rakendab haldusnõukogu tehtud otsuseid;

- d) koostab kosmoseprogrammi ameti mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammi ning esitab need haldusnõukogule heakskiitmiseks, välja arvatud osad, mille koostab ja võtab vastu turvalisuse akrediteerimise nõukogu kooskõlas artikli 80 punktidega a ja b;
- e) rakendab mitmeaastast ja iga-aastast tööprogrammi, välja arvatud osad, mida rakendab turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja;
- f) valmistab igaks haldusnõukogu koosolekuks ette iga-aastase tööprogrammi ning asjakohasel juhul mitmeaastase tööprogrammi rakendamise eduaruande, millesse on lisatud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja koostatud osa;
- g) koostab kosmoseprogrammi ameti tegevuse ja tulevikuväljavaadete kohta aastaaruande, välja arvatud osa, mille koostab ja kiidab heaks turvalisuse akrediteerimise nõukogu kooskõlas artikli 80 punktiga c ja mis käsitleb V jaotise kohaseid toiminguid, ning esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks;
- h) tegeleb kosmoseprogrammi ameti igapäevase haldamisega ning võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada kosmoseprogrammi ameti toimimine vastavalt käesolevale määrusele, sealhulgas võtab vastu ametisesed haldusreeglid ja avaldab teateid;
- i) koostab artikli 84 kohaselt kosmoseprogrammi ameti tulude ja kulude eelarvestuse projekti ning täidab eelarvet artikli 85 kohaselt;
- j) tagab, et kosmoseprogrammi amet suudab Galileo turvaseirekeskuse käitajana järgida otsuse (ÜVJP) 2021/698 alusel antud juhiseid ja täita otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 6 osutatud ülesandeid;
- k) tagab artikli 72 lõikes 1 osutatud kosmoseprogrammi ameti organite vahel asjakohase teabe, eelkõige julgeolekut käsitleva teabe vahetamise;
- l) määrab tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistujaga kindlaks kosmoseprogrammi ameti organisatsioonilise struktuuri V jaotise II peatüki kohaste turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud küsimustes ja esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks. Kõnealune struktuur võtab arvesse kosmoseprogrammi eri komponentide konkreetseid omadusi;
- m) teostab kosmoseprogrammi ameti töötajate suhtes artikli 77 lõike 3 esimeses lõigus osutatud ametisse nimetava asutuse volitusi, kui need volitused on talle delegeeritud vastavalt artikli 77 lõike 3 teisele lõigule;
- n) tagab, et turvalisuse akrediteerimise nõukogu, artikli 38 lõikes 3 ja artikli 82 lõikes 3 osutatud organite ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja nõuetekohaseks tööks on olemas sekretariaat ja kõik vajalikud vahendid;
- o) välja arvatud V jaotise II peatüki kohaseid toiminguid käsitleva tegevuskava osa suhtes, koostab tegevuskava, et tagada järelemeetmete võtmine artiklis 102 osutatud hindamiste ja auditite tulemuste ja soovitude kohta, ning edastab komisjonile poolaasta eduaruande, olles sellesse enne lisanud muudatusi tegemata turvalisuse akrediteerimise nõukogu koostatud osa; kõnealune aruanne edastatakse teavitamise eesmärgil ka haldusnõukogule;
- p) võtab liidu finantshuvide kaitsmiseks järgmised meetmed:
 - i) kelmust, pettust, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust ennetavad meetmed ning tõhusad kontrollimeetmed;
 - ii) õigusnormide rikkumise avastamise korral nõuab sisse alusetult makstud summad ning kohaldab vajaduse korral tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja rahalisi karistusi;
- q) koostab kosmoseprogrammi ameti pettustevastase tegevuse strateegia, mis on proportsionaalne kelmuste ja pettuste ohuga ning milles on võetud arvesse rakendatavate meetmete kulude ja tulude analüüsi ja OLAFi juurdluste järeldusi ja soovitusi, ja esitab selle haldusnõukogule heakskiitmiseks;
- r) annab Euroopa Parlamendile selle taotluse korral aru oma ülesannete täitmise kohta; nõukogu võib kutsuda tegevdirektori oma ülesannete täitmisest aru andma.

2. Tegevdirektor otsustab, kas kosmoseprogrammi ameti ülesannete tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks on vaja paigutada ühte või mitmesse liikmesriiki üks või mitu töötajat. Enne kui tegevdirektor otsustab luua kohaliku büroo, peab ta saama komisjonilt, haldusnõukogult ja asjaomaselt liikmesriigilt (asjaomastelt liikmesriikidelt) heakskiidu. Otsuses määratakse täpselt kindlaks kohaliku büroo tegevuse ulatus, et vältida tarbetuid kulusid ja kosmoseprogrammi ameti haldusülesannete dubleerimist. Võimaluse korral kajastatakse artikli 84 lõikes 6 osutatud ühtse programmdokumendi kavandis mõju töötajate jaotusele ja eelarvele.

Artikkel 80

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu juhtimisülesanded

Lisaks artiklis 38 osutatud ülesannetele täidab turvalisuse akrediteerimise nõukogu kosmoseprogrammi ameti juhtimise raames järgmisi ülesandeid:

- a) koostab ja kiidab heaks mitmeaastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid ja nende elluviimiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle aegsasti haldusnõukogule, et lisada see mitmeaastasesse tööprogrammi;
- b) koostab ja kiidab heaks iga-aastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid ja nende elluviimiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle aegsasti haldusnõukogule, et lisada see iga-aastasesse tööprogrammi;
- c) koostab ja kiidab heaks aastaaruande osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohast kosmoseprogrammi ameti tegevust ja tulevikuväljavaateid ning selle elluviimiseks vajalikke inimressursse ja rahalisi vahendeid, ning edastab selle aegsasti haldusnõukogule, et lisada see aastaaruandesse.

Artikkel 81

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu valib enda liikmete hulgast eesistuja ja eesistuja asetäitja kõigi hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega. Kui pärast turvalisuse akrediteerimise nõukogu kahte koosolekut ei ole saavutatud kahekolmandikulist häälteenamust, on vaja lihthäälteenamust.
2. Eesistuja asetäitja asendab esimeest automaatselt juhul, kui eesistujal ei ole võimalik oma kohustusi täita.
3. Turvalisuse akrediteerimise nõukogul on õigus eesistuja, eesistuja asetäitja või mõlemad ametist vabastada. Ametist vabastamise otsus tehakse kahekolmandikulise häälteenamusega.
4. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja ja eesistuja asetäitja ametiaeg on kaks aastat ja seda võib korra pikendada. Mõlema ametiaeg lõpeb, kui nad ei ole enam turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed.

Artikkel 82

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu organisatsioonilised aspektid

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu käsutuses on kõik töötajad ja materiaalsed vahendid, mida nad vajavad selleks, et täita oma ülesandeid sõltumatult. Samuti on tal juurdepääs kogu teabele, mida on tal vaja oma ülesannete täitmiseks ja mis on kosmoseprogrammi ameti muude organite käsutuses, ilma et see piiraks artikli 37 punktis i osutatud autonoomsuse ja sõltumatuse põhimõtete kohaldamist.

2. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu ja tema alluvuses olevad kosmoseprogrammi ameti töötajad töötavad viisil, mis tagab autonoomsuse ja sõltumatuse muust kosmoseprogrammi ameti tegevusest, eelkõige süsteemide kasutamisega seotud tegevusest, kooskõlas kosmoseprogrammi eri komponentide eesmärkidega. Mitte ühelegi turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all olevale kosmoseprogrammi ameti töötajale ei tohi samal ajal määrata ametis muid ülesandeid.

Selleks tagatakse kosmoseprogrammi ametis organisatsiooniline lahusus V jaotise II peatüki kohastes toimingutes osalevate töötajate ja muude kosmoseprogrammi ameti töötajate vahel. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu teavitab tegevdirektorit, haldusnõukogu ja komisjoni viivitamata kõigist asjaoludest, mis võivad kahjustada tema autonoomsust ja sõltumatust. Kui kosmoseprogrammi amet ei suuda olukorda ise parandada, hindab olukorda komisjon, konsulteerides asjakohaste pooltega. Selle hindamise tulemusel võtab komisjon asjakohased leevendusmeetmed, mida rakendab kosmoseprogrammi amet, ja teavitab nendest Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

3. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu moodustab oma alluvuses spetsiaalseid allorganeid, kes tegutsevad tema juhiste kohaselt. Eelkõige moodustab ta töö vajaliku järjepidevuse tagamise eesmärgil toimkonna, kes tegeleb turvaanalüüside läbivaatamise ja testimisega ning koostab asjakohaseid riskiaruandeid, et abistada turvalisuse akrediteerimise nõukogu tema otsuste ettevalmistamisel. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu võib moodustada eksperdirühmi, mis toetavad toimkonna tööd, või nende tegevuse lõpetada.

Artikkel 83

Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja ülesanded

1. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja tagab, et nõukogu turvalisuse akrediteerimise toimingud oleks sõltumatud ja et ta täidab järgmisi ülesandeid:

- a) juhib turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all turvalisuse akrediteerimist;
- b) rakendab turvalisuse akrediteerimise nõukogu järelevalve all kosmoseprogrammi ameti mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammi osa, mis käsitleb V jaotise II peatükki;
- c) teeb koostööd tegevdirektoriga, et aidata tal koostada artikli 84 lõikes 4 osutatud ametikohtade loetelu kavand ja töötada välja kosmoseprogrammi ameti organisatsiooniline struktuur;
- d) valmistab ette eduaruande osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid, ning edastab selle aegsasti turvalisuse akrediteerimise nõukogule ja tegevdirektorile, et selle saaks lisada eduaruandesse;
- e) valmistab ette iga-aastase aruande ja tegevuskava osa, mis käsitleb V jaotise II peatüki kohaseid operatiivtoiminguid, ning edastab selle aegsasti tegevdirektorile;
- f) esindab kosmoseprogrammi ametit V jaotise II peatüki kohastes toimingutes ja otsustes;
- g) kasutab V jaotise II peatüki kohaste toimingutega seotud kosmoseprogrammi ameti töötajate suhtes artikli 77 lõike 3 esimeses lõigus osutatud volitusi, mis on talle delegeeritud vastavalt artikli 77 lõike 3 neljandale lõigule.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad V jaotise II peatüki kohaste toimingutega seoses paluda turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistujal tutvustada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seisukohti kosmoseprogrammi ameti töö ja tulevikuväljavaadete kohta, sealhulgas mitmeaastase ja iga-aastase tööprogrammiga seoses.

III PEATÜKK

Kosmoseprogrammi ametiga seotud finantssätted

Artikkel 84

Kosmoseprogrammi ameti eelarve

1. Kosmoseprogrammi ameti tulude hulka kuulub tulude ja kulude tasakaalu tagamiseks liidu eelarvesse kantud liidu rahaline toetus, ilma et see mõjutaks muid vahendeid ja tulusid. Kosmoseprogrammi amet võib saada liidu eelarvest sihtotstarbelisi toetusi.
2. Kosmoseprogrammi ameti kulud hõlmavad personali-, haldus- ja taristukulud, tegevuskulud ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu tegevusega seotud kulud, sealhulgas artikli 38 lõikes 3 ja artikli 82 lõikes 3 osutatud organite kulud, ning kosmoseprogrammi ameti poolt temale delegeeritud ülesannete täitmiseks sõlmitud lepingute ja kokkulepetega seotud kulud.
3. Tulud ja kulud on tasakaalus.
4. Tegevdirektor koostab tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistujaga kosmoseprogrammi ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse projekti V jaotise II peatüki kohaste toimingute jaoks ning tagab, et esialgses eelarvestuses on turvalisuse akrediteerimise tegevusega seotud aspektid ja kosmoseprogrammi ameti muude tegevustega seotud aspektid selgelt eristatud. Turvalisuse akrediteerimise nõukogu eesistuja võib koostada kõnealuse eelarvestuse projekti kohta avalduse ning tegevdirektor edastab nii eelarvestuse projekti kui ka nimetatud avalduse koos ametikohtade loetelu kavandiga haldusnõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogule.
5. Haldusnõukogu koostab igal aastal tihedas koostöös turvalisuse akrediteerimise nõukoguga tulude ja kulude eelarvestuse projekti põhjal kosmoseprogrammi ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse V jaotise II peatüki kohaste toimingute jaoks.
6. Haldusnõukogu edastab ühtse programmidokumendi kavandi, sealhulgas eelarvestuse, ametikohtade loetelu kavandi ja esialgse iga-aastase tööprogrammi 31. jaanuariks komisjonile ja nendele kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, kellela kosmoseprogrammi amet on sõlminud lepingud vastavalt artiklile 98.
7. Komisjon edastab tulude ja kulude eelarvestuse Euroopa Parlamendile ja nõukogule (edaspidi „eelarvepädevad institutsioonid“) koos Euroopa Liidu üldeelarve projektiga.
8. Komisjon sisestab kõnealusest eelarvestusest lähtudes Euroopa Liidu üldeelarve projekti eelarvestuse, mida ta peab ametikohtade loetelu ja üldeelarvest eraldatava toetuse suurust silmas pidades vajalikuks. Komisjon esitab üldeelarve projekti eelarvepädevatele institutsioonidele kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 314.
9. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad kosmoseprogrammi ameti toetuseks kasutatavad assigneeringud ja võtavad vastu kosmoseprogrammi ameti ametikohtade loetelu.
10. Eelarve võtab vastu haldusnõukogu. See on lõplik pärast Euroopa Liidu üldeelarve vastuvõtmist. Vajaduse korral tehakse eelarves vastavaid kohandusi.
11. Haldusnõukogu teatab võimalikult kiiresti eelarvepädevatele institutsioonidele oma kavatsusest rakendada projekte, millel võib olla oluline finantsmõju tema eelarve rahastamisele, eriti projekte, mis on seotud kinnisvaraga, nagu hoonete rentimine või ostmine. Ta teavitab sellest komisjoni.
12. Kui eelarvepädev institutsioon on teatanud, et kavatseb esitada oma arvamuse, edastab ta arvamuse haldusnõukogule kuue nädala jooksul pärast projektist teavitamise kuupäeva.

*Artikkel 85***Kosmoseprogrammi ameti eelarve täitmine**

1. Kosmoseprogrammi ameti eelarvet täidab tegevdirektor.
2. Tegevdirektor esitab igal aastal eelarvepädevatele institutsioonidele kogu teabe, mida nad vajavad oma hindamisülesannete täitmiseks.

*Artikkel 86***Kosmoseprogrammi ameti raamatupidamisaruanded ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine**

Kosmoseprogrammi ameti esialgsed ja lõplikud raamatupidamisaruanded esitatakse ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine toimub reeglite ja ajakava kohaselt, mis on sätestatud finantsmääruses ja finantsmääruse artiklis 70 osutatud asutuste suhtes kohaldatavas raamfinantsmääruses.

*Artikkel 87***Kosmoseprogrammi ametiga seotud finantssätted**

Haldusnõukogu võtab pärast komisjoniga konsulteerimist vastu kosmoseprogrammi ameti suhtes kohaldatavad finantsreeglid. Kõnealused reeglid ei või kalduda kõrvale finantsmääruse artiklis 70 osutatud asutuste suhtes kohaldatavast raamfinantsmäärusest, välja arvatud juhul, kui selline kõrvalekaldumine on konkreetselt vajalik kosmoseprogrammi ameti toimimiseks ja komisjon on selleks eelneva nõusoleku andnud.

*IV PEATÜKK***Kosmoseprogrammi ameti inimressursid***Artikkel 88***Kosmoseprogrammi ameti töötajad**

1. Kosmoseprogrammi ameti töötajate suhtes kohaldatakse personalieeskirju, teenistustingimusi ning liidu institutsioonide poolt nende personalieeskirjade ja teenistustingimuste kohaldamise eesmärgil ühiselt vastuvõetud reegleid.
2. Kosmoseprogrammi ameti töötajate hulka kuuluvad ameti poolt oma ülesannete täitmiseks tööle võetud teenistujad. Nad on läbinud julgeolekukontrolli, mis vastab nende käideldava teabe salastatuse tasemele.
3. Kosmoseprogrammi ameti sisereeglid, nagu haldusnõukogu kodukord, turvalisuse akrediteerimise nõukogu kodukord, ameti suhtes kohaldatavad finantsreeglid, personalieeskirjade rakendusreeglid ja dokumentidele juurdepääsu eeskiri tagavad kooskõlas artikli 37 punktiga i turvalisuse akrediteerimise toiminguid tegevate töötajate autonoomsuse ja sõltumatuse töötajatest, kes viivad ellu kosmoseprogrammi ameti muud tegevust.

*Artikkel 89***Tegevdirektori ametisse nimetamine ja ametiaeg**

1. Tegevdirektor võetakse kosmoseprogrammi ametisse tööle ajutise teenistujana kooskõlas teenistustingimuste artikli 2 punktiga a.

Tegevdirektori nimetab ametisse haldusnõukogu, võttes arvesse tema teeneid, dokumenteeritud haldamis- ja juhtimisoskust ning asjaomaseid teadmisi ja kogemusi ning valides ta välja komisjoni esitatud vähemalt kolmest kandidaadist koosnevast nimekirjast, mis koostatakse *Euroopa Liidu Teatajas* või mujal avaldatud osalemiskutsete põhjal korraldatud avaliku ja läbipaistva konkursi alusel.

Haldusnõukogu valitud tegevdirektori kandidaat võidakse kutsuda esimesel võimalusel esinema avaldusega Euroopa Parlamendi ees ja vastama parlamendiliikmete küsimustele.

Tegevdirektoriga lepingu allakirjutamisel esindab kosmoseprogrammi ametit haldusnõukogu eesistuja.

Haldusnõukogu teeb otsuse tegevdirektori ametisse nimetamise kohta oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

2. Tegevdirektori ametiaeg on viis aastat. Tema ametiaja lõpus koostab komisjon hinnangu, milles käsitletakse tegevdirektori töö tulemuslikkust, võttes arvesse kosmoseprogrammi ameti tulevasi ülesandeid ja lahendamist vajavaid küsimusi.

Võttes arvesse esimeses lõigus osutatud hinnangut võib haldusnõukogu komisjoni ettepanekul pikendada tegevdirektori ametiaega ühe korra kuni viieks aastaks.

Tegevdirektori ametiaja pikendamist käsitlev otsus võetakse vastu haldusnõukogu liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

Tegevdirektor, kelle ametiaega pikendati, ei saa pikendatud ametiaja lõppedes osaleda sama ametikoha täitmise valikumenetluses.

Haldusnõukogu teatab tegevdirektori ametiaja pikendamise kavatsusest Euroopa Parlamendile. Enne ametiaja pikendamist võib tegevdirektori kutsuda esinema avaldusega Euroopa Parlamendi asjaomaste komisjonide ette ja vastama parlamendiliikmete küsimustele.

3. Komisjoni või haldusnõukogu ühe kolmandiku liikmete ettepanekul on haldusnõukogul õigus tegevdirektor ametist vabastada otsusega, mis võetakse vastu tema liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad paluda tegevdirektoril tutvustada Euroopa Parlamendile ja nõukogule seisukohti kosmoseprogrammi ameti töö ja tulevikuväljavaadete kohta, sealhulgas iga-aastase ja mitmeaastase tööprogrammiga seoses. Selline seisukohtade tutvustus ei hõlma V jaotise II peatüki kohaste turvalisuse akrediteerimise toimingutega seotud küsimusi.

Artikkel 90

Riiklike ekspertide kosmoseprogrammi ametisse lähetamine

Kosmoseprogrammi amet võib võtta tööle riiklikke eksperte liikmesriikidest ning artikli 98 lõike 2 kohaselt kosmoseprogrammi töös osalevatest kolmandatest riikidest ja rahvusvahelistest organisatsioonidest. Kõnealused eksperdid peavad olema läbinud julgeolekukontrolli, mis vastab nende käideldava teabe salastatuse tasemele vastavalt artikli 43 lõikele 2. Nimetatud töötajate suhtes ei kohaldata personalieeskirju ega teenistustingimusi.

V PEATÜKK

Muud sätted

Artikkel 91

Privileegid ja immunitetid

Kosmoseprogrammi ameti ja selle töötajate suhtes kohaldatakse ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta.

Artikkel 92

Peakorterileping ja kohalike büroode majutuslepingud

1. Vajalik kord, mis käsitleb kosmoseprogrammi peakorteri asukohaks olevas liikmesriigis kosmoseprogrammi ameti käsutusse antavaid ruume ja rajatise ning kosmoseprogrammi ameti tegevdirektori, haldusnõukogu liikmete, töötajate ja nende perekonnaliikmete suhtes kohaldatavaid erireegleid, määratakse kindlaks peakorterilepingus. Peakorterileping sõlmitakse kosmoseprogrammi ameti ja ameti peakorteri asukohaks oleva asjaomase liikmesriigi vahel pärast haldusnõukogu heakskiidu saamist.
2. Kui see on artikli 79 lõike 2 kohaselt loodud kosmoseprogrammi kohaliku büroo toimimiseks vajalik, sõlmitakse pärast haldusnõukogult heakskiidu saamist kosmoseprogrammi ameti ja kohaliku büroo asukohaks oleva liikmesriigi vahel majutusleping.
3. Kosmoseprogrammi ameti asukohaliikmesriigid tagavad võimalikult head tingimused ameti sujuvaks ja tõhusaks toimimiseks, sealhulgas Euroopale orienteeritud mitmekeelse koolihariduse ning asjakohase transpordiühenduse.

Artikkel 93

Kosmoseprogrammi ameti keeleline korraldus

1. Kosmoseprogrammi ameti suhtes kohaldatakse nõukogu määrust nr 1 ⁽⁴⁸⁾.
2. Kosmoseprogrammi ameti toimimiseks vajalikku tõlketeenust osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkeskeskus.

Artikkel 94

Kosmoseprogrammi ameti valduses olevatele dokumentidele juurdepääsu põhimõtted

1. Kosmoseprogrammi ameti valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 1049/2001.
2. Haldusnõukogu võtab vastu määruse (EÜ) nr 1049/2001 rakenduskorra.
3. Kosmoseprogrammi ameti otsuste suhtes, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artiklile 8, võib esitada kaebuse ombudsmanile või pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 228 või 263.

⁽⁴⁸⁾ Nõukogu 15. aprilli 1958. aasta määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 17, 6.10.1958, lk 385).

*Artikkel 95***Kelmuste ja pettuste ärahoidmine kosmoseprogrammi ametis**

1. Selleks et lihtsustada võitlust kelmuse, pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu vastavalt määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013, ühineb kosmoseprogrammi amet kuue kuu jooksul alates oma tegevuse algusest 25. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) sisejuurdluste kohta ⁽⁴⁹⁾ ja võtab vastu kõikide oma töötajate suhtes kohaldatavad asjakohased sätted, kasutades kõnealuse kokkuleppe lisas esitatud näidisotsust.
2. Euroopa Kontrollikojal on õigus auditeerida nii dokumentide põhjal kui ka kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda kosmoseprogrammi amet on liidu vahenditest rahastanud.
3. OLAF võib määruste (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 sätete ja neis sätestatud menetluste kohaselt korraldada juurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas seoses kosmoseprogrammi ameti rahastatud toetuse või lepinguga on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.
4. Kosmoseprogrammi ameti ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelised koostöölepingud ning kosmoseprogrammi ameti lepingud, toetuslepingud ja toetusotsused sisaldavad sätteid, mis annavad Euroopa Kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õiguse korraldada oma vastava pädevuse piires selliseid auditeid ja juurdlust. See ei mõjuta lõikeid 1, 2 ja 3.

*Artikkel 96***Salastatud teabe või salastamata tundliku teabe kaitse kosmoseprogrammi ametis**

Pärast komisjoniga konsulteerimist võtab kosmoseprogrammi amet vastu oma julgeolekureeglid, mis on samaväärsed komisjoni julgeolekureeglitega, milles käsitletakse ELi salastatud teabe ja salastamata tundliku teabe kaitset, sealhulgas sätteid sellise teabe vahetamise, töötlemise ja säilitamise kohta vastavalt otsustele (EL, Euratom) 2015/443 ja (EL, Euratom) 2015/444.

*Artikkel 97***Kosmoseprogrammi ameti vastutus**

1. Kosmoseprogrammi ameti lepingulist vastutust reguleeritakse asjaomase lepingu suhtes kohaldatava õigusega.
2. Euroopa Liidu Kohtu pädevuses on otsuste tegemine vastavalt kosmoseprogrammi ameti sõlmitud lepingus sisalduvale vahekohtuklauslile.
3. Lepinguvälise vastutuse korral heastab kosmoseprogrammi amet vastavalt liikmesriikide õiguse ühistele üldpõhimõtetele kõik kahjud, mida ta talitused või teenistujad on ülesannete täitmisel tekitanud.
4. Lõikes 3 osutatud kahju hüvitamisega seotud vaidluste lahendamine kuulub Euroopa Liidu Kohtu pädevusse.
5. Teenistujate isiklikku vastutust kosmoseprogrammi ameti ees reguleerivad nende suhtes kohaldatavad personalieeskirjade või teenistustingimuste sätted.

*Artikkel 98***Koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega**

1. Kosmoseprogrammi amet on osalemiseks avatud nendele kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele, kes on sõlminud liiduga rahvusvahelised lepingud.

⁽⁴⁹⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 15.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 ja artiklis 43 osutatud lepingute asjakohaste sätete alusel töötatakse välja kord, milles täpsustatakse eelkõige asjaomaste kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide kosmoseprogrammi ameti töös osalemise olemust, ulatust ja viisi, sealhulgas sätteid, mis käsitlevad kosmoseprogrammi ameti esitatud algatustes osalemist, rahalist osalust ja töötajaid. Personaliküsimustes peab kõnealune kord olema igal juhul kooskõlas personalieeskirjadega. Vajaduse korral sisaldab see ka sätteid salastatud teabe vahetamise kohta kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning sellise teabe kaitse kohta. Komisjon peab need sätted eelnevalt heaks kiitma.

3. Haldusnõukogu võtab vastu strateegia, mis käsitleb lõikes 1 osutatud rahvusvaheliste lepingute raames kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega arendatavaid suhteid kosmoseprogrammi ameti pädevusse kuuluvates küsimustes.

4. Komisjon tagab, et kosmoseprogrammi amet tegutseb oma suhetes kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas oma volitustega ja olemasoleva institutsioonilise raamistikuga, leppides tegevdirektoriga kokku asjakohase töökorra.

Artikkel 99

Huvide konflikt

1. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed, tegevdirektor ja riiklikud eksperdid ja vaatlejad esitavad kohustuste deklaratsiooni ja huvide deklaratsiooni, milles nad kinnitavad, et neil ei ole või on otseseid või kaudseid huvisid, mida võib pidada nende sõltumatust kahjustavaks. Nimetatud deklaratsioonid

- a) peavad olema täpsed ja täielikud,
- b) tuleb esitada kirjalikult ametisse astumisel,
- c) uuendatakse igal aastal ja
- d) ajakohastatakse vajaduse korral, eelkõige juhul, kui asjaomase isiku isiklikus olukorras toimuvad muutused.

2. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu liikmed, tegevdirektor, riiklikud eksperdid ja vaatlejad ning ajutistes töörühmades osalevad väliseksperdid deklareerivad täpselt ja täielikult enne iga koosolekut, kus nad osalevad, et neil ei ole või on huvisid, mida saab pidada nende sõltumatust kahjustavaks päevakorra punktide osas, ning kui liikmel on huvide konflikt, hoidub ta vastavate punktide üle arutamisest ja hääletamisest.

3. Haldusnõukogu ja turvalisuse akrediteerimise nõukogu näevad oma kodukorras ette lõigetes 1 ja 2 osutatud huvide deklareerimise ja huvide konflikti vältimise ja lahendamise praktilise korra.

X JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ, SEIRE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 100

Tööprogramm

Kosmoseprogrammi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu, mis on konkreetsed ja koostatud eraldi kosmoseprogrammi iga komponendi jaoks. Tööprogrammides määratakse kindlaks kosmoseprogrammi eesmärkide saavutamiseks vajalikud meetmed ja nendega seotud eelarve ning vajaduse korral segarahastamistoiminguteks ette nähtud kogusumma.

Komisjon võtab tööprogrammid vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 107 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 101***Seire ja aruandlus**

1. Näitajad, mille abil antakse aru kosmoseprogrammi edusammudest artiklis 4 sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel, on esitatud lisas.
 2. Kosmoseprogrammi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhusa hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 105 vastu delegeeritud õigusakte lisa muutmiseks seoses näitajatega, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.
 3. Kui see on tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse käesoleva artikli alusel vastu võetavatele delegeeritud õigusaktidele artiklis 106 sätestatud menetlust.
 4. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et kosmoseprogrammi rakendamise ja tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal.
- Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.
5. Lõike 1 kohaldamiseks peavad liidu rahaliste vahendite saajad esitama asjakohase teabe. Tööülesannete täitmise kontrollimiseks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal.

*Artikkel 102***Hindamine**

1. Komisjon korraldab kosmoseprogrammi hindamise piisavalt aegsasti, et selle tulemusi saaks kasutada otsustusprotsessis.
2. Komisjon hindab 30. juuniks 2024 ja pärast seda iga nelja aasta järel kosmoseprogrammi rakendamist. Hindamine hõlmab kõiki kosmoseprogrammi komponente ja meetmeid. Komisjon hindab
 - a) kosmoseprogrammi alusel osutatud teenuste tulemuslikkust,
 - b) kosmoseprogrammi kasutajate vajaduste arengut,
 - c) SSA ja GOVSATCOMi rakendamise hindamisel olemasolevat ühiskasutuse suutlikkust ning Galileo, Copernicuse ja EGNOSi rakendamise hindamisel konkurentide pakutavate andmete ja teenuste arengut.

Iga kosmoseprogrammi komponendi hindamisel hinnatakse kulude-tulude analüüsi põhjal ka esimese lõigu punktis c osutatud muutuste mõju, sealhulgas vajadust muuta hinnapoliitikat või vajadust täiendava kosmose või maapealse taristu järele.

Vajaduse korral lisatakse hindamisele õigusakti ettepanek.

3. Komisjon edastab hindamiste tulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
4. Käesoleva määruse rakendamisega seotud üksused esitavad komisjonile andmed ja teabe, mida on vaja lõikes 1 osutatud hindamise korraldamiseks.
5. 30. juuniks 2024 ja seejärel iga nelja aasta tagant hindab komisjon vastavalt oma suunistele kosmoseprogrammi ameti töötulemusi seoses tema eesmärkide, volituste ja ülesannetega. Hindamise aluseks on kulude-tulude analüüs. Hindamisel keskendutakse eelkõige võimalikule vajadusele muuta kosmoseprogrammi ameti volitusi ja sellise muutmise

finantsmõjule. Samuti käsitletakse kosmoseprogrammi ameti huvide konflikte käsitlevat poliitikat ning turvalisuse akrediteerimise nõukogu sõltumatust ja autonoomsust. Komisjon võib ka hinnata kosmoseprogrammi ameti tegevust, et kaaluda võimalust talle täiendavate ülesannete delegeerimiseks kooskõlas artikli 29 lõikega 3. Vajaduse korral lisatakse hindamisele õigusakti ettepanek.

Kui komisjon on seisukohal, et võttes arvesse kosmoseprogrammi ameti eesmärke, volitusi ja ülesandeid, ei ole ameti tegevuse jätkamine edaspidi enam põhjendatud, võib ta teha ettepaneku käesolevat määrust vastavalt muuta.

Komisjon edastab kosmoseprogrammi ameti hindamisaruande ja oma järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule, ameti haldusnõukogule ja turvalisuse akrediteerimise nõukogule. Hindamistulemused avalikustatakse.

Artikkel 103

Auditid

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud auditid kui need, kes on saanud auditiks volituse liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.

Artikkel 104

Isikuandmete ja privaatsuse kaitse

1. Isikuandmete töötlemine käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmisel või tegevuste raames, sealhulgas kosmoseprogrammi ameti poolt, toimub vastavalt isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavale õigusele, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustele (EL) 2016/679 ⁽⁵⁰⁾ ja (EL) 2018/1725 ⁽⁵¹⁾.
2. Haldusnõukogu kehtestab meetmed, mida kosmoseprogrammi amet võtab määruse (EL) 2018/1725 kohaldamiseks, sealhulgas meetmed, mis käsitlevad kosmoseprogrammi ameti andmekaitseametniku nimetamist. Kõnealused meetmed kehtestatakse pärast konsulteerimist Euroopa Andmekaitseinspektoriga.

XI JAOTIS

DELEGEERIMINE JA RAKENDUSMEETMED

Artikkel 105

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklites 53 ja 101 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.

⁽⁵⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁵¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 53 ja 101 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 53 ja 101 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 106

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata vastuväidet kooskõlas lõikega 2. Delegeeritud õigusakti teatavakstegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.
2. Nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes esitada vastuväiteid artikli 105 lõikes 6 osutatud korras. Sellisel juhul tunnistab komisjon pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide, õigusakti viivitamata kehtetuks.

Artikkel 107

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab kosmoseprogrammi komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Kosmoseprogrammi komitee tuleb kokku järgmistes eri koosseisudes:

- a) Galileo ja EGNOS;
 - b) Copernicuse;
 - c) SSA;
 - d) GOVSATCOM;
 - e) julgeolekukoosseis: kõik kosmoseprogrammi julgeolekuaspektid, ilma et sellega piirataks turvalisuse akrediteerimise nõukogu rolli; ESA ja kosmoseprogrammi ameti esindajaid võidakse kutsuda osalema vaatlejatena; osalema kutsutakse ka Euroopa välisteenisus;
 - f) horisontaalne koosseis: kosmoseprogrammi rakendamise strateegiline järelevalve, kosmoseprogrammi eri komponentide vaheline sidusus, valdkondadevahelised meetmed ja eelarve ümberjaotamine, millele on osutatud artiklis 11.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
 3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

4. Kui kosmoseprogrammi komitee ei esita käesoleva määruse artikli 34 lõikes 2 osutatud rakendusakti eelnõu kohta arvamust, siis ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.
5. Liidu sõlmitud rahvusvahelistes lepingute kohaselt võidakse kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid kutsuda osalema vaatlajatena kosmoseprogrammi komitee koosolekul selle töökorras kindlaks määratud tingimustel, võttes arvesse liidu julgeolekut.
6. Kosmoseprogrammi komitee moodustab kooskõlas oma töökorraga ühe töörühmana kasutajate foorumi, kes annab kosmoseprogrammi komiteele nõu kasutajanõuetega seotud aspektide ning teenuste arendamise ja kasutuselevõtu kohta. Kasutajate foorumi eesmärk on tagada kasutajate järjepidev ja tõhus kaasamine ning kohtuda erikoosseisudes kosmoseprogrammi iga komponendi jaoks.

XII JAOTIS

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 108

Teave, teavitamine ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
 2. Komisjon rakendab kosmoseprogrammi, kosmoseprogrammi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid.
- Kosmoseprogrammile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisse niivõrd, kuivõrd need on seotud artiklis 4 osutatud eesmärkidega.
3. Kosmoseprogrammi amet võib oma pädevusse kuuluvates valdkondades osaleda teavitamises omal algatusel. Teavitamise jaoks vahendite eraldamine ei tohi kahjustada artiklis 29 osutatud ülesannete tulemuslikku täitmist. Selline teavitamine toimub kooskõlas haldusnõukogus vastu võetud asjakohaste teavitus- ja levitamiskavadega.

Artikkel 109

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.
2. Viiteid kehtetuks tunnistatud õigusaktidele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 110

Üleminekusätted ja teenuste järjepidevus pärast 2027. aastat

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud määruste (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013, (EL) nr 377/2014 ning otsuse (EL) nr 541/2014/EL alusel, mille kohaldamist nende meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpetamiseni. Eelkõige peab otsuse nr 541/2014/EL artikli 7 lõike 3 alusel loodud konsortsium osutama SST teenuseid kuni kolme kuu möödumiseni pärast seda, mil riiklikud üksused on allkirjastanud käesoleva määruse artikliga 58 ette nähtud SST partnerluse loomise lepingu.

2. Kosmoseprogrammi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mida on vaja selleks, et tagada üleminek kosmoseprogrammi ning määruste (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsuse nr 541/2014/EL alusel vastu võetud meetmete vahel.

3. Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta kulusid, mida on vaja artiklis 4 sätestatud eesmärkide saavutamiseks, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole kosmoseprogrammi lõpuks veel lõpule viidud, samuti kriitilise operatiivtoimingute ja teenuste osutamise kulusid, sealhulgas raamfinants-partnerluse lepingu ja rahalist toetust käsitlevate lepingute kaudu.

Artikkel 111

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 28. aprill 2021

Euroopa Parlamendi nimel
president
D. M. SASSOLI

Nõukogu nimel
eesistuja
A. P. ZACARIAS

LISA

PÕHINÄITAJAD

Põhinäitajad loovad struktuuri, mille alusel jälgida kosmoseprogrammi tulemuslikkust artiklis 4 osutatud eesmärkide saavutamisel, pidades silmas halduskoormuse ja -kulude minimeerimist.

1. Sel eesmärgil kogutakse aastaaruande jaoks andmeid alljärgnevate põhinäitajate kohta, mille rakendamise üksikasjad, näiteks parameetrid, arvnäitajad ja nendega seotud nimiväärtused ja künnised (sealhulgas kvantitatiivsed andmed ja kvalitatiivsed juhtumiuuringud) määratakse vastavalt kohaldatavatele missiooni nõuetele ja eeldatavatele tulemustele kindlaks volitatud üksustega sõlmitud lepingutes.

- 1.1 Artikli 4 lõike 2 punktis a osutatud erieesmärk

Näitaja 1: Galileo ja EGNOSse eraldi osutatavate navigeerimis- ja ajamääramisteenuste täpsus

Näitaja 2: Galileo ja EGNOSse eraldi osutatavate teenuste kättesaadavus ja järjepidevus

Näitaja 3: EGNOSse teenuste geograafiline katvus ja EGNOSse avaldatud menetluste arv (nii APV-I kui LPV-200)

Näitaja 4: liidu kasutajate rahulolu Galileo ja EGNOSse teenustega

Näitaja 5: Galileo ja EGNOSse kasutamise võimega vastuvõtjate osakaal kogu maailmas ja ELi ülemaailmsete satelliit-navigatsioonisüsteemide / satelliidipõhiste tugisüsteemide (GNSS/SBAS) vastuvõtjate turul.

- 1.2 Artikli 4 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärk

Näitaja 1: Copernicuse teenuste, Copernicuse andmete ning andmete ja teabe juurdepääsuteenuste (DIAS) liidu kasutajate arv, andes võimaluse korral sellist teavet nagu kasutaja liik, geograafiline levik ja tegevusvaldkond

Näitaja 2: kui see on kohaldatav, taotletud ja/või läbi viidud Copernicuse teenuste aktiveerimise juhtude arv

Näitaja 3: liidu kasutajate rahulolu Copernicuse teenuste ja DIASega

Näitaja 4: Copernicuse teenuste ja Copernicuse andmevoo usaldusväärsus, kättesaadavus ja järjepidevus

Näitaja 5: iga Copernicuse teenuse portfelli raames tarnitud uute teabetoodete arv

Näitaja 6: Copernicuse Sentineli satelliitide tekitatud andmehulk

- 1.3 Artikli 4 lõike 2 punktis c osutatud erieesmärk

Näitaja 1: SSA komponentide kasutajate arv, andes võimaluse korral sellist teavet nagu kasutaja liik, geograafiline levik ja tegevusvaldkond

Näitaja 2: teenuste kättesaadavus

- 1.4 Artikli 4 lõike 2 punktis d osutatud erieesmärk

Näitaja 1: GOVSATCOMi kasutajate arv, andes võimaluse korral sellist teavet nagu kasutaja liik, geograafiline levik ja tegevusvaldkond

Näitaja 2: teenuste kättesaadavus

1.5 Artikli 4 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärk

Näitaja 1: kosmoseprogrammi jaoks kosmosesse saadetavate objektide arv (sealhulgas kanderakettide liigi kaupa)

1.6 Artikli 4 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärk

Näitaja 1: kosmosetööstuse koostöökeskkondade arv ja asukoht liidus

Näitaja 2: liidus asuvate VKEdes osakaal kosmoseprogrammiga seotud lepingute kogumaksumusest

2. Artiklis 102 osutatud hindamine võtab arvesse täiendavaid elemente, nagu:

2.1 konkurentide tulemused navigatsiooni ja Maa seire valdkonnas;

2.2 Galileo ja EGNOS teenuste kasutuselevõtt;

2.3 EGNOS teenuste terviklikkus;

2.4 Copernicuse teenuste kasutuselevõtt Copernicuse põhikasutajate poolt;

2.5 Copernicust kasutavate või sellest kasu saavate liidu või liikmesriikide poliitikavaldkondade arv;

2.6 SST alakomponendi autonoomsus ja liidu selle valdkonna sõltumatus taseme analüüs;

2.7 NEOde alakomponendiga seotud tegevuste võrgu loomise hetkeseis;

2.8 GOVSATCOMi suutlikkuse hindamine seoses artiklites 69 ja 102 osutatud kasutajate vajadustega;

2.9 kasutajate rahulolu SSA ja GOVSATCOMi teenustega;

2.10 Ariane ja Vega kanderakettide osakaal koguturul avalikult kättesaadavate andmete kohaselt;

2.11 kosmoseteenuste sektori areng, mida mõõdetakse võimaluse korral liidu kosmoseandmeid, -teavet ja -teenuseid kasutavate uue ettevõtete arvu, loodud töökohtade ja käibe alusel liikmesriikide kaupa, kasutades komisjoni (Eurostati) uuringuid, kui need on olemas;

2.12 liidu kosmosetaristu sektori teenuste areng, mida mõõdetakse võimaluse korral loodud töökohtade ja käibe alusel liikmesriikide kaupa ning Euroopa kosmosetööstuse ülemaailmse turuosa abil, kasutades komisjoni (Eurostati) uuringuid, kui need on olemas.
